

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

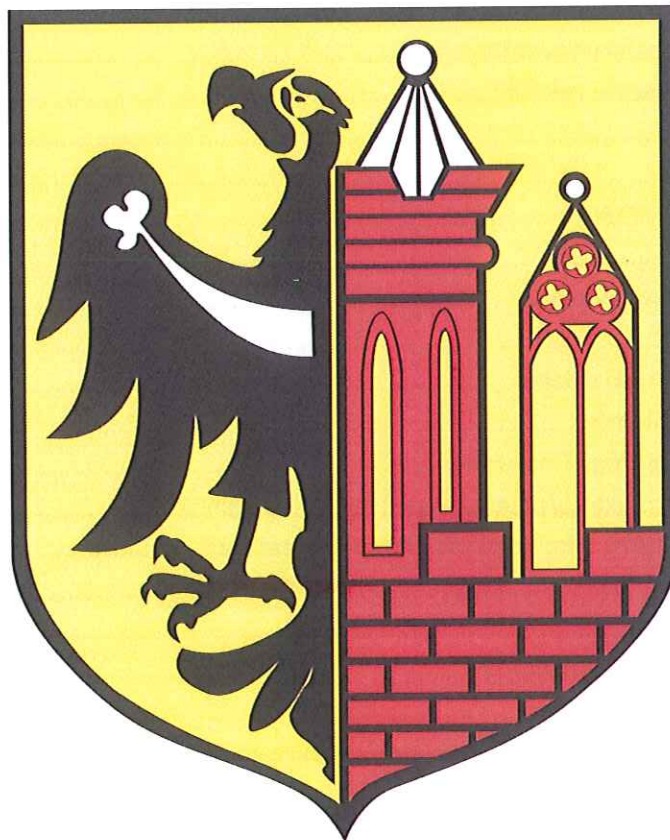

Załącznik do Uchwały nr
XXIX/181/16
Rady Miejskiej w Ścinawie
z dnia 13 października 2016 r.

Lokalny Program Rewitalizacji

Gminy Ścinawa

na lata 2015-2025.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Marek Szopa

Program współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020

Spis treści

Wstęp	3
1. Rozdział: Analiza gminy na tle Województwa Dolnośląskiego	4
Lokalizacja gminy	4
Demografia	5
Sfera społeczna	6
Sfera gospodarcza	10
Sfera środowiskowa	13
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	15
Sfera techniczna	19
2. Rozdział: Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy	21
Wstęp	21
Metodologia identyfikacji stanu kryzysowego oraz wyznaczania obszaru rewitalizacji.	22
Wyniki diagnozy stanu kryzysowego w gminie.	28
Sfera społeczna	28
Sfera gospodarcza	29
Sfera środowiskowa	29
Sfera przestrzenno – funkcjonalna	30
Sfera techniczna	30
3. Rozdział: Obszar rewitalizacji	36
Szczególna koncentracja negatywnych zjawisk	36
Istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego	38
Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	39
4. Rozdział: Diagnoza obszaru rewitalizacji	52
SFERA SPOŁECZNA	53
SFERA GOSPODARCZA	56
SFERA INFRASTRUKTURALNA	58
Podsumowanie	63
5. Rozdział: Strategia rewitalizacji	64
WIZJA	64
Cele rewitalizacji i kierunki działań	65
Spójności celów i problemów	86
6. Rozdział: Indykatywne ramy finansowe	88
Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	89
7. Rozdział: System realizacji lokalnego programu rewitalizacji	93
Struktura zarządzania	93
Monitoring i ewaluacja	95
System wprowadzania modyfikacji LPR	101
8. Rozdział: Partycypacja społeczna	103
9. Rozdział: Analiza zgodności LPR z wytycznymi w zakresie rewitalizacji	113
Spis tabel	123
Spis map	124
Spis diagramów	124
Spis załączników	125

Wstęp

W efekcie przemian społeczno-gospodarczych oraz wieloletnich zaniedbań, w wielu miejscowościach doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego zarówno infrastruktury jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej) oraz erozji stosunków społecznych i powstania licznych problemów gospodarczych. Na ten stan nakładają się niekorzystne procesy demograficzne i przestrzenne, wśród nich przede wszystkim: niekontrolowane rozpraszanie zabudowy miejskiej, wyludnianie się centrów i spadek liczby mieszkańców miast, dominacja indywidualnego transportu samochodowego w podróżach na obszarach miejskich. Sytuacja ta wymaga zdecydowanego i konsekwentnego przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom.

Odpowiedzią na te wyzwania staje się rewitalizacja – rozumiana, jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy tego procesu, na podstawie programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji – to wieloletni plan działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.¹

Program rewitalizacji powinien w sposób kompleksowy (łączyć sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturalną i środowiskową) i skoordynowany wyprowadzać obszary zdegradowane z zapaści oraz podnieść, jakość życia osób mieszkających i funkcjonujących na nich. Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych (wynikających z programów rewitalizacji) są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych.

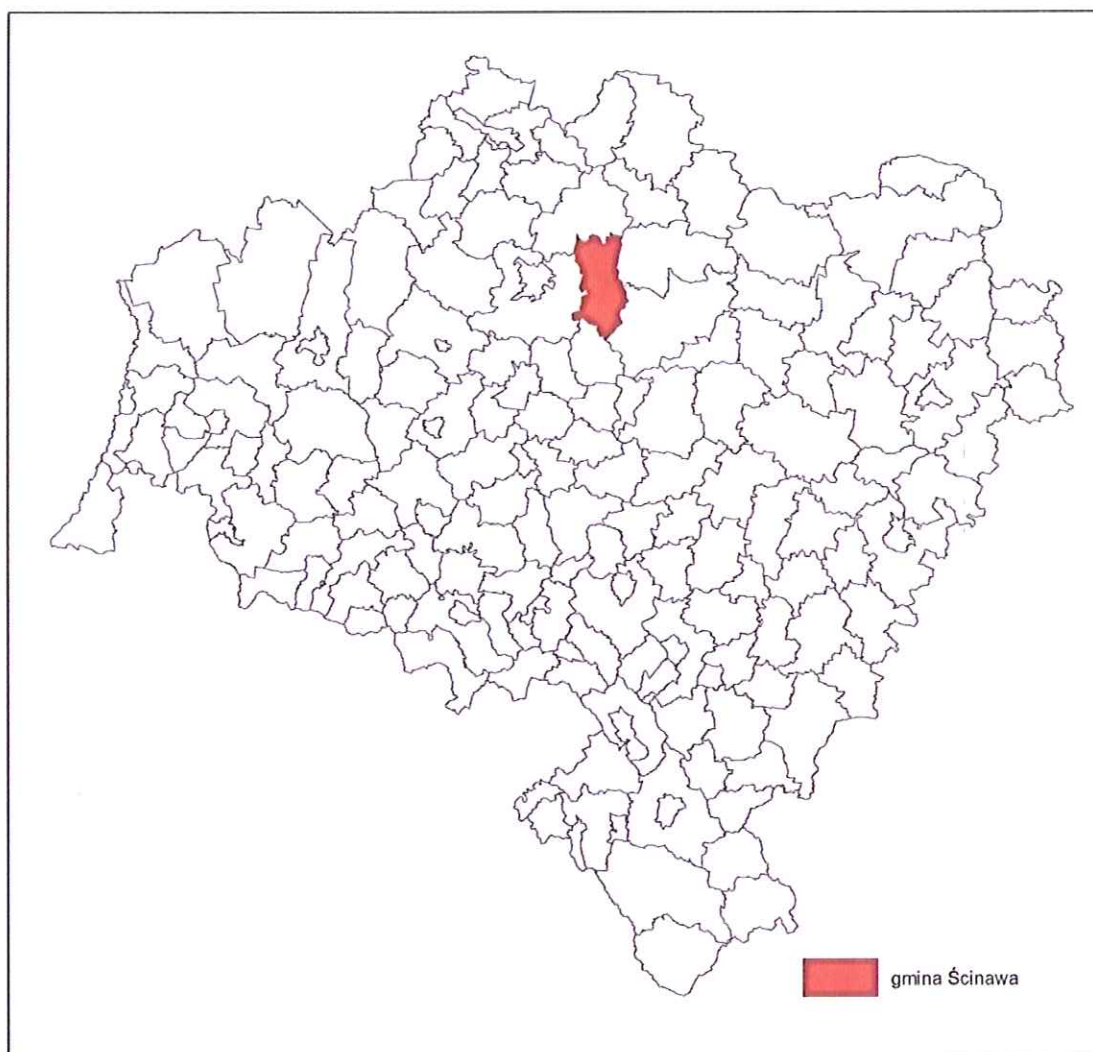
¹ Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

1. Rozdział: Analiza gminy na tle Województwa Dolnośląskiego

LOKALIZACJA GMINY

Gmina miejsko-wiejska Ścinawa położona jest w północnej części województwa dolnośląskiego, w powiecie lubińskim. Siedzibą gminy jest miasto Ścinawa. Przez gminę przepływa rzeka Odra oraz jej lewobrzeżny dopływ Zimnica. Sieć dróg oraz przeprawa mostowa na Odrze umożliwia dobre połączenie komunikacyjne z Wrocławiem (70 km), Głogowem (44 km) i Lubinem (16 km). Przez gminę przebiega linia kolejowa: Śląsk – Szczecin – Świnoujście.

Mapa 1. Lokalizacja Gminy na tle województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map.

DEMOGRAFIA

W gminie Ścinawa (Gmina) na koniec 2014 r. mieszkało ok. 10,3 tys. mieszkańców. Niestety obserwowanym zjawiskiem jest regularny spadek liczby ludności. W latach 2010 – 2014 liczba ludności zmniejszyła się o ok. 2,3% z 10.542 do 10.296. W analogicznym okresie liczba ludności na Dolnym Śląsku także uległa zmniejszeniu z 2.917.242 do 2.908.457.

Tabela 1. Ludność w latach 2010–2014

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100
Gmina Ścinawa	10.542	10.500	10.482	10.375	10.296	97,7
Dolny Śląsk	2.917.242	2.916.577	2.914.362	2.909.997	2.908.457	99,7

Źródło: opracowanie na podstawie BDL.

Przyczyn powyższego stanu rzeczy upatrywać należy, zarówno w utrzymującym się przez cały analizowany okres ujemnym saldzie migracji wewnętrznych, jak i w ujemnym przyroście naturalnym.

W 2014 r. saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób wyniosło w Gminie Ścinawa (-7,7). W analogicznym okresie saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób na Dolnym Śląsku było nieznacznie dodatnie lub zerowe (w 2013 r.).

Powodem ujemnego salda migracji wewnętrznych jest odpływ z terenu Gminy ludzi młodych, „wysysanych” przez silniejsze ośrodki gospodarcze.

Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób w latach 2010–2014

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Ścinawa	-8,9	-3,9	-1,8	-8,3	-7,7
Dolny Śląsk	0,5	0,4	0,3	0,0	0,2

Źródło: opracowanie na podstawie BDL.

Na przestrzeni lat 2010 – 2014 w Gminie Ścinawa utrzymywał się ujemny przyrost naturalny. W 2014 r. wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności wyniósł (-0,3). W stosunku do 2010 r. sytuacja w niniejszym zakresie poprawiła się, wówczas to wskaźnik ten wynosił (-0,6).

W województwie dolnośląskim przyrost naturalny w latach 2010 i 2014 wynosił odpowiednio (-0,1) i (-0,9).

Obserwowanym w Gminie Ścinawa, niekorzystnym zjawiskiem jest proces starzenia się społeczeństwa. Przyjmując jako jego symptom stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku przedprodukcyjnym stwierdzić należy, iż sytuacja w Gminie uległa pogorszeniu. W 2010 r. na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 79 osób w wieku poprodukcyjnym. W 2014 r., wskaźnik ten wzrósł do 100.

Tabela 3. Przemiany potencjału demograficznego

Gmina	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym		Przyrost naturalny na 1000 ludności	
	2010	2014	2010	2014
Gmina Ścinawa	78,7	100,2	-0,6	-0,3
Dolny Śląsk	97,3	117,4	-0,1	-0,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Podkreślić należy, iż sytuacja w niniejszym zakresie jest w Gminie Ścinawa nadal korzystniejsza niż w regionie, jednak niepokój może budzić fakt, że proces starzenia się społeczeństwa przebiega tutaj szybciej niż w województwie. W rezultacie w dłuższej perspektywie czasu może powstać luka demograficzna. Wówczas kolejne roczniki osiągające wiek aktywności zawodowej nie będą w stanie zastąpić osób opuszczających rynek pracy. W konsekwencji atrakcyjność Gminy, jako miejsca lokowania działalności gospodarczej może się zmniejszyć, co negatywnie wpłynie na tempo jej rozwoju.

SFERA SPOŁECZNA

Istotne znaczenie dla diagnozy sfery społecznej ma analiza funkcjonowania lokalnego rynku pracy. Wadliwe funkcjonowanie tego rynku, może prowadzić do powstania długotrwałego bezrobocia, sprzyjającego wykluczeniu społecznemu.

Wskaźnik bezrobocia mierzony jako udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w Gminie Ścinawa wyższy niż na Dolnym Śląsku i w 2014 r. wynosił 7,0%. W stosunku do 2010 r. (inaczej niż w regionie) wartość niniejszego wskaźnika wzrosła

o 4,5% (wówczas wynosił on 6,7%). W rezultacie w Gminie nadal występują problemy na rynku pracy.

Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2014
Gmina Ścinawa	6,7	7,0	8,1	8,7	7,0	104,5	106,1
Dolny Śląsk	7,8	7,5	8,3	8,2	6,6	84,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Niestety GUS nie publikuje w ujęciu gminnym informacji dotyczących stopy bezrobocia. Można jedynie posłużyć się danymi Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy (DWUP) dotyczącymi powiatu. Wynika z nich, że w powiecie lubińskim stopa bezrobocia w listopadzie 2015 r. wynosiła 6,7% i kształtowała się poniżej średniej dla województwa (8,5%).

Jednocześnie w latach 2010 – 2014 wzrosła w Gminie Ścinawa o ok. 8,5% liczba osób pracujących (na Dolnym Śląsku wzrost wyniósł ok. 4,6%). W 2014 r. na 1000 ludności pracowało 77 osób, było to jednak nadal wyraźnie mniej niż średnio w regionie.

Tabela 5. Pracujący na 1000 ludności

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2014
Gmina Ścinawa	71	74	74	73	77	108,5	30,7
Dolny Śląsk	240	241	239	244	251	104,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Nierównowaga na rynku pracy sprawiła, że w latach 2010 – 2014 na terenie Gminy Ścinawa funkcjonowały gospodarstwa domowe wymagające wsparcia. W 2014 r. z pomocy społecznej korzystało 421 gospodarstw domowych, w tym 341 znajdujących się poniżej kryterium dochodowego. W stosunku do 2010 r. liczba gospodarstw najuboższych korzystających z pomocy zmniejszyła się.

Tabela 6. Pomoc społeczna

Gmina		2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100
Gmina Ścinawa	liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej	534	417	451	501	421	78,8
	poniżej kryterium dochodowego	454	329	390	437	341	75,1
Dolny Śląsk	liczba gospodarstw korzystających z pomocy społecznej	84.563	78.956	77.962	81.147	75.782	89,6
	poniżej kryterium dochodowego	58.743	55.095	58.435	60.374	55.348	94,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Dodatkowo podkreślić należy, iż pomimo istniejących problemów na rynku pracy, łączna kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych w latach 2010 – 2014 zmniejszyła się o ok. 4,6% z 2.323 tys. zł do 2.218 tys. zł.

Przejawem wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem jest również zapewnienie mieszkań socjalnych. W latach 2011 – 2014 w Gminie Ścinawa zmniejszyła się zarówno liczba mieszkań socjalnych, jak i ich łączna powierzchnia użytkowa. W analogicznym okresie na Dolnym Śląsku, nastąpił wzrost liczby mieszkań socjalnych i ich łącznej powierzchni użytkowej.

Tabela 7. Liczba mieszkań socjalnych oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2011-2014

Gmina		2011	2012	2013	2014	Rok 2011 = 100
Gmina Ścinawa	liczba mieszkań	41	32	32	33	80,5
	powierzchnia użytkowa w m ²	1.164	773	755	832	71,5
Dolny Śląsk	liczba mieszkań	8.126	8.308	8.732	9.170	112,8
	powierzchnia użytkowa w m ²	253.191	259.001	270.898	287.796	113,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Współcześnie, istotne znaczenie dla diagnozy sfery społecznej ma aktywność społeczności lokalnej. Wynika ona z poziomu kapitału społecznego oraz ludzkiego. Odzwierciedleniem aktywności społecznej jest m.in. rozwój organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń.

Aktywność społeczna mierzona liczbą organizacji pozarządowych na 10 tys. mieszkańców była w 2014 r. w Gminie Ścinawa niższa niż na Dolnym Śląsku. Wskaźnik nasycenia organizacjami pozarządowymi wynosił w powyższym roku w Gminie 21, podczas gdy w województwie dolnośląskim 36.

Tabela 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Gmina	2010	2014	Rok 2010 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2014
Gmina Ścinawa	17	21	123,5	58,3
Dolny Śląsk	28	36	128,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Dodatkowo, warto podkreślić, że w latach 2010 – 2014 wskaźnik ów rósł w Gminie Ścinawa wolniej niż w regionie.

Jak już wspomniano aktywność społeczna wynika m.in. z poziomu kapitału ludzkiego, a ten zależny jest od jakości kształcenia. W tym obszarze duże znaczenie mają między innymi wyniki ze sprawdzianu szóstych klas oraz z egzaminów gimnazjalnych.

W 2015 r. łączny wynik ze sprawdzianu szóstych klas był w Gminie Ścinawa niższy niż średnia w regionie i wyniósł 63,8%. Uczniowie ze szkół podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy osiągnęli wyniki poniżej średniej regionalnej ze wszystkich przedmiotów. W przypadku języka angielskiego różnica pomiędzy średnią dla Gminy a średnią wojewódzką była najwyższa i wyniosła 7 punktów procentowych.

Tabela 9. Wyniki ze sprawdzianu szóstych klas

Przedmiot	2015	
	Gmina Ścinawa [%]	Dolny Śląsk [%]
razem	63,8	66,0
język polski	69,4	72,7
matematyka	57,6	59,0
język angielski	71,1	78,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie OKE Wrocław.

Również w przypadku egzaminów gimnazjalnych, wyniki uzyskane przez uczniów w Gminie Ścinawa ze wszystkich przedmiotów były niższe od średniej na Dolnym Śląsku.

Tabela 10. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego

Przedmiot	2015	
	Gmina Ścinawa [%]	Dolny Śląsk [%]
język polski	60,2	61,2
historia i WOS	62,5	63,2
matematyka	45,7	46,8
przedmioty przyrodnicze	45,4	49,0
język angielski (podstawowy)	60,1	66,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie OKE Wrocław.

Osiągane przez uczniów wyniki w nauce uzasadniają tezę, że wskazane są intensywne działania zmierzające do wzmocnienia systemu edukacji oraz podniesienia poziomu nauczania zarówno w szkołach podstawowych jak i w gimnazjum.

SFERA GOSPODARCZA

Potencjał gospodarczy Gminy Ścinawa tworzą przede wszystkim przedsiębiorstwa sektora prywatnego. W 2014 r. w Gminie funkcjonowało łącznie 745 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego, w tym 604 przedsiębiorstwa osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 17 spółek prawa handlowego. Na analizowanym terenie działało również 5 spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

W porównaniu do 2010 r. nastąpił nieznaczny wzrost ogólnej liczby podmiotów gospodarczych sektora prywatnego (o ok. 0,8%). W analogicznym okresie, na Dolnym Śląsku liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego wzrosła o 6,1%.

W latach 2010 – 2014 w Gminie Ścinawa zmniejszyła się o 2,4% liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wprawdzie na Dolnym Śląsku liczba przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne także zmalała, jednak w regionie proces ten wystąpił z mniejszym natężeniem (0,2%).

Tabela 11. Podmioty gospodarcze – sektor prywatny

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100
Gmina Ścinawa						
Sektor prywatny ogółem	739	677	710	735	745	100,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	619	558	583	600	604	97,6
Spółki handlowe	8	17	15	17	17	212,5
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	4	4	4	5	5	125,0
Dolny Śląsk						
Sektor prywatny ogółem	316.269	312.524	321. 590	332.013	335.478	106,1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	235.003	227.956	232 .065	235.474	234.473	99,8
Spółki handlowe	24.389	25.994	28. 093	30.725	33.283	136,5
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	6.513	6.658	6 .910	7.173	7.468	114,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Jednocześnie w latach 2010 – 2014 na terenie Gminy ponad dwukrotnie wzrosła liczba spółek handlowych. Zwiększyła się także, o 25% liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Warto podkreślić, że w obu przypadkach dynamika wzrostu była większa niż w regionie.

W 2014 r. najwięcej podmiotów gospodarczych funkcjonowało w sferze usługowej (604). W przemyśle i budownictwie działały 142 podmioty, najmniej funkcjonowało ich w sektorze rolnym (25).

Tabela 12. Podmioty według sektorów

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100
Gmina Ścinawa						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36	29	29	24	25	69,4
Przemysł i budownictwo	157	136	142	141	142	90,4
Pozostała działalność	576	540	567	599	604	104,9
Dolny Śląsk						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6.599	6.506	6.344	6.132	4.890	74,1
Przemysł i budownictwo	66.476	65.483	67.234	68.540	68.851	103,6
Pozostała działalność	258.172	255.636	263.350	272.889	277.380	107,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W stosunku do 2010 r. w Gminie Ścinawa nastąpił spadek liczby podmiotów funkcjonujących w rolnictwie oraz w przemyśle. Równocześnie zwiększyła się liczba przedsiębiorstw z branży usługowej. Niepokój może budzić mniejszy niż w regionie udział sektora przemysłowego w gospodarce, gdyż czyni to ją bardziej podatną na okresowe wahania koniunktury.

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw, ale również przedsiębiorczość mieszkańców mierzoną

liczbą podmiotów na 10 tys. mieszkańców. Dla Gminy Ścinawa wskaźnik ten wynosił w 2014 r. 749 i był wyraźnie niższy od średniej dla Dolnego Śląska (1.207).

Tabela 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Gmina	2010	2014	Dynamika Rok 2010 = 100	Dolny Śląsk = 100 Rok 2014
Gmina Ścinawa	729	749	102,7	62,1
Dolny Śląsk	1.135	1.207	106,3	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Niższa była również dynamika wzrostu przedsiębiorczości na analizowanym obszarze. W rezultacie zwiększył się dystans pomiędzy Gminą a regionem w niniejszym zakresie.

SFERA ŚRODOWISKOWA

Istotną kwestią dotyczącą środowiska naturalnego jest problem gospodarki odpadami. W Gminie Ścinawa liczba zbieranych odpadów zmieszanych przypadających na mieszkańca w latach 2010 – 2014 zmniejszyła się z 274,8 kg do 271,7 kg. Jednocześnie wzrosła ilość odpadów na mieszkańca wytwarzanych przez gospodarstwa domowe ze 173,5 kg do 187,6 kg. W analogicznym okresie w województwie dolnośląskim odnotowano spadek masy wytwarzanych odpadów zmieszanych (zarówno ogółem, jak i wytwarzanych przez gospodarstwa domowe).

Przedstawione powyżej dane mogą świadczyć o skutecznym wdrażaniu nowej gospodarki odpadami w Gminie. Objęcie wszystkich mieszkańców obowiązkową opłatą sprawiło, że są oni mniej skłonni do nielegalnego usuwania odpadów. W rezultacie nastąpiło urealnienie danych dotyczących ilości wytwarzanych odpadów zmieszanych przez gospodarstwa domowe na terenie Gminy.

Tabela 14. Odpady zmieszane zbierane w ciągu roku

Gmina	2010	2011	2012	2013	2014	2010=100
Gmina Ścinawa						
odpady zmieszane ogółem na mieszkańca	274,8	167,8	167,1	195,0	271,7	98,9
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	173,5	122,6	114,9	137,0	187,6	108,1
Dolny Śląsk						
odpady zmieszane ogółem na mieszkańca	316,7	291,3	284,3	261,1	269,0	85,0
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	219,4	223,6	213,6	195,1	207,7	94,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Na stan środowiska naturalnego wpływa również sposób funkcjonowania systemu oczyszczania ścieków. Niestety zarówno miasto Ścinawa, jak i cała Gmina nie posiada spójnego systemu odprowadzania ścieków. Na terenie nowych osiedli mieszkaniowych wybudowana jest kanalizacja rozdzielcza, natomiast główne ciągi wykonane są jako ogólnospławne. Ścieki sanitarne odprowadzane są do szamb osiedlowych posiadających przelewy do kanalizacji ogólnospławnej. Ścieki deszczowe odprowadzane są bezpośrednio do rzeki Zimnicy, zarurowanej Młynówki oraz rowów melioracyjnych.

Jak wynika z dostępnych danych w 2013 r. na terenie Gminy łączna długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej wynosiła 18,5 km, z czego 11,7 km na terenie miasta, a 6,8 km na obszarze wiejskim. Mieszkańcy nie podłączeni do sieci kanalizacyjnej, ścieki bytowo – gospodarcze gromadzą w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe (szamba) lub odprowadzają je do przydomowych oczyszczalni ścieków.

Stan środowiska naturalnego w dużej mierze zależy także od sprawnie funkcjonującego na danym obszarze systemu grzewczego. Na terenie miasta Ścinawa zlokalizowane są cztery

lokalne systemy ciepłownicze obsługiwane przez Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Legnicy S.A.:

- rejon kotłowni „Jadwigi” – sieci niskoparametrowe, wykonane w technologii kanałowej, stanowiące własność odbiorców ciepła;
- rejon kotłowni „Jagielly 2” – sieci niskoparametrowe, wykonane w technologii kanałowej, stanowiące własność odbiorców ciepła;
- rejon kotłowni „Kościuszki” – sieci niskoparametrowe, częściowe stanowiące własność WPEC Legnica wykonane w technologii preizolowanej i częściowe będące własnością Ścinawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, wykonane w technologii kanałowej;
- rejon kotłowni „Jagielly 1” przy ul. Paderewskiego – sieci niskoparametrowe, z zastosowanymi układami dwu i czteroprzewodowym, stanowiące własność WPEC, wykonane w technologii preizolowanej.

Produkcja ciepła odbywa się w kotłowniach węglowych, a dystrybucja realizowana jest za pomocą niskoparametrowych sieci ciepłowniczych. Budynki mieszkalne w pozostałych miejscowościach Gminy Ścinawa zasilane są przede wszystkim z przydomowych kotłowni indywidualnych.

Reasumując na terenie Gminy nadal funkcjonują indywidualne systemy grzewcze, wykorzystujące węgiel. W rezultacie trudno jest uznać, aby Gmina Ścinawa była wolna od problemu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (PM10) spowodowanego emisją pyłów wytwarzanych w procesie spalania paliw w paleniskach i kotłowniach domowych.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania Gminy Ścinawa ma jej wyposażenie w infrastrukturę społeczną i techniczną. Stan niniejszej infrastruktury wpływa zarówno na poziom życia mieszkańców, jak i poziom rozwoju gospodarczego jednostki terytorialnej.

Potencjał społeczny i gospodarczy obszaru buduje się m.in. poprzez przełamywanie barier w zakresie dostępu do edukacji i to już od okresu przedszkolnego. Dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez oboje rodziców, a tym samym może przyczyniać się do

ograniczenia sfery ubóstwa. W 2014 r. w Gminie Ścinawa funkcjonowało jedno przedszkole, dysponujące 175 miejscami. W stosunku do 2010 r. liczba miejsc w przedszkolu wzrosła o ok. 17%. Jednocześnie liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej zwiększyła się o 22,9% ze 140 do 172.

Tabela 15. Infrastruktura przedszkolna

Gmina	2010	2014	Rok 2010 = 100
Gmina Ścinawa			
Liczba przedszkoli	2	1	50,0
Miejsca	150	175	116,7
Liczba dzieci	140	172	122,9
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	435	723	166,2
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	2,10	1,79	85,2
Dolny Śląsk			
Liczba przedszkoli	543	690	127,1
Miejsca	59.890	75.112	125,4
Liczba dzieci	59.010	68.927	116,8
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	630	800	130,0
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	1,31	1,11	84,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W 2014 r. na terenie Gminy działały również dwa oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (5 klas/grup), do których uczęszczało łącznie 114 dzieci.

W rezultacie wskaźnik liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat wzrósł w latach 2010 – 2014 o 66,2% z 435 do 723. W 2014 r. wskaźnik ten był jednak nadal niższy niż średnia dla Dolnego Śląska, która wynosiła 800. Jednocześnie w 2014 r. na jedno miejsce w przedszkolu przypadło w Gminie Ścinawa 1,79 dziecka (w regionie 1,11 dziecka).

Fundamentalne znaczenie dla analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej ma dostęp gospodarstw domowych do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. Na przestrzeni lat 2010 – 2014 odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Ścinawa wzrósł o 5,9% i w 2014 r. wyniósł 100,0%.

Jednocześnie w analizowanym okresie o 13,1% zwiększył się odsetek gospodarstw domowych korzystających z sieci kanalizacyjnej. W 2014 r. korzystało z niej 57,8% gospodarstw domowych.

W latach 2010 – 2014 zwiększyła się również dostępność do sieci gazowej, jednak nadal pozostała ona na znikomym poziomie (1,0%).

Warto zaznaczyć, że wskaźniki dostępności do sieci kanalizacyjnej i gazowej kształtowały się w Gminie Ścinawa poniżej średniej dla regionu.

Tabela 16. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej

Gmina	2010	2014	2010 = 100
Gmina Ścinawa			
wodociągi	94,4	100,0	105,9
kanalizacja	51,1	57,8	113,1
gaz	0,2	1,0	500,0
Dolny Śląsk			
wodociągi	91,5	94,8	103,6
kanalizacja	68,1	75,0	110,1
gaz	62,8	61,4	97,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

O stanie infrastruktury komunalnej świadczy również stopień wyposażenia mieszkań w instalacje. Jak wynika z dostępnych danych odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, łazienkę i centralne ogrzewanie na przestrzeni lat 2010 – 2014 nie uległ znaczącej zmianie. Najwięcej mieszkań posiadało dostęp do wodociągu (96,8%) i łazienki (85,9%). Najmniej do centralnego ogrzewania (75,6%). Niższa dostępność do centralnego ogrzewania pociąga za sobą negatywne skutki. Mieszkania te ogrzewane są z reguły za pomocą tradycyjnych źródeł

ciepła, co w połączeniu z niską efektywnością energetyczną budynków sprzyja zjawisku niskiej emisji.

Tabela 17. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje

Gmina		2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Ścinawa	wodociąg	96,7	96,7	96,8	96,8	96,8
	łazienka	85,6	85,8	85,8	85,8	85,9
	centralne ogrzewanie	75,1	75,3	75,4	75,5	75,6
Dolny Śląsk	wodociąg	97,5	97,5	97,6	97,6	97,6
	łazienka	90,2	90,3	90,4	90,6	90,7
	centralne ogrzewanie	77,5	77,8	78,1	78,4	78,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Istotne znaczenie dla rozwoju Gminy Ścinawa ma stan infrastruktury transportowej. Gmina posiada dobrą dostępność komunikacyjną.

Sieć transportową na terenie Gminy Ścinawa tworzą:

- droga krajowa nr 36 (wraz z mostem na rz. Odrze) relacji Ostrów Wielkopolski – DK 94/Prochowice (przez m.in. Rawicz, Lubin);
- drogi wojewódzkie: 292: relacji Nowa Sól - DK36 w m. Lisowice (gm. Prochowice) oraz 340 relacji DK36 k/Ścinawy – Oleśnica (przez m.in. Wołów, Trzebnicę);
- 12 dróg powiatowych;
- drogi gminne i lokalne o długości 35 km;
- linia kolejowa nr 273 Śląsk – Szczecin („magistrala nadodrzańska”).

Niestety stan techniczny dróg nie zawsze jest zadowalający. Drogi niejednokrotnie wymagają remontów nawierzchni, a także budowy/przebudowy infrastruktury towarzyszącej.

Na terenie Gminy Ścinawa transport publiczny organizowany jest za pomocą pięciu linii autobusowych, łączących wszystkie miejscowości Gminy ze Ścinawą. Równocześnie warto podkreślić, że od 1 lipca 2015 r. funkcjonuje międzygminny bezpłatny transport, w rezultacie

mieszkańcy Gminy Ścinawa mogą bez opłat przemieszczać się transportem publicznym pomiędzy Ścinawą a Lubinem.

SFERA TECHNICZNA

W latach 2010 – 2014 w Gminie Ścinawa nastąpił wzrost zasobów mieszkaniowych o ok. 2,2% z 3.272 do 3.344 mieszkań. Wzrost ten następował wolniej niż w całym województwie, w którym to wskaźnik wzrostu osiągnął wartość 4,7%. Wolniejszy niż w regionie przyrost zasobów mieszkaniowych prowadzi do wniosku, iż relatywnie dużą część zasobów mieszkaniowych stanowią budynki wybudowane z wykorzystaniem starych technologii, a to rodzi potrzebę ich modernizacji i dostosowania do aktualnych standardów.

Tabela 18. Zasoby mieszkaniowe

Gmina		2010	2011	2012	2013	2014	Rok 2010 = 100
Gmina Ścinawa	mieszkania ogółem	3.272	3.307	3.317	3.332	3.344	102,2
	mieszkania na 1000 mieszkańców	310,4	315,0	316,4	321,2	324,8	104,6
	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	73,8	73,9	74,1	74,4	74,6	101,1
Dolny Śląsk	mieszkania ogółem	1.072.704	1.082.116	1.095.568	1.110.600	1.123.386	104,7
	mieszkania na 1000 mieszkańców	367,7	371,0	375,9	381,6	386,2	105,0
	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	71,5	71,7	71,9	72,0	72,2	101,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

W analizowanym okresie w Gminie wzrosła również powierzchnia użytkowa mieszkań. W 2014 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 74,6 m² i była wyższa niż średnio w województwie (72,2 m²).

Analizując zasoby mieszkaniowe warto podkreślić, że w Gminie Ścinawa w 2014 r. na 1000 mieszkańców przypadały ok. 325 mieszkania. Dla porównania na Dolnym Śląsku wskaźnik ten wynosił 386.

Niestety, w strukturze wiekowej budynków istotną część stanowią budynki wybudowane przed 1989 r. Budynki te cechują się niską izolacyjnością cieplną. W rezultacie na terenie Gminy nadal istnieje problem złego stanu technicznego części budynków, dlatego też konieczna jest intensyfikacja działań zmierzających do gruntownej modernizacji istniejących zasobów mieszkaniowych.

2. Rozdział: Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy

WSTĘP

Działania rewitalizacyjne w Polsce mogą być realizowane na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 3 lipca 2015 r. (Wytyczne MIR). Ponadto zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Rozwoju (pismo DPM.IV.0212.1.2016.ML.1 NK 144212/16) gmina jest uprawniona do uchwalenia programu rewitalizacji na podstawie ustawy o samorządzie gminnym z zastosowaniem Wytycznych MIR. Tę ostatnią z wyżej wymienionych podstaw prawnych przygotowania Programu Rewitalizacji (PR) wybrała Gmina Ścinawa. Znalazło to odzwierciedlenie w uchwale nr XII/65/15 Rady Miejskiej w Ścinawie z dnia 30 września 2015 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ścinawa na lata 2015-2025.

Decyzja Rady Miejskiej w Ścinawie skutkuje procedurą przygotowania programu, szczególnie w zakresie metodologii identyfikacji obszaru zdegradowanego, na którym występują zjawiska kryzysowe oraz wyznaczenia obszaru rewitalizacji. W związku z powyższym przyjęto, że:

1. **Sfera.** Jest to zbiór obszarów problemowych dotyczących zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych oraz technicznych.
2. **Obszary problemowe.** Występujące w ramach sfer zjawiska problemowe:
 - a. Sfera społeczna: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym
 - b. Sfera gospodarcza: niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
 - c. Sfera środowiskowa: przekroczenia standardów, jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska
 - d. Sfera przestrzenno – funkcjonalna: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej, jakości, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,

niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficyt lub niska, jakość terenów publicznych

- e. Sfera techniczna: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska
3. **Stan kryzysowy.** Sytuacja, w której występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej współwystępująca wraz z negatywnymi zjawiskami, w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.
4. **Obszar zdegradowany.** Teren w gminie, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
5. **Obszar rewitalizacji.** Teren w gminie obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się:
- a. Szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (dot. Obszarów problemowych),
 - b. Istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy w zakresie rewitalizacji.
 - c. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż **20%** powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż **30%** mieszkańców całej gminy.
6. **Miejsce.** Jest to określenie odnoszące się do ulicy bądź miejscowości (najczęściej wsi w której nie zostały wyodrębnione ulice), które były przedmiotem analizy na etapie identyfikacji obszarów zdegradowanych i wyznaczania obszaru rewitalizacji. Określenie funkcjonujące w odniesieniu do gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich.

METODOLOGIA IDENTYFIKACJI STANU KRYZYSOWEGO ORAZ WYZNACZANIA OBSZARU REWITALIZACJI.

Identyfikacja stanu kryzysowego w gminie polegała na analizie poszczególnych obszarów problemowych z wykorzystaniem charakterystycznych dla nich mierników rozwoju. Ustalenie

mierników odbyło się na podstawie propozycji przedstawionej przez firmę doradczą przygotowującą LPR.

W celu uzgodnienia metodologii pracy związanej z gromadzeniem danych w dniu 14-10-2015r. zorganizowano spotkanie, w którym uczestniczyli przedstawiciele instytucji zaangażowanych w gromadzenie danych niezbędnych do przeprowadzenia analizy sytuacji w gminie. W trakcie spotkania omówiono zaproponowane do analizy mierniki rozwoju i poddano je dyskusji. W wyniku zgłoszonych uwag ustalono ostateczną listę 104 mierników w ramach 17 obszarów problemowych. Poniżej w tabeli przedstawiono przykłady mierników ² w każdym z obszarów problemowych.

Tabela 19. Lista przykładowych mierników wykorzystywanych w celu identyfikacji występowania stanu kryzysowego w gminie.

Lp.	Obszar problemowy	Miernik rozwoju	Źródło informacji
1	Bezrobocie	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy (PUP)
2	Ubóstwo	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej
3	Przestępczość	Liczba wykroczeń społecznie uciążliwych	Policja
4	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy	Szkoły
5	Niski poziom kapitału społecznego	Liczba NGO's realizujących zadania zlecone przez gminę	Urząd Miasta/Gminy
6	Niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	Liczba osób uczestniczących w bezpłatnych oraz płatnych zajęciach organizowanych przez samorządowe instytucje kultury	Urząd Miasta/Gminy Instytucje Kultury

² Pełna lista mierników jest załącznikiem do dokumentu.

7	Niski stopień przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych płacących podatek dochodowy (PIT + CIT)	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Statystyczny • Urząd Skarbowy
8	Słaba kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw	Liczba podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Statystyczny • Urząd Miasta/Gminy
9	Przekroczenie standardów jakości środowiska	Występowanie obszarów wymagających rekultywacji	Urząd Miasta/Gminy
10	Obecność odpadów stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, stanu środowiska.	Liczba obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem	Urząd Miasta/Gminy
11	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny	Dostęp do placów zabaw	<ul style="list-style-type: none"> • Zakłady Usług Komunalnych • Urząd Miasta/Gminy (PGN)
12	Brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość	Liczba dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Urząd Miasta/Gminy
13	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Liczba połączeń z przystanków komunikacji zbiorowej w promieniu 1000 m od ulicy w mieście lub występowanie przystanku komunikacji zbiorowej w miejscowości (wieś)	<ul style="list-style-type: none"> • Urząd Miasta/Gminy • Starostwo Powiatowe Operatorzy Samochodowego Transportu Zbiorowego
14	Niedobór lub niska jakość terenów publicznych	Liczba publicznych miejsc parkingowych	• Urząd Miasta/Gminy
15	Degradacja stanu technicznego obiektów	Liczba wydanych nakazów rozbiórki obiektów	• Powiatowy Nadzór Budowlany

	budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym	budowlanych z powodu złego stanu technicznego	
16	Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym	Liczba osób, którym obniżono wysokość podatku od nieruchomości z uwagi na zły stan techniczny obiektu budowlanego	• Urząd Miasta/Gminy Jednostki
17	Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska	Dostęp do sieci ciepłowniczych	• Urząd Miasta/Gminy • (PGN) • Zakład Ciepłowniczy

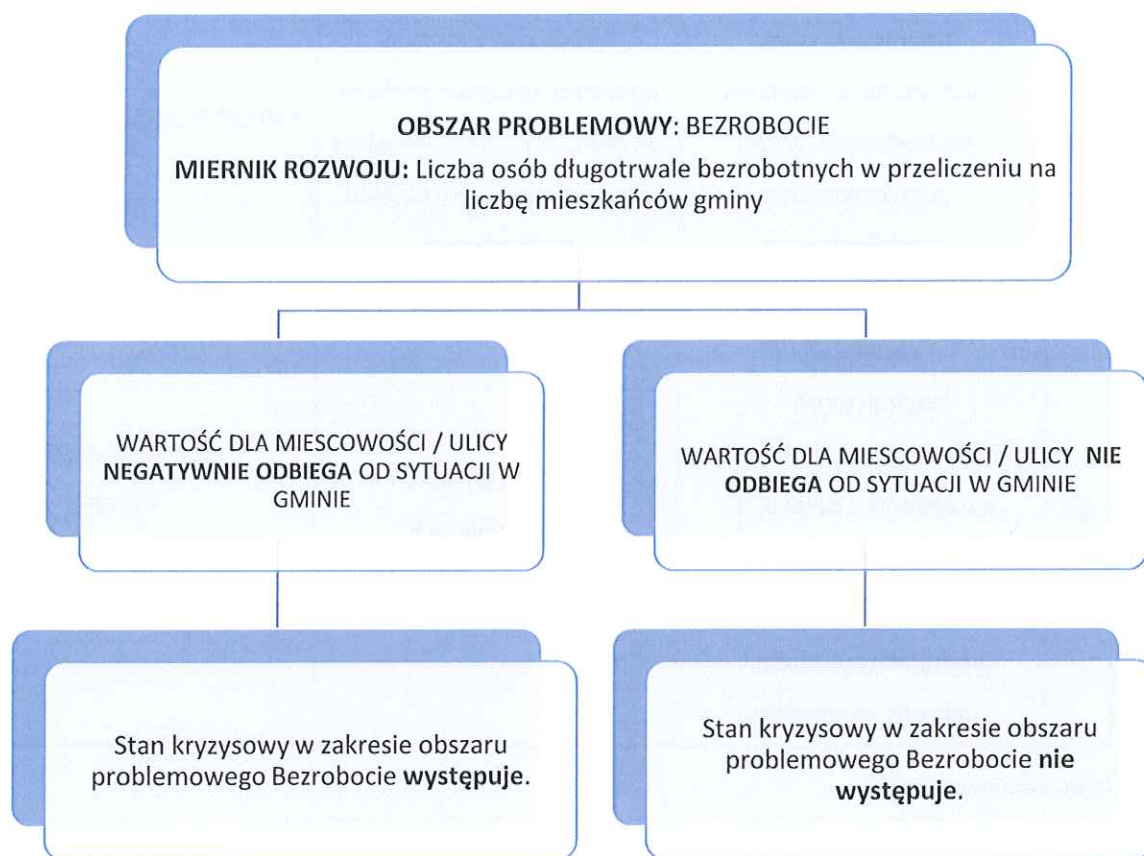
Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem gromadzenia danych było wystąpienie do podmiotów dysponujących informacjami z wnioskiem o ich udostępnienie w szczególności do poziomu miejscowości oraz ulicy (dane za okres 2012 – 2014).

Po uzyskaniu wartości mierników przystąpiono do ich analizy i identyfikacji obszarów kryzysowych. Przyjęto założenie, że do dalszych prac kwalifikują się co do zasady te miejscowości / ulice, w których stwierdzono, że wartości mierników rozwoju odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy³. Najczęściej wykorzystywaną wartością charakterystyczną dla gminy była wartość miernika w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy porównywana z wartością w przeliczeniu na jednego mieszkańca miejscowości / ulicy.

³ Zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Rozdział 3, pkt 2. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipiec 2015 r.

Diagram 1. Metodologia identyfikacji miejscowości/ulic, na których występują zjawiska kryzysowe na przykładzie obszaru problemowego bezrobocie.

Źródło: opracowanie własne

Stanowiło to podstawę do dalszej identyfikacji obszarów zdegradowanych. W tym celu wykorzystano narzędzie w postaci matrycy obszaru zdegradowanego identyfikującej występowanie stanu kryzysowego, przygotowanej dla każdej Sfery. Matryca prezentuje informacje o występowaniu sytuacji kryzysowej z dokładnością do miejscowości / ulicy. Przyjęto założenie, że jeżeli co najmniej jeden miernik rozwoju na ulicy odbiega negatywnie od wartości charakterystycznej dla całej gminy to na tym terenie występuje negatywne zjawisko w zakresie danego obszaru problemowego. Poniżej przedstawiono wycinek przykładowej matrycy dla Sfery społecznej.

Tabela 20. Przykładowa matryca obszarów problemowych

SFERA SPOŁECZNA								
OBSZAR PROBLEMOWY			BEZROBOCIE ⁴		Stan Kryzysowy (1 - TAK, 0 - NIE)	UBÓSTWO		Stan Kryzysowy (1 - TAK, 0 - NIE)
MIERNIKI			Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób długotrwale bezrobotnych z wykształceniem podstawowym		Korzystający z pomocy społecznej	Świadczenia pomocy społecznej	
L.p.	MIEJSCOWOŚĆ	ULICA						
1.	Miejscowość	Ulica	1	0	1	0	0	0
2.	Miejscowość	Ulica	0	0	0	0	0	0
3.	Miejscowość	Ulica	0	1	1	1	1	1
4.	Miejscowość	Ulica	0	0	0	0	0	0
5.	Miejscowość	Ulica	0	1	1	1	0	1
6.	Miejscowość	Ulica	0	0	0	0	0	0
7.	Miejscowość	Ulica	1	0	1	0	0	0
8.	Miejscowość	Ulica	1	1	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne

Uznając kryteria z Wytycznych MIR, jako podstawowe założenie do dalszych prac przeprowadzono analizę wszystkich matryc dla wszystkich sfer i wyszczególniono te miejscowości/ulice w gminie, dla których spełnione zostały łącznie następujące warunki:

1. Występuje sytuacja kryzysowa, w co najmniej 3 obszarach problemowych sfery społecznej na 5 analizowanych (wg wytycznych MIR - koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej)
2. Występuje sytuacja kryzysowa w co najmniej jednej z pozostałych sfer (wg wytycznych MIR - negatywne zjawiska w co najmniej jednej z innych sfer).

Zestawienie matryc wszystkich sfer, obszarów problemowych i mierników rozwoju pozwoliło na identyfikację obszaru zdegradowanego, który został przedstawiony również w formie graficznej na mapie (załącznik nr 4) i był podstawą do określenia obszaru rewitalizacji.

Dla identyfikacji obszaru rewitalizacji przyjęto następujące założenia zgodne z wytycznymi MIR:

⁴ Cyfra 1 w tabeli oznacza, że wartość miernika rozwoju w danym obszarze problemowym odbiega negatywnie od sytuacji w gminie.

1. Musi występować szczególna koncentracja negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych - w związku z tym do dalszej analizy brano pod uwagę miejscowości/ulice, na których sytuacja kryzysowa występowała w co najmniej 3 obszarach problemowych sfery społecznej oraz w co najmniej 1 z pozostałych sfer.
2. Obszar kryzysowy musi charakteryzować się istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy w zakresie rewitalizacji – w związku z tym przeprowadzono konsultacje wewnętrzne w Urzędzie, a następnie konsultacje z Zespołem ds. Rewitalizacji.

Wyznaczone w ten sposób ulice stworzyły ramę dla ustalenia obszaru rewitalizacji, dla którego następnie przeliczono wszystkie wskaźniki w celu ich ponownej weryfikacji oraz sprawdzono spełnienie kryteriów:

1. Powierzchnia obszaru rewitalizacji nie większa niż **20%** powierzchni całej gminy
2. Obszar rewitalizacji zamieszkiwany przez nie więcej niż **30%** mieszkańców całej gminy.

Obszar rewitalizacji przedstawiono w formie graficznej na mapie oraz wskazano listę ulic wchodzących w skład obszaru.

WYNIKI DIAGNOZY STANU KRYZYSOWEGO W GMINIE.

Analiza obejmowała teren całej miejsko-wiejskiej gminy Ścinawa i prowadzona była ze szczegółowością na poziomie miejscowości bądź ulicy. Badanych było łącznie 21 miejscowości oraz miasto Ścinawa gdzie analizie poddano 63 ulice. Razem przebadano w Gminie Ścinawa 84 miejsca (ulice i miejscowości). Poniżej przedstawiono podsumowanie wyników analizy w poszczególnych sferach.

SFERA SPOŁECZNA

W ramach pięciu obszarów problemowych badanych na podstawie dwunastu mierników zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w ramach:

- 5 obszarów problemowych – w 1 miejscu
- 4 obszarów problemowych – w 7 miejscach
- 3 obszarów problemowych – w 27 miejscach

Wśród 35 miejscowości i ulic, na których zidentyfikowano występowanie problemów natury społecznej, szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Ścinawa (ulice Lipowa, Lubińska, Mickiewicza, Robotnicza, Szkolna), Krzyżowa, Ręszów oraz Grzybów. We wskazanych powyżej miejscach odnotowano 4 i więcej mierników rozwoju, których wartości odbiegają w sposób negatywny od wartości charakterystycznych dla całego obszaru gminy.

SFERA GOSPODARCZA

W sferze gospodarczej, dwa obszary problemowe badane były na podstawie pięciu mierników. Problemy związane z niskim stopniem przedsiębiorczości oraz słabą kondycją lokalnych przedsiębiorstw zostały zdiagnozowane w 22 miejscach. Negatywne odchylenia 4 analizowanych mierników w obu badanych obszarach problemowych odnotowano na pięciu ulicach Ścinawy (ul. Chopina, Ogrodowa, Paderewskiego, Przyjaciół Żołnierza, Rynek). W 13 miejscach: Ścinawa (ul. 1-go Maja, Klonowa, Mickiewicza, Polna, Robotnicza, Salezjańska, Szkolna), Buszkowice, Dąbrowa Środkowa, Dłużyce, Jurcz, Turów oraz Grzybów odnotowano negatywne odchylenia 3 analizowanych mierników w obu badanych obszarach problemowych. W 4 miejscach zdiagnozowano negatywne odchylenia dwóch analizowanych mierników po jednym w obszarze problemowym dotyczącym niskiego stopnia przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw: Ścinawa (ul. Jagiełły i Wołowska), Przychowa, Ręszów.

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się ulice: Mickiewicza, Robotnicza, Szkolna w Ścinawie oraz miejscowości Grzybów i Ręszów (negatywne odchylenia 2 i więcej mierników w obu obszarach problemowych sfery gospodarczej współwystępujące z negatywnymi odchyleniami w 4 i więcej obszarach problemowych sfery społecznej). Nie zidentyfikowano miejscowości/ulic, na których negatywne odchylenia występowałyby we wszystkich pięciu analizowanych miernikach sfery gospodarczej.

SFERA ŚRODOWISKOWA

W sferze środowiskowej, dwa obszary problemowe badane były na podstawie ośmiu mierników. Problemy związane z przekroczeniem standardów jakości środowiska bądź obecnością odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska

zostały zdiagnozowane w 51 miejscach. W 15 miejscach odnotowano negatywne odchylenia mierników w obu analizowanych obszarach problemowych. W 3 miejscowościach (Dłużyce, Dzieśław, Wielowieś) odnotowano w obu analizowanych obszarach problemowych negatywne odchylenia 6 mierników, w przypadku 7 miejsc niekorzystne wartości w odniesieniu do całej gminy odnotowano w 4 i 5 miernikach. Negatywne odchylenia 2 i 3 mierników w obu obszarach problemowych zdiagnozowano w 5 miejscach.

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Buszkowice, Dłużyce, Dziewin, Krzyżowa, Przychowa, Ręszów, Turów oraz ulica Lubińska w Ścinawie (negatywne odchylenia 4 i więcej mierników w obu obszarach problemowych sfery środowiskowej współwystępujące z negatywnymi odchyleniami w 3 i więcej obszarach problemowych sfery społecznej). Nie zidentyfikowano miejscowości/ulic, na których negatywne odchylenia występowałyby we wszystkich ośmiu analizowanych miernikach sfery środowiskowej.

SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA

W sferze przestrzenno - funkcjonalnej w ramach trzech obszarów problemowych badanych na podstawie dziewięciu mierników zidentyfikowano występowanie negatywnych zjawisk w ramach:

3 obszarów problemowych – w 33 miejscach

2 obszarów problemowych – w 46 miejscach

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się miejscowości: Ścinawa (ul. Lipowa, Lubińska, Mickiewicza, Robotnicza, Szkolna), Krzyżowa, Ręszów, Grzybów. W wymienionych powyższych miejscach zdiagnozowano negatywne odchylenia 3 i więcej mierników w wszystkich trzech analizowanych obszarach problemowych sfery przestrzenno-funkcjonalnej współwystępujących z negatywnymi odchyleniami mierników w 4 i więcej obszarach problemowych sfery społecznej.

SFERA TECHNICZNA

W sferze technicznej obszar problemowy dotyczący degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym badany był na podstawie czterech

mierników. Problemy w zakresie degradacji budynków zostały zdiagnozowane w 13 miejscach. W 7 miejscach odnotowano negatywne odchylenia 4 mierników, w przypadku 6 miejsc niekorzystne wartości wskazywały 3 mierniki.

Szczególnym natężeniem negatywnych zjawisk charakteryzowały się ulice: Grunwaldzka, Lipowa, Lubińska, Mickiewicza, Plac Kościelny, Reymonta, Robotnicza, Różana, Rynek i Stefana Batorego w Ścinawie oraz miejscowość Tymowa. W wymienionych powyższych miejscach zdiagnozowano negatywne odchylenia 3 i 4 mierników sfery technicznej współwystępujących z negatywnymi odchyleniami mierników w 3 i więcej obszarach problemowych sfery społecznej.

Zamieszczona poniżej matryca wskazuje miejsca (miejscowości lub ulice), na których odnotowano negatywne odchylenia mierników dla każdej sfery. Mapa zamieszczona pod matrycą, za pomocą intensywności kolorów, obrazuje stopień natężenia negatywnych zjawisk. Matryce oraz mapy obrazujące wyniki analiz we wszystkich sferach i poszczególnych obszarach problemowych znajdują się w załącznikach nr 5 – 9 do niniejszego opracowania.

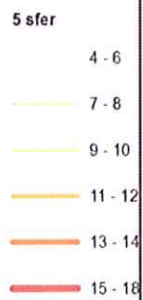
Tabela 21. Matryca Obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego

L.p.	Miejscowość	Ulica	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	RAZEM 5 sfer
			2014	2014	2014	2014	2014	2014
1.	Ścinawa	Akcyjowa	2	1	1	3	0	7
2.	Ścinawa	Benedyktyńska	1	1	0	4	0	6
3.	Ścinawa	Bonifracka	1	1	0	4	0	6
4.	Ścinawa	Chobieńska	1	1	2	4	0	8
5.	Ścinawa	Chopina	2	2	0	1	0	5
6.	Ścinawa	Cisowa	1	0	1	4	0	6
7.	Ścinawa	Cysterska	2	1	0	4	0	7
8.	Ścinawa	Dominikańska	1	1	0	4	0	6
9.	Ścinawa	Franciszkańska	1	1	0	4	0	6
10.	Ścinawa	1-go Maja	3	2	1	2	2	10
11.	Ścinawa	Grodzka	1	1	0	2	0	4
12.	Ścinawa	Głogowska	1	0	1	4	3	9
13.	Ścinawa	Grunwaldzka	3	1	1	4	3	12
14.	Ścinawa	Hoża	1	1	0	3	0	5
15.	Ścinawa	Jana Pawła II	2	1	0	3	1	7
16.	Ścinawa	Kilińskiego	2	1	0	4	0	7
17.	Ścinawa	Klasztorna	1	1	0	4	0	6
18.	Ścinawa	Klonowa	1	2	0	3	0	6
19.	Ścinawa	Kwiatowa	1	1	0	5	0	7
20.	Ścinawa	Kołomyńska	2	0	2	6	2	12
21.	Ścinawa	Kombatantów RP	2	1	0	5	0	8
22.	Ścinawa	Kościelna	3	1	1	4	2	11
23.	Ścinawa	Kościuszki	2	1	1	4	2	10
24.	Ścinawa	Królowej Jadwigi	1	0	1	1	2	5
25.	Ścinawa	Legnicka	3	1	0	4	0	8

26.	Ścinawa	Leśna	2	0	0	0	4	0	6
27.	Ścinawa	Lipowa	4	0	0	1	4	3	12
28.	Ścinawa	Lubińska	4	1	1	4	4	4	17
29.	Ścinawa	Łąkowa	1	1	1	0	5	0	7
30.	Ścinawa	Mickiewicza	5	2	2	2	4	4	17
31.	Ścinawa	Ogrodowa	3	2	2	1	3	2	11
32.	Ścinawa	Orla	3	1	1	1	3	2	10
33.	Ścinawa	Paderewskiego	1	2	2	0	2	0	5
34.	Ścinawa	Plac Kościelny	3	1	1	1	4	4	13
35.	Ścinawa	Plac Zjednoczenia	3	0	0	1	4	2	10
36.	Ścinawa	Polna	2	2	2	0	3	0	7
37.	Ścinawa	Przyjaciół Żołnierza	2	2	2	1	3	2	10
38.	Ścinawa	Reymonta	3	1	1	2	5	3	14
39.	Ścinawa	Robotnicza	4	2	2	2	6	4	18
40.	Ścinawa	Różana	3	1	1	1	5	4	14
41.	Ścinawa	Rybna	3	1	1	2	5	2	13
42.	Ścinawa	Rynek	3	2	2	1	4	3	13
43.	Ścinawa	Salezjańska	2	2	2	0	4	0	8
44.	Ścinawa	Sienkiewicza	1	1	1	0	2	0	4
45.	Ścinawa	Słowackiego	2	0	0	1	3	0	6
46.	Ścinawa	Spacerowa	1	1	1	0	4	0	6
47.	Ścinawa	Sportowa	3	0	0	0	1	0	4
48.	Ścinawa	Stefana Batorego	3	0	0	1	5	4	13
49.	Ścinawa	Szeroka	2	1	1	0	4	0	7
50.	Ścinawa	Szkolna	4	2	2	1	3	2	12
51.	Ścinawa	Szpitalna	2	0	0	0	4	0	6
52.	Ścinawa	Topolowa	2	1	1	0	3	0	6
53.	Ścinawa	Wesoła	3	1	1	1	4	0	9
54.	Ścinawa	Wiosenna	1	0	0	0	3	0	4
55.	Ścinawa	Wiśniowa	1	1	1	0	3	0	5

56.	Ścinawa	Wita Stwosza	1	1	0	5	0	7
57.	Ścinawa	Witosa	3	1	0	4	0	8
58.	Ścinawa	Władysława Jagiełły	3	2	1	1	2	9
59.	Ścinawa	Wołowska	2	2	2	2	2	10
60.	Ścinawa	Wrocławska	2	1	0	5	0	8
61.	Ścinawa	Zgody	2	0	1	6	4	13
62.	Ścinawa	Zesłańców Sybiru	2	1	0	6	0	9
63.	Ścinawa	Żołnierska	3	1	0	4	0	8
64.	Buszkowice		3	2	4	5	0	14
65.	Chełmek Wołowski		2	0	2	5	0	9
66.	Dąbrowa Śródkowa		1	2	2	5	0	10
67.	Dąbrowa Dolna		3	1	1	5	0	10
68.	Dębiec		2	1	2	3	0	8
69.	Dłużyce		3	2	6	4	2	17
70.	Dziewin		3	1	5	4	2	15
71.	Dziestaw		2	1	6	4	2	15
72.	Jurcz		3	2	3	5	0	13
73.	Krzyżowa		4	0	4	4	0	12
74.	Lasowice		2	1	2	4	0	9
75.	Parszowice		2	0	5	4	0	11
76.	Przychowa		3	2	4	5	0	14
77.	Redlice		1	1	3	5	0	10
78.	Ręszów		4	2	4	5	0	15
79.	Sitno		3	1	3	4	2	13
80.	Turów		3	2	4	5	0	14
81.	Wielowieś		1	0	6	5	2	14
82.	Tymowa		3	1	3	4	3	14
83.	Zaborów		2	1	3	5	0	11

Ścinawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Open Street Map

3. Rozdział: Obszar rewitalizacji

Wytyczne MIR definiują obszar rewitalizacji jako teren charakteryzujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk dot. obszarów problemowych oraz istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego gminy. obszar rewitalizacji może składać się z podobszarów, w tym podobszarów nieposiadających ze sobą wspólnych granic, przy czym nie może być to teren większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W dalszej części rozdziału zweryfikowano warunki wynikające z wytycznych MIR dla obszaru rewitalizacji.

SZCZEGÓLNA KONCENTRACJA NEGATYWNYCH ZJAWISK

Zgodnie z przyjętą metodologią **stan kryzysowy** występuje na ulicach i w miejscowościach, na których zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych (minimum 3 negatywne odchylenia mierników) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Przyjęto, że odpowiednio do liczby analizowanych mierników, koncentracja negatywnych zjawisk występuje przy negatywnym odchyleniu minimum:

- 2 mierników w obu obszarach problemowych sfery gospodarczej
- 2 mierników w obu obszarach problemowych sfery środowiskowej
- 3 mierników w trzech obszarach problemowych sfery przestrzenno-funkcjonalnej
- 3 mierników w sferze technicznej.

W gminie Ścinawa stan kryzysowy, spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer, został zidentyfikowany w 33 miejscach (12 miejscowości i 21 ulic). W związku z powyższym **obszary zdegradowane** zidentyfikowane na terenie gminy obejmują 48% mieszkańców a powierzchnia znacząco przekracza dopuszczalny limit 20%.

W związku z powyższym przeprowadzono dalszą delimitację polegającą na zawężeniu obszaru do ulic i miejscowości charakteryzujących się **szczególną koncentracją negatywnych zjawisk** tzn.:

- negatywne odchylenia mierników w co najmniej 3 obszarach problemowych sfery społecznej,
- współwystępujące z negatywnymi zjawiskami w co najmniej 1 z pozostałych sferach,
- największym natężeniem zjawisk kryzysowych – łączna liczba pkt. w macierzy 12 i więcej.

W ten sposób zostało zidentyfikowanych 19 miejsc, które cechują się **szczególną koncentracją negatywnych zjawisk** i dużą skalą potrzeb rewitalizacyjnych.

Tabela 22. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk

Miejscowość	Ulica	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-techniczna	Razem
Ścinawa	Lubińska	4	1	4	4	17
Ścinawa	Mickiewicza	5	2	2	4	17
Ścinawa	Plac Kościelny	3	1	1	4	13
Ścinawa	Reymonta	3	1	2	5	14
Ścinawa	Robotnicza	4	2	2	6	18
Ścinawa	Różana	3	1	1	5	14
Ścinawa	Rybna	3	1	2	5	13
Ścinawa	Rynek	3	2	1	4	13
Ścinawa	Stefana Batorego	3	0	1	5	13
Buszkowice		3	2	4	5	14
Dłużyce		3	2	6	4	17
Dziewin		3	1	5	4	15
Jurcz		3	2	3	5	13
Przychowa		3	2	4	5	14
Ręszów		4	2	4	5	15
Sitno		3	1	3	4	13
Turów		3	2	4	5	14
Tymowa		3	1	3	4	14
Grzybów		4	2	1	5	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy

Wśród obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk znajduje się przede wszystkim Ścinawa. Koncentracja przestrzenna ulic wymienionych w powyższej tabeli obejmują centralną i zachodnią część miasta. Poza terenem miejskim, szczególna koncentracja negatywnych zjawisk została zdiagnozowana również w 10 miejscowościach. Wskazane

powyżej obszary zarówno miejskie jak i wiejskie zamieszkuje łącznie 3.237 osób co stanowi ok. 32% wszystkich mieszkańców gminy.

Ponieważ nie można objąć procesem rewitalizacji wszystkich miejsc, w których została zdiagnozowana szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, dalsza delimitacja wynikała z istotnego znaczenia obszaru dla rozwoju lokalnego, a natężenie problemów w sferze społecznej (co najmniej 3) oraz skala potrzeb rewitalizacyjnych (co najmniej 12) stanowiły szkielet dla wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

ISTOTNE ZNACZENIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO

W trakcie warsztatów, które odbyły się 22.04.2016 r. w Ścinawie, Zespołowi ds. Rewitalizacji zostały zaprezentowane wyniki analizy wskazującej obszary w stanie kryzysowym. Przedstawiona została również propozycja objęcia procesem rewitalizacji siedmiu miejscowości (Buszkowice, Dłużyce, Dziewin, Jurcz, Przychowa, Ręszów, Turów) oraz centralną i zachodnią część miasta Ścinawa. W proponowanym obszarze rewitalizacji znalazły się miejscowości i ulice o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk i największej skali potrzeb rewitalizacyjnych.

Miejscowości Buszkowice, Dłużyce, Dziewin, Jurcz, Przychowa, Ręszów oraz Turów charakteryzują się największą liczbą negatywnych odchyień w analizowanych obszarach problemowych (łączna liczba punktów 13-17, w tym 3 i więcej w sferze społecznej) co dowodzi szczególnej koncentracji problemów w sferze społecznej współwystępujących z wieloma problemami w pozostałych sferach. Obszary zdegradowane na terenie miasta Ścinawa również wykazują duże natężenie zjawisk kryzysowych (do 18). Wyprowadzenie tych obszarów ze stanu kryzysowego oraz stworzenie warunków do ich zrównoważonego wzrostu ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gminy Ścinawa.

Członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji nie wnieśli uwag do przedstawionych wyników oraz proponowanego obszaru rewitalizacji.

ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI

Z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy oraz wykorzystanie lokalnych czynników rozwoju, procesem rewitalizacji na terenie gminy zostanie objętych 8 podobszarów nieposiadających ze sobą wspólnych granic tj.: centralna i zachodnia część Ścinawy oraz miejscowości charakteryzujące się największą skalą potrzeb rewitalizacyjnych. Obszar wskazany do rewitalizacji swoim zasięgiem obejmuje łącznie 29 miejsc, w tym 22 ulice w Ścinawie i 7 miejscowości w granicach ich jednostek osadniczych. Wskazane obszary cechują się największym natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w pozostałych sferach. Zestawienie ulic i miejscowości włączonych w obszar rewitalizacji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23. Miejscowości i ulice wchodzące w obszar rewitalizacji.

Miejscowość	ulica
Ścinawa	Chobieńska
Ścinawa	1-go Maja
Ścinawa	Grodzka
Ścinawa	Głogowska
Ścinawa	Grunwaldzka
Ścinawa	Kołomyńska
Ścinawa	Kościelna
Ścinawa	Lubińska
Ścinawa	Mickiewicza
Ścinawa	Ogródowa
Ścinawa	Orla
Ścinawa	Plac Kościelny
Ścinawa	Robotnicza
Ścinawa	Różana
Ścinawa	Rynek
Ścinawa	Stefana Batorego
Ścinawa	Szeroka
Ścinawa	Szkolna
Ścinawa	Szpitalna
Ścinawa	Wesoła
Ścinawa	Wiśniowa
Ścinawa	Zgody
Buszkowice	
Dłużyce	
Dziewin	
Jurcz	

Przychowa
Ręszów
Turów

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje łącznie 222 ha, co stanowi **1,35% powierzchni całej gminy**, w tym podobszar:

- Ścinawa – 39 ha
- Buszkowice – 28 ha
- Dłużyce – 26 ha
- Dziewin – 19 ha
- Jurcz – 28 ha
- Przychowa – 34 ha
- Ręszów – 32 ha
- Turów – 16 ha

Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji zamieszkuje łącznie **2.967 osób**, co stanowi **29,77% wszystkich mieszkańców gminy**⁵. W Ścinawie na obszarze objętym rewitalizacją zamieszkuje łącznie 1688 osób, natomiast liczbę mieszkańców pozostałych podobszarów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 24. Liczba mieszkańców poszczególnych podobszarów rewitalizacji

Buszkowice	Dłużyce	Dziewin	Jurcz	Przychowa	Ręszów	Turów
149	150	145	152	164	276	243

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy.

Proces rewitalizacji w tych obszarach zapewni optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań oraz wzmocnienie lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych).

Proponowany obszar rewitalizacji zaakceptowany został przez Zespół ds. Rewitalizacji podczas warsztatów zorganizowanych 22.04.2016 r.

Obszar rewitalizacji cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w odniesieniu do wartości dla całej gminy, co potwierdzają mierniki rozwoju analizowane łącznie dla obszaru rewitalizacji jak i osobno dla każdego z wyznaczonych podobszarów.

Tabela 25. Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizacji.

Sfera	Nazwa miernika
-------	----------------

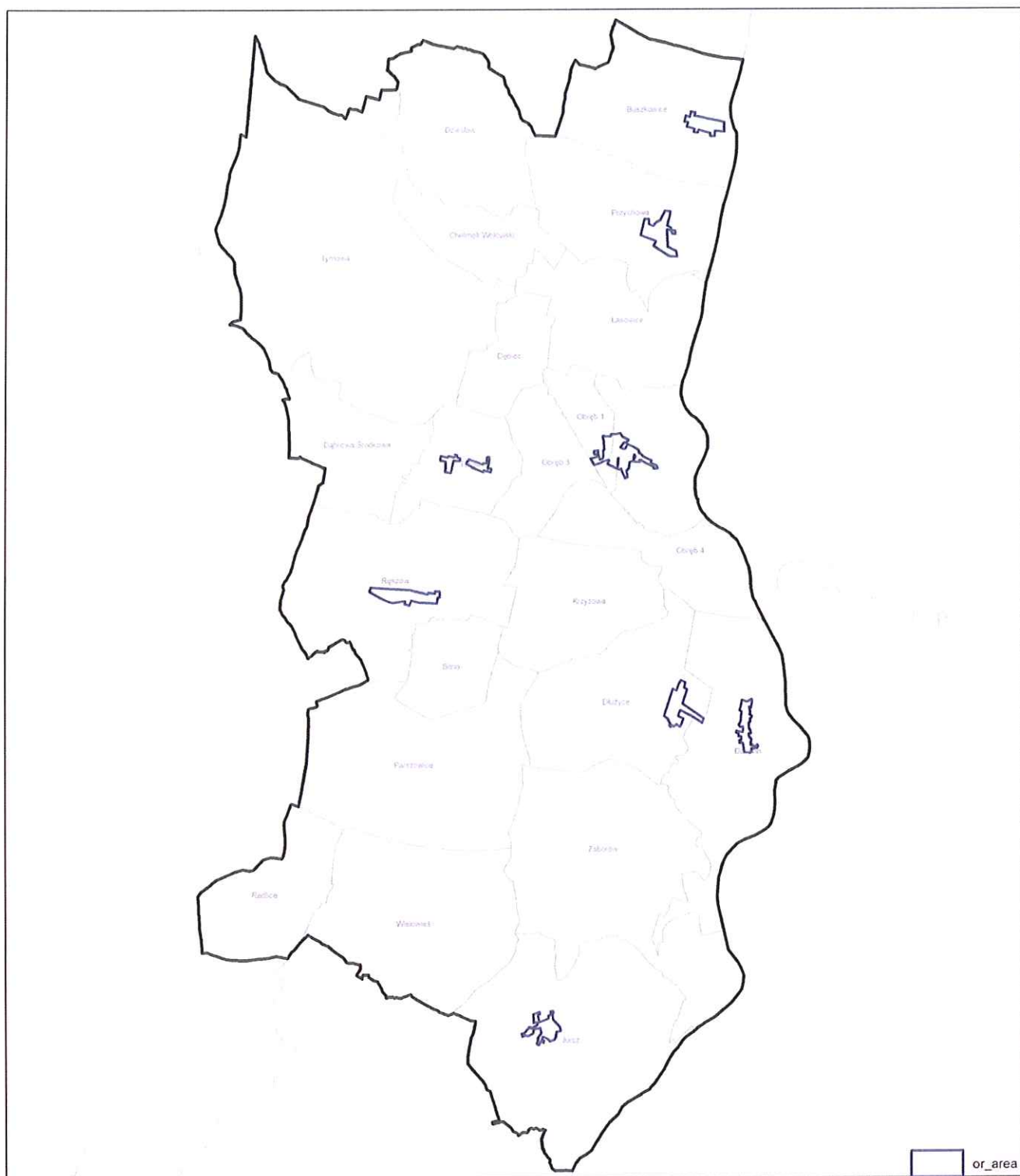
⁵ Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31.12.2014 r. Dane otrzymane od Gminy Ścinawa.

		Wartość dla gminy	Wartość dla obszaru rewitalizacji
SPOŁECZNA	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych	2,95%	3,44%
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	9,15%	10,65%
	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy	0,48%	1,60%
GOSPODARCZA	Odsetek podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie działalności gospodarczej	0,38%	0,44%
	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych do urzędu skarbowego dot. firm w zakresie zaległości podatkowych w okresie ostatnich 3 lat	7	5 (71,5%)
ŚRODOWISKOWA	Odsetek budynków mieszkalnych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej	44,41%	69,23%
	Liczba dzikich wysypisk	13	3 (23%)
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	32,57%	32,14%
	Odsetek mieszkań socjalnych	32	19 (60%)
TECHNICZNA	Liczba budynków komunalnych oddanych do użytku przed 1990 r.	62	44 (71%)
	Liczba komunalnych lokali mieszkalnych oddanych do użytku przed 1990 r.	116	78 (67%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy.

Zasięg przestrzenny obszarów wyznaczonych do rewitalizacji przedstawiają poniższe mapy.

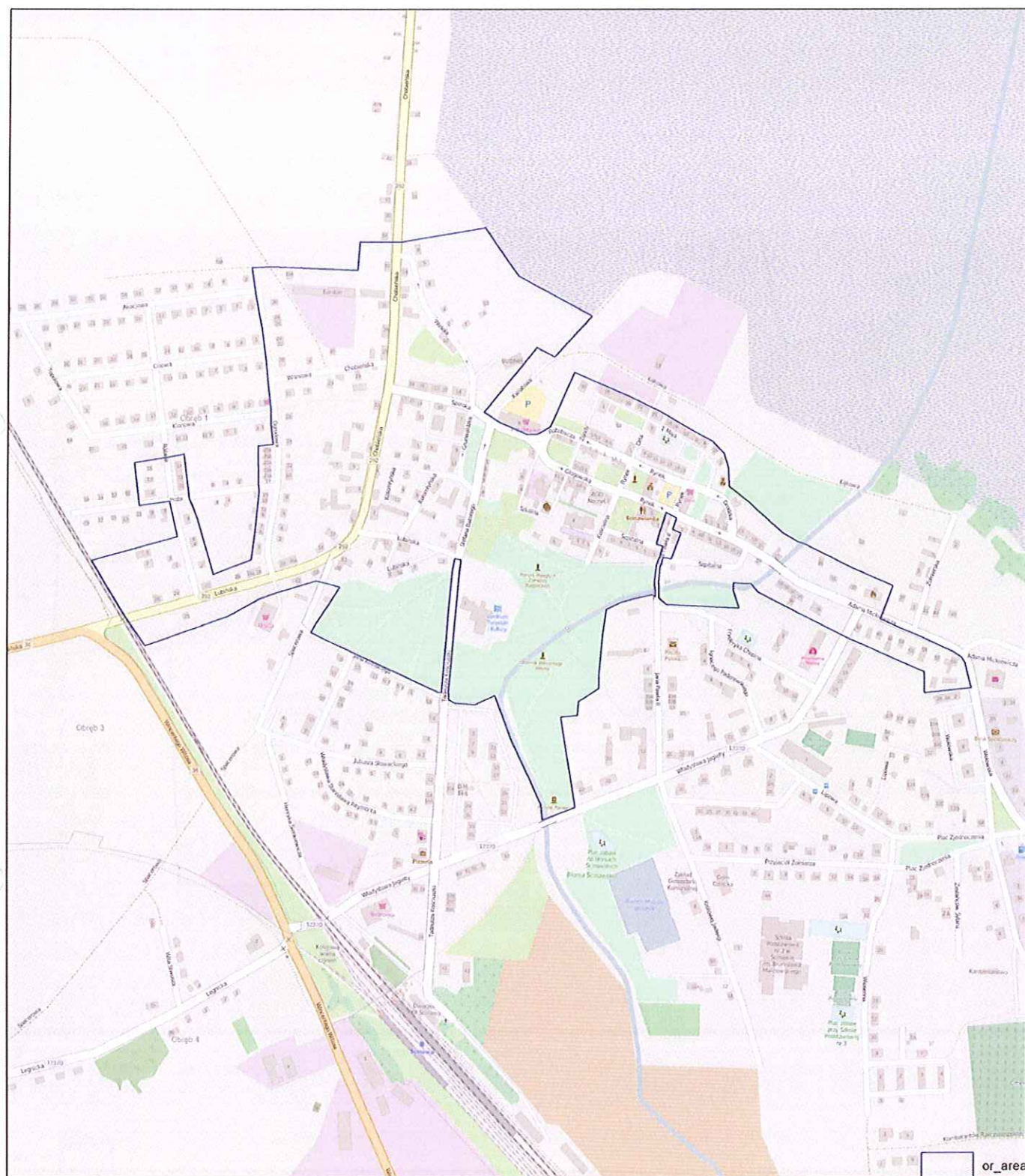
Mapa 3. Obszary rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

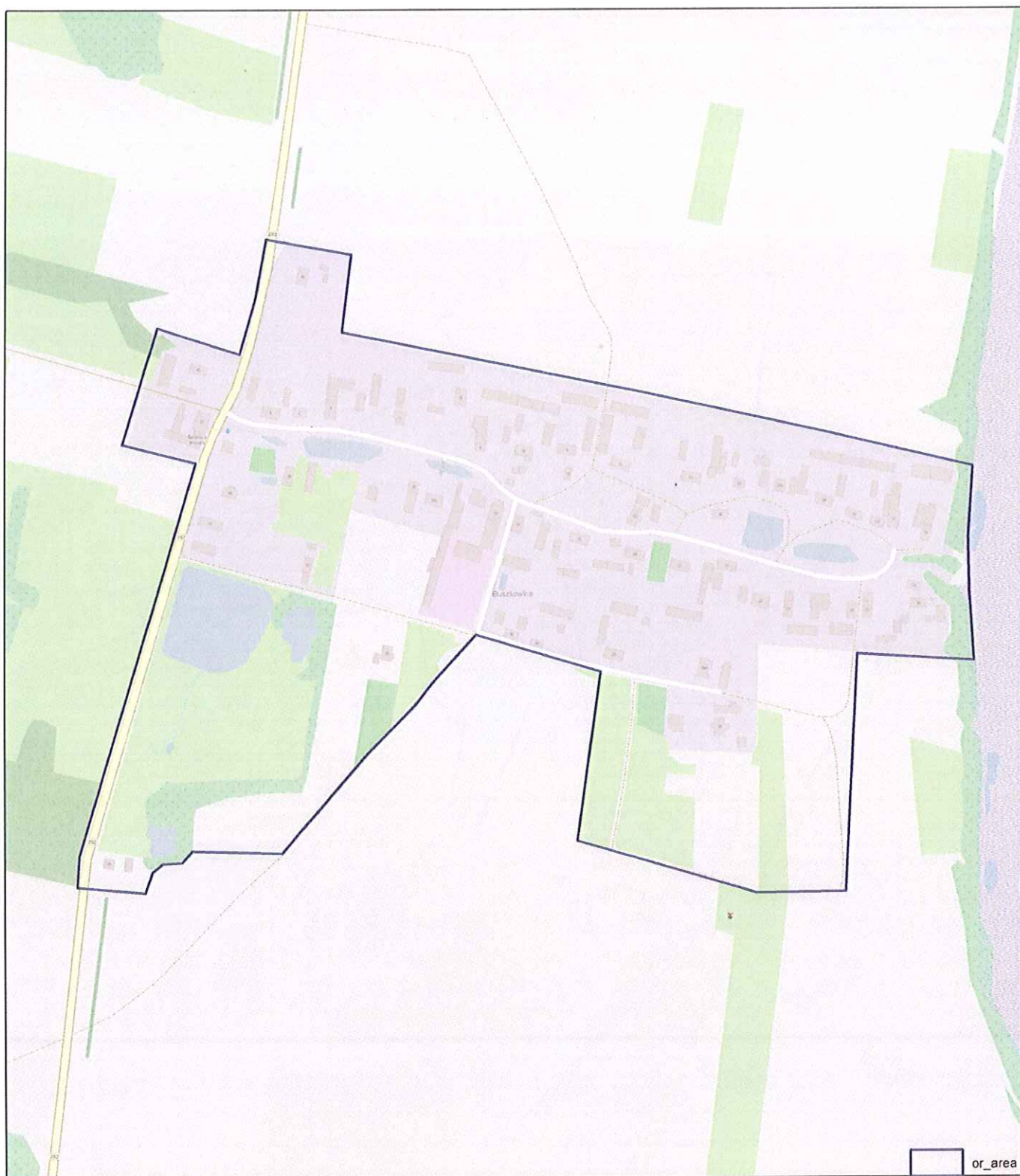
Mapa 4. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa – Ścinawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

Handwritten signature

Mapa 5. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Buszkowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

[Handwritten signature]

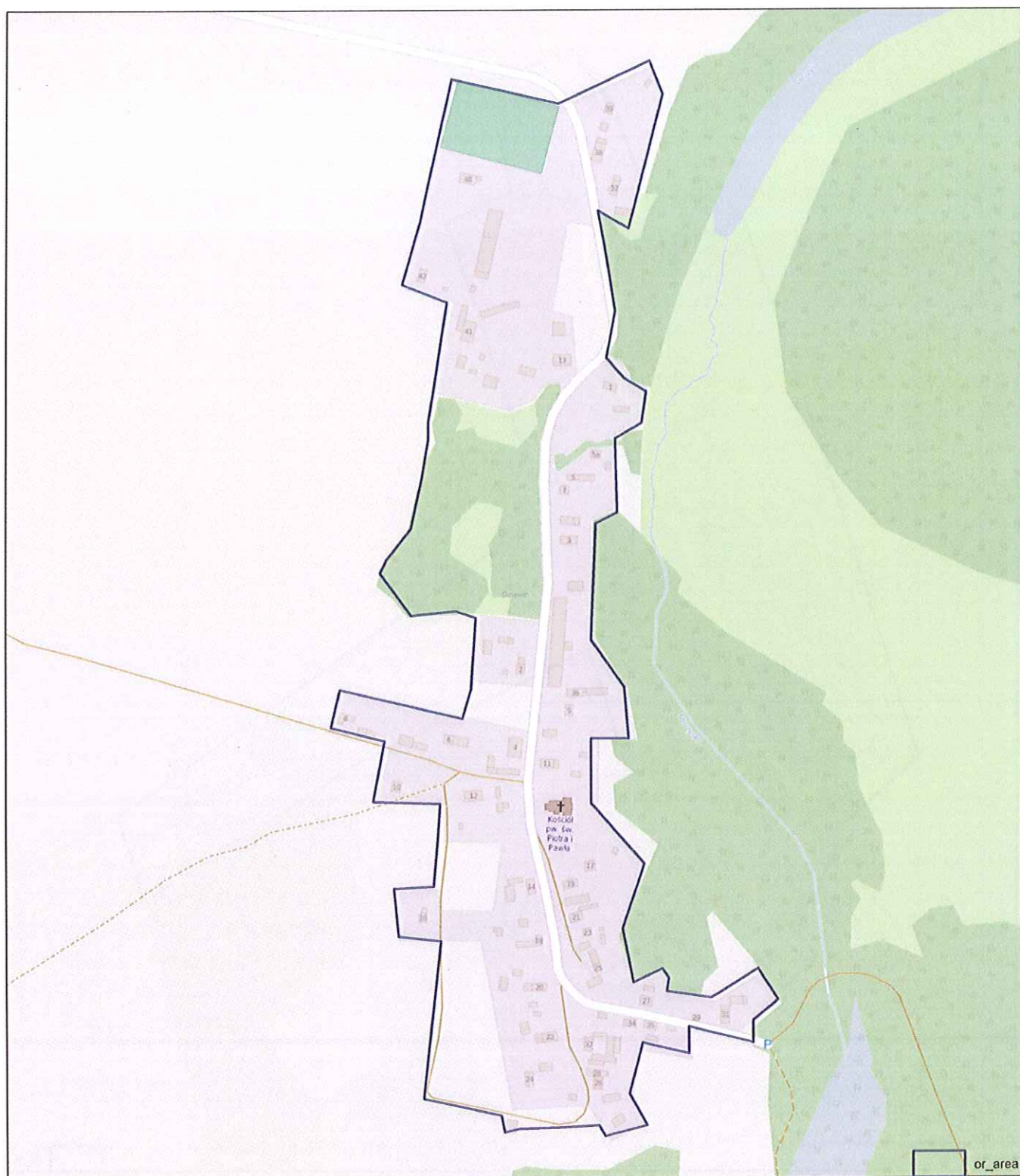
Mapa 6. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Dłużyce

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

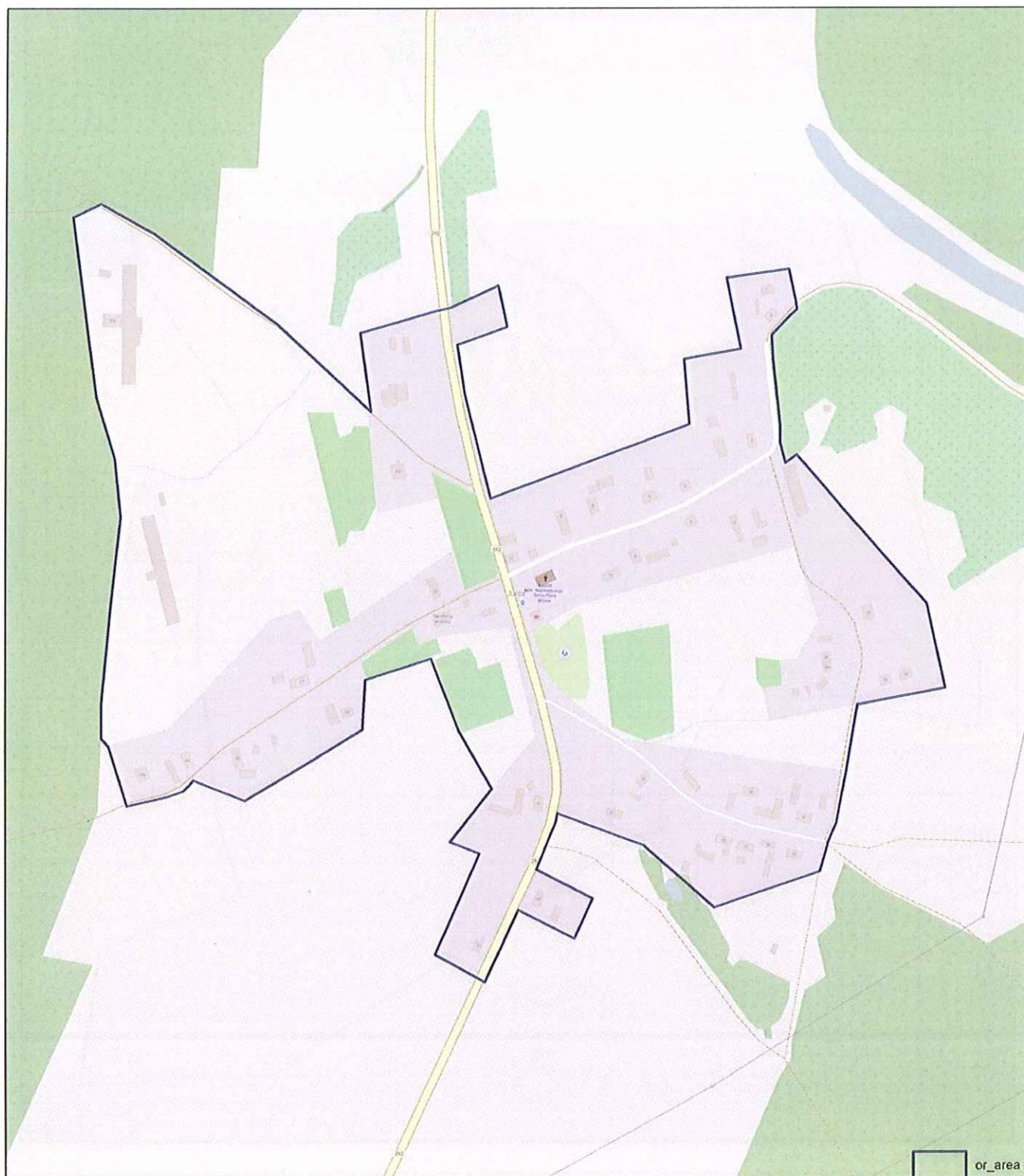
Handwritten signature

Mapa 7. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Dziewin

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

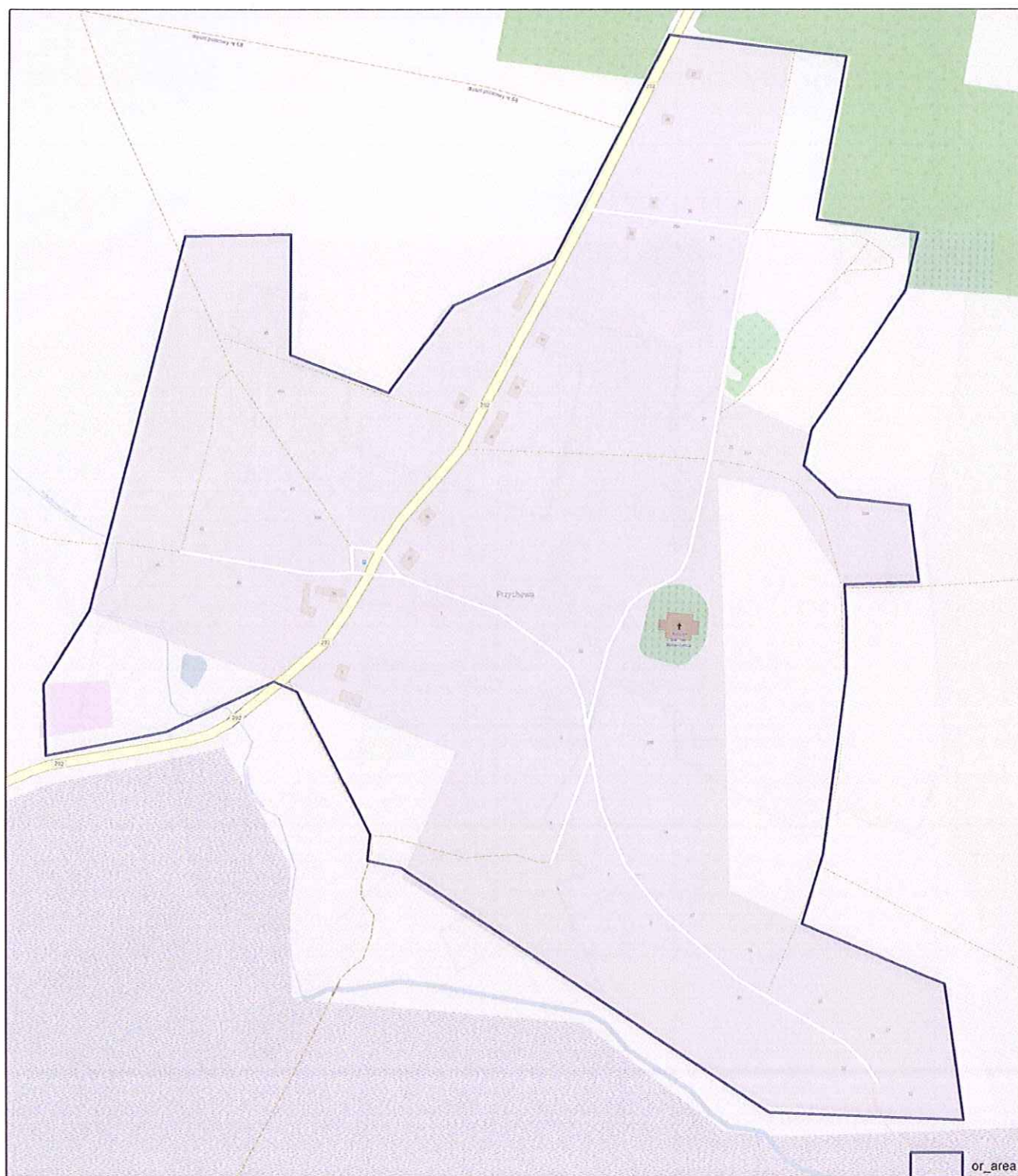
Mapa 8. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Jurcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

bs

Mapa 9. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Przychowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

Mapa 10. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa – Ręszów

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

Bar

Mapa 11. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa – Turów

Źródło: opracowanie własne na podstawie open street map

4. Rozdział: Diagnoza obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja, zgodnie z definicją przyjętą w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w Programach Operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 03 lipca 2015⁶, jest wielowymiarowym i kompleksowym procesem zorientowanym na przezwycięzenie zjawisk kryzysowych utrzymujących się na obszarach zdegradowanych. Tereny wymagające interwencji oraz wsparcia, a zatem podlegające rewitalizacji, charakteryzują się bowiem występowaniem w różnych formach i z relatywnie dużym nasileniem problemów w sferze społecznej, gospodarczej czy infrastrukturalnej. Z tego względu konieczne jest podejmowanie zintegrowanych działań (skoncentrowanych także terytorialnie) na rzecz lokalnych społeczności.

Podstawą interwencji publicznej w przedmiotowym zakresie jest Lokalny Program Rewitalizacji. Budowa jednak efektywnej strategii rewitalizacji wymaga trafnego zdiagnozowania problemów identyfikowanych punktowo na terenie danej gminy. W rezultacie holistyczne podejście do przeprowadzenia inwentaryzacji najbardziej istotnych problemów lokalnie w naturalny sposób wymusza analizę obejmującą kluczowe sfery funkcjonowania określonego przestrzennie obszaru danej gminy (wyznaczonego na bazie przyjętych wskaźników delimitacji).

W szczególności analiza ta dla obszaru rewitalizowanego (OR) w Gminie Ścinawa koncentruje się na sferach społecznej, gospodarczej i infrastrukturalnej. Podstawę opracowania diagnozy stanowią dane statystyczne pozyskane od Gminy Ścinawa (w tym przygotowane na tej podstawie mierniki rozwoju) oraz informacje zebrane w wyniku przeprowadzonych badań kwestionariuszowych mieszkańców obszaru rewitalizacji i warsztatów zrealizowanych z interesariuszami planowanego procesu rewitalizacji.

⁶ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju i Infrastruktury, Warszawa 2015.

SFERA SPOŁECZNA

Na Obszarze Rewitalizowanym (OR, Obszar) w Gminie Ścinawa (Gmina) można zidentyfikować szereg problemów w szeroko rozumianej sferze społecznej. Z dostępnych danych statystycznych, a także z wyników ankiet i warsztatów wynika, że na analizowanym Obszarze występują poważne zagrożenia związane z kondycją ekonomiczną gospodarstw domowych. W następstwie ubóstwa oraz towarzyszących temu innych destrukcyjnych zjawisk mieszkańcy OR zagrożeni są wykluczeniem społecznym.

U podstaw zdiagnozowanych problemów niejednokrotnie znajduje się wadliwie funkcjonujący rynek pracy. Powyższe spostrzeżenie potwierdzają zarówno dane empiryczne, jak i wyniki ankiet oraz informacje uzyskane podczas warsztatów. Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że ok. 48% respondentów dostrzega problem bezrobocia, a dalsze 11% uznaje go za uciążliwy.

Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest występowanie na Obszarze Rewitalizowanym bezrobocia długotrwałego, gdyż często prowadzi ono do wykluczenia społecznego oraz trwałego ubóstwa. W 2014 r. na analizowanym Obszarze mieszkały 102 osoby uznane za długotrwanie bezrobotne, co stanowiło ok. 35% ogółu osób długotrwanie bezrobotnych w Gminie Ścinawa. Jednocześnie odsetek osób długotrwanie bezrobotnych na OR wynosił 3,4% i był wyższy o 0,5 punktu procentowego od średniej dla Gminy (2,9%).

Należy podkreślić, że w latach 2012-2014 problem długotrwałego bezrobocia występował na Obszarze Rewitalizowanym z różnym natężeniem. W 2014 r. w największym stopniu analizowane zjawisko widoczne było w takich miejscowościach jak: Jurcz, Dziewin i Ścinawa. Odsetek osób długotrwanie bezrobotnych wynosił tutaj odpowiednio: 4,6% (Jurcz), 4,1% (Dziewin) i 3,7% (Ścinawa).

Znamienne jest także, iż na tle całej Gminy, Obszar Rewitalizowany charakteryzuje się wyższym poziomem bezrobocia długotrwałego wśród osób bez kwalifikacji. Odsetek osób długotrwanie bezrobotnych bez kwalifikacji na OR wynosił w 2014 r. 40,2% podczas gdy w Gminie Ścinawa wskaźnik ten kształtował się na poziomie 35,4%. Dodatkowo podkreślić należy, że w latach 2012-2014 odsetek osób długotrwanie bezrobotnych bez kwalifikacji zwiększył się na

niniejszym Obszarze o 6,0 punktów procentowych. Oznacza to, iż osoby bez kwalifikacji trudniej znajdują zatrudnienie nawet w warunkach ożywienia gospodarczego.

Wadliwe funkcjonowanie rynku pracy skutkuje utrzymywaniem się na Obszarze Rewitalizowanym sfery ubóstwa. Powyższy stan znajduje potwierdzenie zarówno w danych empirycznych, jak i w wynikach badań ankietowych. Ponad 67% respondentów uważa OR za ubogi, zamieszkały przez osoby o niskim statusie społecznym. Jednocześnie ok. 58% mieszkańców uznało ubóstwo za zauważalne, a dalsze 8% badanych za uciążliwe. Tylko niespełna 5% ankietowanych mieszkańców twierdziło, że na Obszarze Rewitalizowanym ubóstwo nie występuje.

W 2014 r. z pomocy społecznej korzystało 316 mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego (w Gminie 912 mieszkańców). Z powyższego wynika, że ok. 35% osób korzystających z pomocy społecznej mieszkało na OR. Świadczy to o kumulacji problemu ubóstwa na analizowanym Obszarze. Równocześnie należy podkreślić, że odsetek osób korzystających z pomocy społecznej na OR wynosił 10,7% i był wyższy o 1,5 punktu procentowego od średniej dla Gminy (9,2%).

Jak wynika z posiadanych informacji ubóstwo było główną przyczyną przyznania świadczeń na Obszarze Rewitalizowanym. W 2014 r. z niniejszego powodu z pomocy skorzystało 227 osób. Do innych, istotnych powodów przyznania pomocy zaliczyć należy: bezrobocie (190 osób korzystających z pomocy), niepełnosprawność (126 osób), długotrwałą chorobę (56 osób) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (48 osób).

Problemem relatywnie często występującym na Obszarze Rewitalizowanym jest uzależnienie od alkoholu i narkotyków. Z powyższego powodu w 2014 r. przyznano świadczenia 22 osobom. Wagę niniejszego problemu potwierdziły również wyniki przeprowadzonych warsztatów oraz badania ankietowe. Z badań tych wynika, że dla ok. 51% respondentów zjawisko alkoholizmu i narkomani jest widoczne, a dla dalszych 15% wręcz uciążliwe.

Równocześnie podczas warsztatów wskazano na uzależnienia jako jeden z powodów wykluczenia społecznego. Dodatkowo należy podkreślić, że alkoholizm niejednokrotnie

prowadzi do kumulacji innych negatywnych zjawisk takich jak przemoc w rodzinie, wandalizm, brak poszanowania dla mienia prywatnego i publicznego.

Istotnym problemem występującym na Obszarze Rewitalizowanym jest bierność mieszkańców, przekładająca się na ich małe zaangażowanie zarówno w rozwój Obszaru, jak i w działania na rzecz rozwiązywania bieżących problemów.

Wśród mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego istnieje przeświadczenie, o braku realnego wpływu na funkcjonowanie miejsca w którym żyją. W rezultacie mieszkańcy Obszaru w zbyt małym zakresie uczestniczą w procesie podejmowania decyzji i ich późniejszej realizacji. Co gorsza wydaje się, że niechęć do aktywnych działań i uzależnienie od pomocy społecznej staje się widoczne u kolejnych pokoleń.

O niedostatecznym zaangażowaniu ludności w funkcjonowanie Obszaru Rewitalizowanego świadczy nieadekwatne do potrzeb i możliwości uczestnictwo mieszkańców w działaniach organizacji pozarządowych. W 2014 r. na OR zarejestrowanych było siedem organizacji pozarządowych (29% ogółu NGO w Gminie), z czego trzy realizowały zadania zlecone przez Gminę. Warto jednak podkreślić, że w takich miejscowościach jak: Dłużyce, Jurcz, Przychowa, Rzęsów i Turów nie było zarejestrowanych organizacji pozarządowych.

Równocześnie, jak wynika z badań ankietowych ok. 40% mieszkańców analizowanego Obszaru nie potrafi wskazać organizacji pozarządowej funkcjonującej na OR.

Z przeprowadzonej na Obszarze Rewitalizowanym diagnozy wynika także, iż występują tutaj problemy z dostępem do wysokiej jakości usług społecznych. W pierwszej kolejności należy wskazać na wielokrotnie podkreślany podczas warsztatów problem braku żłobka na OR.

W opinii mieszkańców także liczba miejsc w przedszkolach jest zbyt mała w stosunku do istniejących potrzeb. Aktualna sytuacja implikuje szereg negatywnych konsekwencji. Przede wszystkim konieczność opieki nad dziećmi w wieku przedprzedszkolnym i przedszkolnym sprawia, że rodzice nie mogą podejmować pracy w pełnym wymiarze godzin, co negatywnie przekłada się na zamożność rodzin i sprzyja wykluczeniu społecznemu.

Ograniczony dostęp do ww. usług w połączeniu z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi niekorzystnie wpływa m.in. na wyniki w nauce osiągane przez uczniów zamieszkałych na

Obszarze Rewitalizowanym. W 2014 r. odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjów niepromowanych do kolejnej klasy wyniósł na OR 1,6% podczas gdy w Gminie niespełna 0,5%.

Niewystarczająca podaż usług społecznych na analizowanym Obszarze znajduje również odzwierciedlenie w sferze kultury fizycznej i rekreacji. Niejednokrotnie podnoszonym podczas warsztatów problemem była niedostateczna dostępność do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz jej niezadawalający stan techniczny. Powyższe stwierdzenie potwierdzają wyniki badań ankietowych. Około 28% respondentów niedostatecznie ocenia dostępność do obiektów sportowych, a dalsze 23% uważa, iż dostępność ta jest co najwyżej dostateczna.

Istotne znaczenia dla analizy sfery społecznej ma problem bezpieczeństwa. Z badań ankietowych wynika, że ok. 31% mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego ma poczucie braku bezpieczeństwa. Jako podstawowe zagrożenia występujące na OR najczęściej wskazywano niezgodne z prawem zachowanie w miejscach publicznych, zakłócanie porządku i spokoju publicznego oraz brak poszanowania dla wspólnego mienia, połączony z aktami wandalizmu. Źródeł powyższych zachowań upatrywać można w takich negatywnych zjawiskach jak alkoholizm i narkomania.

Opinie mieszkańców, znajdują potwierdzenie w danych statystycznych, na podstawie których stwierdzić należy, iż faktycznie w ramach Obszaru Rewitalizowanego można wyodrębnić obszary borykające się z problemem wzmożonej przestępczości. W 2014 r. na analizowanym Obszarze popełniono 273 wykroczenia społecznie uciążliwe, co stanowiło ponad 26% wszystkich wykroczeń popełnionych w Gminie Ścinawa.

SFERA GOSPODARCZA

Przeprowadzone badania wykazały, że Obszar Rewitalizowany boryka się z barierami hamującymi rozwój przedsiębiorczości i utrudniającymi napływ inwestycji zewnętrznych. Należy również podkreślić, że nie jest wykorzystywany w zadawalającym stopniu endogenny potencjał Obszaru. W rezultacie relatywnie słaba pozycja gospodarcza OR negatywnie rzutuje na funkcjonowanie pozostałych sfer.

W 2014 r. na analizowanym Obszarze zarejestrowano łącznie 19 nowych przedsiębiorstw, co stanowiło ok. 30% ogółu nowopowstałych przedsiębiorstw zarejestrowanych w Gminie.

Należy jednak zaznaczyć, że w takich miejscowościach jak Buszkowice, Dłużyce i Jurcz nie powstały nowe podmioty gospodarcze.

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić również poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą firm w stosunku do liczby ludności. W 2014 r. wskaźnik przedsiębiorczości (liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) na OR wynosił 6,4 i był porównywalny do średniej w Gminie Ścinawa.

O kondycji finansowej przedsiębiorstw funkcjonujących na Obszarze Rewitalizowanym może świadczyć odsetek firm zgłaszających zakończenie i zawieszenie działalności gospodarczej. W 2014 r. przedsiębiorstwa z OR częściej niż średnio w Gminie zgłaszały zawieszenie i zakończenie działalności gospodarczej. W pierwszym przypadku wartość wskaźnika liczby podmiotów zgłaszających zawieszenie działalności gospodarczej na 1000 mieszkańców była wyższa niż średnia dla Gminy Ścinawa i wynosiła 4,4 (dla Gminy wskaźnik ten wynosił 4,1). Na Obszarze Rewitalizowanym wyższy był również wskaźnik podmiotów zgłaszających zakończenie działalności gospodarczej, który w 2014 r. wyniósł 4,4. W analogicznym roku powyższy wskaźnik kształtował się w Gminie na poziomie 3,8.

Na relatywnie niską skłonność mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego do podejmowania działalności gospodarczej wskazują wyniki badania ankietowego. Około 74% mieszkańców nie zna osoby, która by w przeciągu trzech ostatnich lat założyła na niniejszym Obszarze firmę.

Dodatkowo niezadawalającą sytuację w sferze gospodarczej potęguje ograniczone w stosunku do potrzeb wsparcie przedsiębiorstw ze strony władz lokalnych. Na Obszarze Rewitalizowanym nie są w szerokim zakresie wykorzystywane dostępne narzędzia interwencji lokalnego. Brakuje zwłaszcza uzbrojonych terenów inwestycyjnych oraz inkubatora przedsiębiorczości.

Równocześnie należy podkreślić, że na Obszarze Rewitalizowanym zachodzą również inne negatywne zjawiska gospodarcze. Szczególnie niebezpieczny jest postępujący proces zaniku drobnej przedsiębiorczości, zwłaszcza wywodzącej się z tradycji rzemieślniczej. Sytuacja niniejsza nie tylko niekorzystnie wpływa na funkcjonowaniu rynku pracy, ale także sprawia że przedsiębiorcy nie czują więzi z miejscem zamieszkania, a tym samym nie angażują się w jego rozwój. Jednocześnie pamiętać należy, że drobni przedsiębiorcy niejednokrotnie aktywnie

uczestniczyli w procesie szkolenia młodzieży. Ograniczona skala ich działalności negatywnie odbija się na kształceniu zawodowym kadr.

Dodatkowo przedsiębiorstwa zlokalizowane na analizowanym Obszarze w zbyt małym zakresie wykorzystują endogenny potencjał miejsca (np. turystyczny).

SFERA INFRASTRUKTURALNA

Jak wynika z przeprowadzonych badań ankietowych, ponad 69% mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego uważa, iż jest on zaniedbany. Na powyższy wynik wpływa ocena stanu infrastruktury technicznej, społecznej, rekreacyjnej, drogowej oraz mieszkaniowej.

Widocznym problemem zdiagnozowanym na Obszarze Rewitalizowanym jest niezadawalający stan techniczny dróg. Jak wykazały badania ankietowe, wśród mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego dominują opinie o niedostatecznym (50%) oraz dostatecznym (38%) stanie technicznym dróg.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że na OR nadal funkcjonują drogi o nawierzchni gruntowej, co jest negatywnie oceniane przez mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego. Równocześnie niepokój budzi aktualny stan nawierzchni dróg, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Dodatkowo w trakcie warsztatów mieszkańcy podkreślali problem niezadawalającego bezpieczeństwa na drogach wynikającego z m.in. z braku urządzeń spowalniających ruch oraz z niewystarczającego lub źle zlokalizowanego oświetlenia ulicznego. Na analizowanym Obszarze występuje również problem braku chodników ewentualnie ich złego stanu technicznego, co także negatywnie wpływa na bezpieczeństwo pieszych.

Kolejnym problemem, podkreślanym przez mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego jest niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych. Na niniejszy problem wskazało ponad 92% respondentów. Pamiętać należy, że ścieżki rowerowe zwiększają mobilność mieszkańców, co sprzyja budowie więzi wewnątrz Obszaru Rewitalizowanego. Dodatkowo komunikacja rowerowa stanowi alternatywę dla transportu samochodowego, a tym samym przyczynia się do redukcji niskiej emisji.

Na Obszarze Rewitalizowanym dominuje indywidualny transport samochodowy. Sytuacja ta powoduje, iż rośnie popyt na miejsca parkingowe. Niestety na OR widoczny jest niedobór tychże miejsc. Jak wynika z ankiety 72% mieszkańców uważa, że ilość dostępnych miejsc parkingowych jest niewystarczająca. Dodatkowo alokacja miejsc parkingowych nie zawsze jest dostosowana do aktualnych potrzeb mieszkańców, w rezultacie mają oni utrudniony dostęp np. do istniejących miejsc pracy, co nie sprzyja aktywizacji zawodowej.

Kluczowe znacznie dla analizy sfery infrastrukturalnej ma stan infrastruktury społecznej. Za infrastrukturę tą, w dłuższej mierze odpowiada sektor publiczny, gdyż służy ona realizacji jego zadań. Szczególnie ważna jest infrastruktura służąca integracji mieszkańców. Niestety z przeprowadzonych badań wynika, że mieszkańcy Obszaru Rewitalizowanego, nie są zadowoleni ze stanu niniejszej infrastruktury. Ponad 54% respondentów uznało OR za nieprzyjazny społecznie z uwagi na braki infrastrukturalne.

Widoczna na Obszarze Rewitalizowanym jest niezadawalająca podaż infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Z badań ankietowych wynika, że ponad 51% mieszkańców oceniło dostępność do obiektów sportowych niedostatecznie lub dostatecznie.

Brakuje zwłaszcza boisk sportowych na obszarach wiejskich, a istniejące boiska wymagają modernizacji. Powyższa sytuacja sprawia, że dzieci, młodzież oraz pozostali mieszkańcy OR pozbawieni są możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego. W konsekwencji istnieje niebezpieczeństwo, iż sytuacja niniejsza spotęguje stan apatii wśród mieszkańców, a nawet doprowadzi do wzrostu zachowań patologicznych (alkoholizm, narkomania).

Ponadto na Obszarze Rewitalizowanym nie jest wykorzystywany w pełni potencjał świetlic, zwłaszcza wiejskich. Pamiętać należy, że obiekty te powinny pełnić funkcje rekreacyjno-kulturalno-integracyjną. Świetlice są miejscem spotkań lokalnej społeczności, a tym samym sprzyjają integracji i pełnią ważną rolę w aktywizacji mieszkańców. Pracownicy świetlic muszą więc odgrywać większą rolę w animacji życia kulturowego na analizowanym Obszarze.

Jednak o ograniczonym dostępie do infrastruktury społecznej decyduje nie tylko jej brak, ale również jej stan techniczny, w tym niedostosowanie do potrzeb mieszkańców (zwłaszcza osób niepełnosprawnych i starszych). Niestety jak wielokrotnie podkreślali sami mieszkańcy stan infrastruktury rekreacyjnej jest niezadawalający. W konsekwencji nie można stwierdzić, aby

istniejące obiekty i urządzenia w sposób należyty pełniły swoje funkcje. Wpływ na powyższą sytuację mają m.in. akty wandalizmu, połączone z niewystarczającym nadzorem nad przestrzenią publiczną.

Dodatkowo na Obszarze Rewitalizowanym nadal istnieją bariery architektoniczne, co potwierdzają wyniki ankiety. Ponad 56% badanych stwierdziło, że infrastruktura jest niedostatecznie dostosowana do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych, a dalsze 34% respondentów uznało, że jest ona dostosowana co najwyżej w stopniu dostatecznym. Nieprzystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych nie może, stanowić powodu ich wykluczenia z funkcjonowania w lokalnej społeczności.

Na Obszarze Rewitalizowanym widoczna jest również kumulacja problemów związanych ze stanem i funkcjonowaniem przestrzeni publicznej. Niniejsza sytuacja jest rezultatem degradacji terenów publicznych przeznaczonych na potrzeby mieszkańców, co z kolei prowadzi do utraty przez nie ich pierwotnej funkcji.

Jak wynika z przeprowadzonej ankiety ok. 49% badanych uważa, że dostępność do placów zabaw jest niedostateczna. Kolejne 37% respondentów oceniło dostępność do niniejszej infrastruktury dostatecznie. Tylko niespełna 1% mieszkańców uważa, że dostępność do placów zabaw jest bardzo dobra. Jednocześnie ok. 66% respondentów źle lub dostatecznie ocenia dostępność terenów zielonych (parki, skwery).

Powyższa sytuacja jest następstwem ograniczonych inwestycji w budowę/rozbudowę placów zabaw, parków, skwerów, co w połączeniu z dewastacją podwórek doprowadziło do obniżenia jakości życia mieszkańców analizowanego Obszaru. Dodatkowo pamiętać należy, że ograniczony dostęp do przestrzeni publicznej nie sprzyja integracji i może stanowić jeden z powodów niewystarczającej współpracy mieszkańców.

Jednak nie tylko ograniczony dostęp do przestrzeni publicznej stanowi problem, ważny jest także stan niniejszej przestrzeni. Niestety na Obszarze Rewitalizowanym widoczny jest brak poszanowania dla wspólnej własności. Przejawem tego są akty wandalizmu, które w połączeniu z niedostateczną dbałością o czystość sprawiają, iż tereny te nie spełniają należycie swojej funkcji. Warto podkreślić, że na czystość przestrzeni publicznej negatywnie wpływa brak toalet dla psów.

Analizując sferę infrastrukturalną nie sposób pominąć jej związków ze środowiskiem naturalnym. Niestety, również w tym przypadku sytuacja na Obszarze Rewitalizowanym kształtuje się niekorzystnie. Problemem jest niezadawalający stan powietrza atmosferycznego. Niedostatecznie ocenia go ponad 45%, a dostatecznie 27% ankietowanych mieszkańców OR.

Na powyższą sytuację rzutuje m.in. stan budynków zlokalizowanych na Obszarze Rewitalizowanym. W 2014 r. na OR znajdowało się 338 budynków mieszkalnych, w tym 44 budynki komunalne. W budynkach komunalnych było łącznie 78 mieszkań (ok. 67% wszystkich mieszkań komunalnych w Gminie). Warto podkreślić, że wszystkie budynki komunalne zlokalizowane na Obszarze Rewitalizowanym zostały oddane do użytku przed 1990 r. W rezultacie 71% wszystkich budynków komunalnych wybudowanych przed powyższym rokiem znajduje się na niniejszym Obszarze.

Niezadawalający stan techniczny budynków mieszkalnych potwierdzają uzyskane w badaniu ankietowym opinie mieszkańców. Ponad 48% badanych uznało stan techniczny budynków mieszkalnych za niedostateczny, a ok. 33% za dostateczny. Nikt z badanych nie ocenił stanu budynków mieszkalnych bardzo dobrze.

Z wiekiem budynków (mieszkań) wiąże się problem zastosowanych w nich systemów grzewczych. Mieszkańcy niejednokrotnie wykorzystują do ogrzewania paliwa stałe spalane w indywidualnych kotłach węglowych lub piecach kaflowych. Dodatkowo z uwagi na wysokie koszty opału oraz relatywnie niskie dochody części mieszkańców do ogrzewania wykorzystuje opał niskiej jakości. Powyższa sytuacja sprzyja niskiej emisji i negatywnie wpływa na stan środowiska naturalnego na Obszarze Rewitalizowanym.

Niekorzystnie na stan środowiska naturalnego wpływa również niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sieciowa, a zwłaszcza kanalizacyjna i ciepłownicza. Brak kanalizacji wymusza konieczność korzystania z szamb co negatywnie wpływa na standard życia mieszkańców.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona diagnoza umożliwiła identyfikację kluczowych problemów na terenie OR objętego analizą. Za problem węzłowy można uznać utrzymujące się bezrobocie, które kreuje szereg różnych zagrożeń zarówno w sferze społecznej, jak również w sferze gospodarczej. Ponadto ważnym problemem jawią się kwestie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz konieczność rozbudowy i modernizacji infrastruktury OR, w tym infrastruktury związanej z ochroną środowiska naturalnego lokalnie. W konsekwencji, biorąc pod uwagę skalę zidentyfikowanych problemów oraz ich intensywność, niezbędne jest podjęcie skoncentrowanych działań publicznych umożliwiających wielowymiarową rewitalizację wyznaczonych obszarów.

5. Rozdział: Strategia rewitalizacji

WIZJA

Obszar Rewitalizowany stanie się dogodnym miejscem do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Wspólne działania mieszkańców oraz władz lokalnych pozwolą efektywnie wykorzystać endogenny potencjał Obszaru, który wsparty zewnętrznymi środkami finansowymi umożliwi jego trwały i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Nadrzędnym celem procesu rewitalizacji jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego oraz stworzenie trwałych podstaw do wielowymiarowego rozwoju lokalnego zgodnego z założeniami neoendogennej koncepcji rozwoju.

Koherentne działania inwestycyjne, zgodne z oczekiwaniami lokalnej społeczności doprowadzą do wzrostu dobrobytu mieszkańców oraz awansu cywilizacyjnego Obszaru.

Sprawnie funkcjonujący sektor edukacyjny nie tylko poprawi indywidualne perspektywy zawodowe mieszkańców, ale przede wszystkim wzmocni kapitał ludzki, który to stanie się gwarantem trwałości zmian.

Przemiany wspierać będzie konkurencyjna gospodarka. Współdziałanie przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i władz lokalnych pozwoli wypromować pozytywny wizerunek Obszaru, jako miejsca przyjaznego biznesowi. W rezultacie na skutek wzrostu lokalnej przedsiębiorczości oraz napływu inwestorów zewnętrznych powstaną nowe, miejsca pracy w wyniku czego redukcji ulegnie sfera ubóstwa.

Kompleksowo przeprowadzona odnowa tkanki mieszkaniowej poprawi standard zamieszkania na Obszarze Rewitalizowanym, natomiast sanacja przestrzeni publicznej sprawi, że stanie się ona przyjazna mieszkańcom. Zdekapitalizowanym budynkom i zdegradowanym obszarom w zależności od potrzeb przywrócone zostanie dawne lub zostaną nadane nowe funkcje. W efekcie utrwali się wizerunek Obszaru, jako miejsca atrakcyjnego do życia.

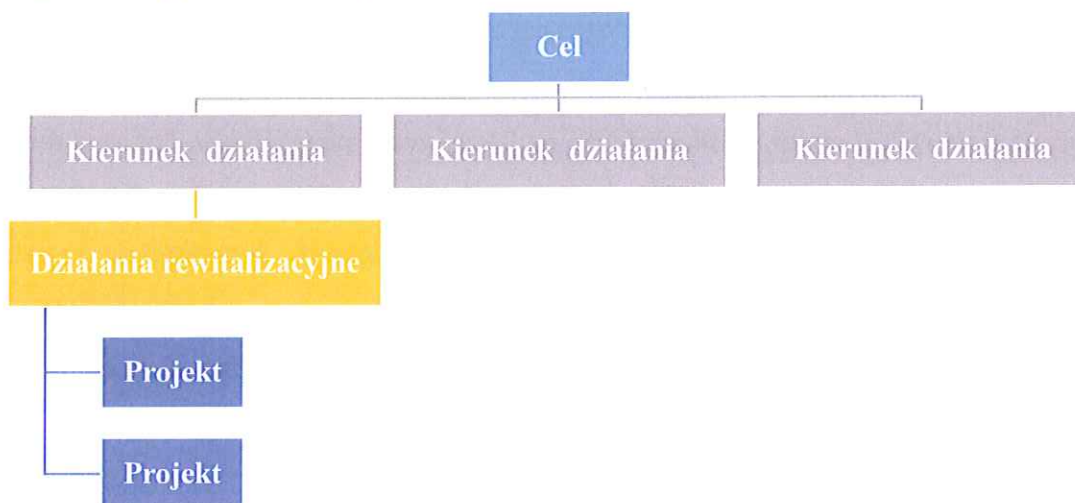
Rewitalizacja doprowadzi także do wystąpienia szeregu pozytywnych efektów dla środowiska naturalnego. Modernizacja i rozwój proekologicznej infrastruktury wpłynie korzystnie na stan środowiska naturalnego oraz znacząco obniży koszty eksploatacyjne istniejącej infrastruktury. Nastąpi redukcja niskiej emisji, co przełoży się na jakość życia mieszkańców. Sprzyjać temu będzie wzrost zamożności i świadomości ekologicznej mieszkańców skutkujący upowszechnieniem przyjaznych środowisku systemów grzewczych. Jednocześnie rozwój nowoczesnego transportu zbiorowego nie tylko poprawi zewnętrzną i wewnętrzną dostępność komunikacyjną Obszaru, ale także przyczyni się do ograniczenia zjawiska niskiej emisji.

Reasumując w wyniku inwestycji w infrastrukturę społeczną, gospodarczą, techniczną i środowiskową wzrośnie poziom kapitału społecznego i ludzkiego, a w konsekwencji również kapitału terytorialnego. Przeprowadzone działania zwiększą atrakcyjność Obszaru Rewitalizowanego jako miejsca do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Równocześnie współpraca z otoczeniem wzmocni jakość usług świadczonych na rzecz mieszkańców i przedsiębiorców, co przyczyni się ostatecznie do przyspieszenia rozwoju Obszaru oraz podniesienia poziomu i jakości życia lokalnej społeczności.

Cele rewitalizacji i kierunki działań

Zdefiniowane cele rewitalizacji oraz wyznaczone kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. W ramach zdefiniowanego celu zostały wyznaczone kierunki działań i zaproponowane typy przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekty rewitalizacyjne wpisują się w przedsięwzięcia rewitalizacyjne, realizując jednocześnie kierunek działania wpływają na osiągnięcie założonego celu rewitalizacji. Zobrazowana na poniższym diagramie, przyjęta logika rewitalizacji ma na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Diagram 2. Logika rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Potrzeby rewitalizacyjne gminy Ścinawa zostały zdiagnozowane na podstawie analizy mierników rozwoju, warsztatów problemowych z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz badania ankietowego mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych wyznaczone zostały trzy cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.

Tabela 26. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Cel rewitalizacji	Kierunek działań
1. CEL: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OR POPRZEZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INKLUZJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ	Wzmacnianie kapitału społecznego oraz porządku publicznego na OR:
	Edukacja zorientowana na poprawę szans na rynku pracy mieszkańców OR
	Zwiększenie bezpieczeństwa w sferze publicznej i prywatnej na OR
2. CEL: STWORZENIE EKONOMICZNYCH PODSTAW DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO OR.	Wsparcie dla przedsiębiorczości OR
3. CEL: POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA	Poprawa stanu infrastruktury społecznej sprzyjającej włączeniu społecznemu
	Poprawa stanu przestrzeni publicznej OR

MIESZKAŃCÓW OR W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ I PRYWATNEJ	Poprawa infrastruktury komunikacyjnej na OR
	Poprawa stanu środowiska naturalnego w Obszarze Rewitalizowanym

Źródło: opracowanie własne.

1. CEL: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OR POPRZECZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INKLUZJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.

Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców stanowi podstawę wszelkich działań rewitalizacyjnych.

Istotą prawidłowo realizowanego rozwoju jest jego oparcie na współdziałaniu z lokalną społecznością. Kluczowym zadaniem jakie przedstawiono do realizacji w ramach niniejszego celu jest wzrost poziomu kapitału społecznego i ludzkiego. Priorytetem będzie pogłębienie integracji społecznej mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego poprzez wypracowanie wspólnych wartości i celów działania.

Warto podkreślić, iż osiągnięcie przedmiotowego celu wymaga inwestycji w zakresie rozwoju lokalnej infrastruktury społecznej, w tym tworzenia sprawnych i nowoczesnych organizacji pozarządowych.

Fundamentem trwałego rozwoju jest dobrze działający (na różnych szczeblach) system edukacji. Umożliwia on zdobycie kwalifikacji niezbędnych do funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy. Dla zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, powinny zostać podjęte działania zmierzające do rozszerzenia istniejącej oferty zajęć edukacyjnych.

Jednocześnie wskazany jest rozwój (we współpracy z innymi instytucjami) szkoleń skierowanych do osób dorosłych, tak aby umożliwić im permanentne podnoszenie kwalifikacji. W niniejszych działaniach aktywnie powinni uczestniczyć przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe.

Jednym z ważniejszych wyzwań jakie poruszono w niniejszym dokumencie jest poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego, poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. Działania te zmierzać będą zarówno do eliminacji aktów

wandalizmu i przestępstw przeciwko mieniu, jak i do profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej.

Tabela 27. Skala potrzeb rewitalizacyjnych

Kierunek działań	Skala potrzeb (średnia, duża, bardzo duża)
1. Wzmacnianie kapitału społecznego oraz porządku publicznego na OR:	duża
2. Edukacja zorientowana na poprawę szans na rynku pracy mieszkańców OR	duża
3. Zwiększenie bezpieczeństwa w sferze publicznej i prywatnej na OR	średnia

Źródło: opracowanie własne

1. Kierunek działania: Wzmacnianie kapitału społecznego oraz porządku pub. na OR:

Stabilny i trwały rozwój Obszaru wymaga aktywnego uczestnictwa mieszkańców w podejmowanych działaniach. Aktywność ta, w znacznej mierze wynika z poziomu kapitału społecznego, dlatego też jego wzmocnienie musi być traktowane priorytetowo.

Przede wszystkim konieczne jest wsparcie istniejących oraz rozwój nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej. Efektywnie funkcjonujące NGO mogą w szerszym niż obecnie zakresie inicjować działania zmierzające do wzbogacenia oferty kulturalnej dostępnej dla mieszkańców Obszaru, jak również stymulować pożądane społecznie postawy.

Docelowo organizacje pozarządowe muszą (zwłaszcza na obszarach wiejskich) przejąć rolę animatorów kultury, tak aby w pełni wykorzystać potencjał tkwiący w istniejącej bazie infrastrukturalnej (światlice wiejskie).

Priorytetowo należy traktować organizacje działające na rzecz włączenia społecznego, w tym integracji osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, jak również osób zmagających się z problemem uzależnień. Aktywnym organizacjom należałoby częściej niż obecnie powierzać zadania z zakresu administracji publicznej. Szczególne wsparcie powinno zostać skierowane

do organizacji realizujących projekty obejmujące różne grupy wiekowe, umożliwiające budowę więzi międzypokoleniowych oraz kształtujące postawy prospołeczne i patriotyczne.

Jednocześnie podejmowane działania winny zmierzać do eliminacji lub znaczącej reedukacji skali zjawiska wykluczenia społecznego oraz ubóstwa. Realizacja niniejszego celu wymaga koncentracji na wsparciu reintegracyjnym dla osób pozostających długotrwale bez pracy (w tym z najniższymi kwalifikacjami) oraz osób uzależnionych. Wskazane grupy społeczne są zwykle najbardziej narażone na pozostawianie poza głównym nurtem aktywności społecznej na danym Obszarze

Należy również wzmocnić dotychczasową ofertę edukacyjną skierowaną zarówno do dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych, obejmującą wykłady i warsztaty z historii regionu, pozwalającą wzmocniać poczucie przynależności do lokalnej społeczności. W rezultacie powinien ukształtować się pozytywny wizerunek Obszaru, dający podstawę do dumy z przynależności do „małej ojczyzny”.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Wspieranie i kreowanie inicjatyw kulturalnych oraz społecznych na terenie OR, w tym wspieranie tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych.
- b. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w szczególności z powodu bezrobocia i uzależnień.
- c. Kształtowanie patriotyzmu lokalnego oraz edukacja z zakresu historii regionu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

2. Kierunek działania: Edukacja zorientowana na poprawę szans na rynku pracy mieszkańców OR:

Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza Obszaru Rewitalizowanego wynika m.in. z postaw i zachowań ludzi, które to determinowane są poziomem kapitału ludzkiego. Jakość kapitału ludzkiego uzależniona jest od sprawnie funkcjonującego systemu edukacji.

Wysoka jakości usług edukacyjnych zależy od realizowanych programów edukacyjnych. Dlatego też należy poszerzyć i rozwinąć aktualną ofertę zajęć uzupełniających. Nowe programy

powinny zagwarantować nie tylko zdobycie „twardych umiejętności”, ale również rozwijać kompetencje społeczne, umożliwiające w przyszłości sprawne poruszanie się po rynku pracy.

Poprawa jakości kształcenia wymaga działań wspierających realizację zajęć dodatkowych, rozwijających zainteresowania uczniów. Opieką winno się otoczyć zwłaszcza dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Pamiętać należy, że wykształcenie niejednokrotnie prowadzi do awansu społecznego, a tym samym sprzyja włączeniu społecznemu.

W działania na rzecz poprawy jakości edukacji należy włączyć mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego, którzy to poprzez aktywną pracę m.in. w radach rodziców powinni wspierać szkoły w tworzeniu nowoczesnej oferty zajęć pozalekcyjnych. Równocześnie należy wzmocnić rolę rodziny w procesie kształcenia i wychowania.

Zdiagnozowany na Obszarze Rewitalizowanym problem luki na rynku pracy ma swoje źródło m.in. w nieadekwatnych do oczekiwań pracodawców kwalifikacjach zawodowych mieszkańców. Sytuacja ta wynika z permanentnych zmian popytu przedsiębiorstw na określony typ kwalifikacji zawodowych, co wymusza elastyczność po stronie pracobiorców oraz gotowość do stałej adaptacji. W rezultacie konieczne jest opracowanie i wdrożenie modelu „uczenia się przez całe życie”.

Odpowiedzią na powyższą sytuację powinien być rozwój oferty szkoleniowej, dostępnej na terenie OR. Działania w niniejszym zakresie winny w pierwszej kolejności skoncentrować się na określeniu deficytowych kwalifikacji występujących na analizowanym Obszarze. Następnie należy przygotować we współpracy z pracodawcami i organizacjami pozarządowymi ofertę szkoleń skierowanych do osób dorosłych, podnoszących ich kwalifikacje i umiejętności zawodowe.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Dostosowanie lokalnych usług edukacyjnych do wymogów rynku pracy.
- b. Poprawa kwalifikacji i umiejętności zawodowych mieszkańców OR.
- c. Podniesienie świadomości lokalnej społeczności w zakresie roli edukacji młodzieży w dalszym rozwoju zawodowym i obywatelskim oraz wsparcie zaangażowania rodziców w procesy edukacyjne dzieci.

3. Kierunek działania: Zwiększenie bezpieczeństwa w sferze publicznej i prywatnej na OR:

Na Obszarze Rewitalizowanym widoczny jest problem wandalizmu i braku poszanowania dla mienia wspólnego. Źródeł powyższej sytuacji upatrywać należy m.in. w występujących negatywnych zjawiskach społecznych takich jak alkoholizm i narkomania. Jednak nie można wykluczyć, że prawdziwym powodem patologii jest ubóstwo i brak perspektyw zawodowych.

Realizacja działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na Obszarze Rewitalizowanym musi przebiegać wielokierunkowo.

Po pierwsze należy wzmocnić monitoring przestrzeni publicznej, poprzez instalacje (w miarę możliwości) kamer oraz częstsze patrole służb mundurowych.

Po drugie należy przeprowadzić działania zmierzające do zwiększenia aktywności mieszkańców. Mieszkańcy Obszaru Rewitalizowanego muszą w większym niż obecnie stopniu przejąć odpowiedzialność za przestrzeganie porządku na OR. W tym zakresie konieczna jest stała współpraca pomiędzy mieszkańcami a policją.

Po trzecie należy rozwinąć profilaktykę antyalkoholową i antynarkotykową skierowaną w pierwszej kolejności do młodzieży szkolnej. Działaniom tym służyć może rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz tworzenie punktów wsparcia. Jednocześnie pamiętać należy, że ważną rolę w przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym powinna odgrywać rodzina.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Podniesienie świadomości społeczeństwa a przede wszystkim młodzieży w zakresie zagrożeń wynikających z uzależnień od narkotyków i alkoholu.
- b. Wsparcie dla działań aktywizujących lokalną społeczność na rzecz bezpieczeństwa, porządku publicznego i przeciwdziałania aktom wandalizmu.
- c. Rozwój infrastruktury technicznej bezpieczeństwa publicznego, w tym systemów monitoringu.

2. CEL: STWORZENIE EKONOMICZNYCH PODSTAW DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO OR.

Rozwój gospodarczy na Obszarze Rewitalizowanym powinien obejmować zarówno zmiany ilościowe (np. wzrost zatrudnienia, inwestycji), jak również towarzyszące im zmiany o charakterze jakościowym (zmiany organizacji przedsiębiorstw). Lokalna gospodarka, aby się rozwijać musi ulepszać materialne i osobowe czynniki produkcji. Rozwój wymaga też stałej akumulacji kapitału, nowych inwestycji, permanentnego doskonalenia ludzkich umiejętności i wdrażania postępu technicznego.

W obecnych czasach rozwój gospodarczy Obszaru wymaga podjęcia działań zmierzających do efektywnego wykorzystania potencjału endogennego, w ramach istniejącego ładu prawnego i ekonomicznego.

Filarem każdego systemu gospodarczego jest sprawnie funkcjonujący sektor przedsiębiorstw. Szczególną rolę odgrywają w nim małe i średnie firmy, które decydują o lokalnej strukturze gospodarczej oraz koniunkturze na rynku pracy. Z uwagi na liczne bariery spowalniające rozwój przedsiębiorczości na analizowanym Obszarze, konieczna jest aktywna rola liderów procesu rewitalizacji, w tym zwłaszcza przedstawicieli samorządu, w zakresie kreowania sprzyjających warunków dla ekspansji przedsiębiorczości.

Docelowo powinna zwiększyć się liczba podmiotów gospodarczych oraz generowanych przez nie miejsc pracy. Wzmocnieniu musi ulec również konkurencyjność podmiotów zlokalizowanych na terenie OR. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga wsparcia lokalnych podmiotów za pomocą instrumentów interwencjonizmu samorządowego, w tym ulg podatkowych, zwłaszcza dla firm tworzących nowe miejsca pracy.

W ramach niniejszego celu należy podjąć kompleksowe działania zmierzające do poprawy stanu i sposobu funkcjonowania infrastruktury gospodarczej. Szczególnie wskazany jest rozwój infrastruktury służącej turystyce i rzemiosłu. Branże te muszą zwiększyć swój udział w strukturze gospodarczej Obszaru Rewitalizowanego.

Wzmocnienie systemu gospodarczego OR wymaga również pobudzenia i kreowania postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców. Sukcesy w sferze zawodowej stanowią silny bodziec

do wyzwolenia kreatywności i zaradności mieszkańców, a jednocześnie mogą generować szereg pozytywnych implikacji także w sferze społecznej.

Powyższemu celowi służyć powinna poprawa dostępności do profesjonalnych usług wspierających przedsiębiorstwa. Z uwagi na fakt, iż tego rodzaju usługi oferują instytucje otoczenia biznesu, umożliwienie lokalnym firmom regularnych kontaktów z tymi podmiotami winno być uznane za istotny kierunek aktywności liderów procesu rewitalizacji. Ponadto stworzenie odpowiedniego klimatu inwestycyjnego umożliwi rozwój, także w wymiarze ilościowym, populacji przedsiębiorstw na analizowanym Obszarze.

Tabela 28. Skala potrzeb rewitalizacyjnych

Kierunek działań	Skala potrzeb (średnia, duża, bardzo duża)
1. Wsparcie dla przedsiębiorczości OR	duża

Źródło: opracowanie własne

1. Kierunek działania: Wsparcie dla przedsiębiorczości OR:

Na Obszarze Rewitalizowanym musi nastąpić przyspieszenie gospodarcze, prowadzące do zwiększenia zarówno liczby podmiotów gospodarczych, jak i generowanych przez nie miejsc pracy. Jednocześnie wzmocnieniu musi ulec współpraca pomiędzy funkcjonującymi na terenie OR przedsiębiorstwami, a sektorem publicznym. Osiągnięcie powyższego celu wymaga wsparcia lokalnych podmiotów za pomocą instrumentów interwencjonizmu samorządowego.

Kluczowym warunkiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego jest wykorzystanie endogennej potencjału gospodarczego Obszaru. W ramach powyższego celu należy kreować warunki sprzyjające lokalnej przedsiębiorczości, tak aby z jednej strony pobudzać aktywność gospodarczą mieszkańców, a z drugiej strony wzmacniać potencjał firm już istniejących. Szczególnie należy wspierać samozatrudnienie oraz działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy. Przedsiębiorcy generujący nowe miejsca pracy w pierwszej kolejności powinni być adresatami pomocy publicznej.

Ważne znaczenie w pobudzaniu przedsiębiorczości ma elastyczna polityka podatkowa związana z systemem ulg w podatku od nieruchomości dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz osób zamierzających rozwinąć działalność. Ulgę w podatku od

nieruchomości należałoby uzależnić od liczby nowo utworzonych miejsc pracy oraz wartości zaangażowanego kapitału.

Władz samorządowe powinny również aktywnie współdziałać z lokalną społecznością oraz IOB przy tworzeniu infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość. Należy podjąć działania zmierzające do dostarczania przedsiębiorcom nowych terenów inwestycyjnych, a także lokali niezbędnych do funkcjonowania przedsiębiorstw, zwłaszcza rzemieślniczych.

Wskazana jest także intensyfikacja działań zmierzających do rozwoju branży turystycznej, co powinno doprowadzić do większej dywersyfikacji struktury gospodarczej OR. W tym celu należy rozwijać infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną. Działania te powinny zmierzać do poszerzenia zakresu funkcjonalnego oraz dostępności i jakości już istniejącej infrastruktury oraz skoordynowanej budowie nowych urządzeń. Powinny powstać szlaki turystyczne łączące zabytki kultury materialnej zlokalizowane na Obszarze Rewitalizowanym. Realizacja niniejszego celu wymagać będzie restauracji zabytków, będących zarówno własnością publiczną jak i prywatną, a świadczących o dziedzictwie Obszaru. Jednocześnie w miejscach newralgicznych powinny powstać parkingi oraz stojaki na rowery.

Na Obszarze Rewitalizowanym wskazane jest również większe wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej, a zwłaszcza spółdzielni socjalnych. Spółdzielnie te powinny zostać objęte (w granicach obowiązującego prawa) interwencjonizmem lokalnym. Jednocześnie pamiętając, że o sytuacji gospodarczej Obszaru decyduje nie tylko liczba podmiotów gospodarczych ale także ich zdolność do współpracy, w tym w ramach sieci, należy prowadzić działania zmierzające do zacieśniania współpracy pomiędzy przedsiębiorcami.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Zmniejszenie barier ograniczających przedsiębiorczość m.in. poprzez rozwój infrastruktury i usług wspierających.
- b. Wykorzystanie lokalnych potencjałów dla rozwoju usług turystycznych.
- c. Promocja prowadzenia działalności gospodarczej poprzez kreowanie lokalnych podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielni, zakładów aktywności zawodowej).
- d. Promocja wspólnych inicjatyw sektora publicznego i prywatnego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości OR.

3. CEL: POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OR W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ I PRYWATNEJ

Istotnym polem wymagającym sanacji jest niewątpliwie sfera infrastrukturalna. Bez odpowiednio rozwiniętej i zmodernizowanej infrastruktury (w różnych jej wymiarach) nie jest możliwe osiągnięcie założonych celów w innych sferach funkcjonowania Obszaru Rewitalizowanego.

Konieczne jest zwiększenie nakładów inwestycyjnych na kompleksową poprawę stanu przestrzeni publicznej, w tym na jej przystosowanie do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

W tym celu wskazana jest odnowa budynków mieszkalnych oraz budynków publicznych i małej infrastruktury zarówno pod względem funkcjonalnym, jak i w celu podniesienia ich atrakcyjności wizualnej. Konieczne są również działania zmierzające do budowy/modernizacji placów zabaw i parków przywracając im zarówno funkcje rekreacyjną jak i integracyjną.

Konieczna jest również modernizacja dróg oraz ciągów komunikacyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Bez zapewnienia odpowiedniej dostępności komunikacyjnej Obszaru Rewitalizowanego nie da się osiągnąć przyspieszenia rozwoju gospodarczego oraz wzrostu jakości życia mieszkańców.

Przebudowie dróg, towarzyszyć powinna budowa/modernizacja chodników i ścieżek rowerowych. Działania takie służyć będą zwiększeniu bezpieczeństwa mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego. Dodatkowo rozbudowa ścieżek rowerowych pozytywnie wpłynie na ograniczenie niskiej emisji.

Przyspieszenia cywilizacyjnego nie da się osiągnąć bez inwestycji w infrastrukturę społeczną. Inwestycje te powinny ułatwić dostęp mieszkańcom Obszaru Rewitalizowanego do wysokiej jakości usług publicznych.

Wysoka jakość środowiska naturalnego wymaga zastosowania przez mieszkańców gminy nowoczesnych i proekologicznych systemów grzewczych. Równocześnie poprawie powinna ulec efektywność energetyczna budynków. Aktualnie niska efektywność energetyczna budynków jest problemem, związanym ze zjawiskiem niskiej emisji.

Również troska o środowisko naturalne sprawia, że w ramach niniejszego celu należy podjąć działania zmierzające do rozbudowy sieci kanalizacyjnej, gazowej i ciepłowniczej na Obszarze Rewitalizowanym.

Warto także podkreślić, iż równolegle do rozwoju „twardej” infrastruktury w poszczególnych jej wymiarach funkcjonalnych, konieczne są także działania zmierzające do poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców.

Tabela 29. Skala potrzeb rewitalizacyjnych

Kierunek działań	Skala potrzeb (średnia, duża, bardzo duża)
1. Poprawa stanu infrastruktury społecznej sprzyjającej włączeniu społecznemu	duża
2. Poprawa stanu przestrzeni publicznej OR	bardzo duża
3. Poprawa infrastruktury komunikacyjnej na OR	bardzo duża
4. Poprawa stanu środowiska naturalnego w Obszarze Rewitalizowanym	duża

Źródło: opracowanie własne

1. Kierunek działania: Poprawa stanu infrastruktury społecznej sprzyjającej włączeniu społecznemu

Realizacja powyższego działania wymaga rozwoju infrastruktury społecznej sprzyjającej integracji mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego. Funkcje taką pełnić mogą np. domy kultury, biblioteki, Centra Integracji Społecznej (CIS), a na obszarach wiejskich świetlice wiejskie. Przeprowadzona diagnoza Obszaru Rewitalizowanego wykazała braki w niniejszym zakresie.

Na obszarach wiejskich należałoby wzmocnić działania zmierzające do modernizacji świetlic wiejskich i nadania im funkcji centrów kultury. W świetlicach w szerszym zakresie powinny być realizowane wydarzenia kulturalne. Powyższe wymaga zatrudnienia animatorów kultury,

których zadaniem będzie organizowanie imprez kulturalnych o wymiarze lokalnym. W świetlicach mogłyby się mieścić także Kluby Integracji Społecznej.

Włączeniu społecznemu sprzyja aktywność zawodowa mieszkańców. Jak wynika z diagnozy Obszar Rewitalizowany boryka się z problemami na rynku pracy. Przyczyn ograniczonej aktywności zawodowej mieszkańców OR upatrywać można m.in. w brakach w zakresie infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat trzech oraz dziećmi w wieku przedszkolnym.

Brak na OR żłobka oraz ograniczony dostęp do opieki przedszkolnej sprawia, że wiele rodzin z Obszaru Rewitalizowanego nie może podjąć pracy zarobkowej w okresie opieki nad dziećmi, a to prowadzi to „zestarzenia” się posiadanych kwalifikacji i utrudnia powrót na rynek pracy.

Pobudzanie aktywności ww. osób związane jest bezpośrednio z rozbudową infrastruktury zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat trzech oraz w wieku 3-5 lat. Należy wspierać przede wszystkim działania zmierzające do zakładania klubów dziecięcych. W celu umożliwienia szerokiego dostępu do powyższych usług należałoby pokryć koszty opieki w przypadku osób o niskich dochodach.

Realizując niniejsze działanie należy również dążyć do rozbudowy/modernizacji pozostałej infrastruktury edukacyjno-wychowawczej. Inwestycje w rozwój infrastruktury społecznej powinny przede wszystkim koncentrować się na modernizacji istniejących obiektów oświatowych, kulturalnych i integracyjnych. Przebudowie/rozbudowie obiektów oświatowych towarzyszyć powinna budowa/modernizacja boisk sportowych oraz placów zabaw.

Place zabaw i boiska sportowe powinny zostać zaopatrzone w nowe urządzenia umożliwiające wszechstronne korzystanie z nich. Ze wspomnianej infrastruktury korzystać będą dzieci, młodzież, a także dorośli mieszkańcy.

Realizacja niniejszego działania wymaga również uwzględnienia zmian technicznych, dostosowujących obiekty budowlane oraz całą przestrzeń do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. W rezultacie poprawi się dostępności do infrastruktury społecznej co podniesienie komfortu życia osób zagrożonych wykluczeniem.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Rozwój infrastruktury społecznej wzmacniającej procesy integracji społecznej.
- b. Rozwój infrastruktury w zakresie edukacji i opieki nad dziećmi.
- c. Wsparcie podmiotów realizujących usługi z zakresu kultury dla mieszkańców OR.
- d. Dostosowanie infrastruktury społecznej OR do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2. Kierunek działania: Poprawa stanu przestrzeni publicznej OR

Poprawa stanu przestrzeni publicznej musi być traktowana priorytetowo, gdyż bezpośrednio rzutuje na poziom i jakość życia mieszkańców Obszaru Rewitalizowanego. Sanacja przestrzeni publicznej wymaga kompleksowych działań obejmujących renowację i modernizację zdegradowanych budynków mieszkalnych, budynków instytucji publicznych oraz obiektów turystycznych i rekreacyjnych. Równocześnie poprawie musi ulec zagospodarowanie ogólnodostępnych terenów m.in. poprzez rozbudowę małej infrastruktury.

W rezultacie podjęte działania powinny doprowadzić do uporządkowania zdegradowanej przestrzeni publicznej, poprzez odnowę, ożywienie oraz uatrakcyjnienie estetyczno-wizualne tkanki architektonicznej i małej infrastruktury.

Realizując niniejsze działanie, w pierwszej kolejności należy przeprowadzić kompleksową modernizację istniejącej tkanki mieszkaniowej. Odnowie budynków musi towarzyszyć remont podwórek. Docelowo powinny one pełnić funkcję wypoczynkowo-integracyjną.

Jednocześnie wskazana jest również modernizacja budynków użyteczności publicznej. Odnawianym budynkom w miarę potrzeb należy przywrócić dawne lub nadać nowe funkcje. Zwłaszcza należałoby rozważyć możliwość ich adaptacji na cele społeczne (np. żłobek).

Równocześnie należy dokonać renowacji zabytków. Działania te, nie tylko podniosą estetykę Obszaru, ale również wzmocnią jego potencjał turystyczny. Renowacji zabytków towarzyszyć powinna budowa miejsc parkingowych, która doprowadzi do poprawy dostępności Obszaru dla turystów.

Interwencji wymaga także pogarszający się stan obiektów małej architektury. Zaniedbana, a wręcz zdegradowana infrastruktura, znacząco obniża walory (także turystyczne) Obszaru oraz negatywnie wpływa na jego postrzeganie przez mieszkańców.

Do realizowanych w ramach niniejszego działania inwestycji zaliczyć należy również zagospodarowanie istniejącej oraz budowę nowej infrastruktury na potrzeby obsługi lokalnej społeczności. W tym celu należy przeprowadzić modernizację placów zabaw oraz terenów zielonych. Priorytetowo powinny zostać potraktowane działania przywracające przestrzeni pierwotne funkcje (Park miejski) oraz poprawiające spójność Obszaru (zagospodarowanie Błoni). Konieczna jest również rozbudowa infrastruktury umożliwiającej prawidłowe korzystanie z powyższych miejsc.

Jednocześnie należy usprawnić system gospodarki odpadami, tak aby poprawić stan czystości przestrzeni publicznej. Konieczne jest zwiększenie liczby pojemników na odpady oraz racjonalne ich rozmieszczenie. Wskazane są również działania zmierzające do budowy toalet i wybiegów dla psów.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych.
- b. Rozwój i poprawa drobnej infrastruktury przestrzeni publicznej w szczególności związanej z porządkiem i czystością obszaru.
- c. Zagospodarowanie ogólnodostępnych terenów publicznych.
- d. Poprawa stanu terenów zielonych i placów zabaw.
- e. Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych oraz pomników przyrody na OR.

3. Kierunek działania: Poprawa infrastruktury komunikacyjnej na OR

Wzrostu poziomu rozwoju oraz poziomu życia nie da się osiągnąć bez rozwiniętej infrastruktury drogowej. Efektywnie funkcjonująca infrastruktura drogowa podnosi standard życia mieszkańców oraz uelastycznia rynek pracy, a tym samym wpływa na atrakcyjność Obszaru jako miejsca zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej.

Rozwój niniejszej infrastruktury wymaga podjęcia działań zmierzających zarówno do poprawy stanu dróg lokalnych, jak i bezpieczeństwa użytkowników ciągów komunikacyjnych.

Wskazane byłaby zwłaszcza modernizacja nawierzchni dróg, w tym zastępowanie dróg o nawierzchni gruntowej drogami o nawierzchni utwardzonej. Jednocześnie należałoby podjąć

działania takie jak budowa progów spowalniających ruch, czy też wprowadzenie ograniczeń prędkości służące poprawie bezpieczeństwa na drogach.

Równocześnie inwestycjom w infrastrukturę drogową powinny towarzyszyć działania zmierzające do budowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury towarzyszącej. Osiągnięcie niniejszego celu wymaga budowy/modernizacji chodników. Wysokiej jakości chodniki powinny stać się normą na Obszarze Rewitalizowanym.

Konieczna jest również budowa ścieżek rowerowych. Inwestycje te poprawią stan środowiska naturalnego (poprzez ograniczanie niskiej emisji), a także zwiększą bezpieczeństwo użytkowników dróg. Dodatkowo ścieżki rowerowe wzmocnią mobilność mieszkańców.

Równocześnie należy podjąć działania zmierzające do tworzenia nowych miejsc parkingowych służących mieszkańcom, przedsiębiorcom i odwiedzającym. Jak wykazała diagnoza ich obecna liczba oraz alokacja jest niedostosowana do aktualnych potrzeb. Brak dostatecznej ilości tychże miejsc w sposób wyraźny ogranicza dostępność komunikacyjną Obszaru Rewitalizowanego, a tym samym zmniejsza jego atrakcyjność jako miejsca zamieszkania, czy też prowadzenia działalności gospodarczej.

Realizacja niniejszego działania wymaga również reorganizacji transportu zbiorowego. W tym celu konieczna będzie współpraca z przewoźnikami świadczącymi usługi transportu zbiorowego. Wskazane są działania zmierzające do poprawy istniejącej sytuacji, m.in. poprzez dostosowanie sieci i częstotliwości połączeń autobusowych (busowych) do oczekiwań mieszkańców.

Jednocześnie należy wspierać rozwój transportu zrównoważonego. Wskazana jest budowa parkingów i miejsc postojowych dla rowerzystów. Budowa Park&Ride i Bike&Ride przyniosłaby OR wieloaspektowe korzyści, zwłaszcza w zakresie ochrony środowiska.

Ważna z punktu widzenia przyszłości Obszaru Rewitalizowanego jest dostępność do sieci teleinformatycznych. W ramach działań powinny zostać zabezpieczone środki umożliwiające władzom lokalnym uczestnictwo w projektach zmierzających do rozbudowy istniejącej sieci teleinformatycznej.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej, w szczególności chodników i ścieżek rowerowych.
- b. Poprawa stanu zdegradowanych dróg lokalnych.
- c. Poprawa dostępności Obszaru Rewitalizowanego zbiorowymi środkami transportu publicznego.
- d. Wzrost liczby bezpiecznych miejsc parkingowych.
- f. Poprawa bezpieczeństwa na drogach OR.
- e. Rozwój i zwiększenie dostępności do sieci teleinformatycznych na OR.

4. Kierunek działania: Poprawa stanu środowiska naturalnego w Obszarze Rewitalizowanym

Wysoka jakość środowiska naturalnego gwarantuje wzrost poziomu życia mieszkańców. Jednocześnie inwestycje w ochronę środowiska sprzyjają szybszemu rozwojowi Obszaru. Występuje tu sprzężenie zwrotne. Inwestycje w środowisko poprawiają atrakcyjność Obszaru, a ten z kolei jako bardziej atrakcyjny przyciąga nowych inwestorów i mieszkańców.

Niestety jak wynika z diagnozy Obszar Rewitalizowany boryka się z problemem niezadawalającego stanu środowiska naturalnego. Odpowiedzią na istniejącą sytuację powinny być działania zmierzające do rozbudowy i modernizacji infrastruktury sieciowej oraz poprawy efektywności energetycznej infrastruktury publicznej i prywatnej. Równocześnie wskazana jest wymiana energochłonnego oświetlenia, co sprzyjać będzie ograniczeniu niskiej emisji. Dodatkowo w celu podniesienia bezpieczeństwa na OR należy podjąć działania związane z budową systemu przeciwpowodziowego

Ważnym działaniem służącym realizacji niniejszego działania będzie poprawa systemu odprowadzenia ścieków na Obszarze Rewitalizowanym. Na obszarach nie objętych siecią kanalizacyjną ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, które mogą być nieszczelne. Receptą na powyższą sytuację powinna być rozbudowa sieci kanalizacyjnej i przyłączenie do niej kolejnych gospodarstw domowych oraz edukacja proekologiczna mieszkańców.

Należy również w miarę posiadanych środków dążyć do rozbudowy sieci gazowej i ciepłowniczej.

Równocześnie poprawie musi ulec efektywność energetyczna budynków. Aktualny ich stan jest w znacznym stopniu niezadawalający i sprzyja zjawisku niskiej emisji. Problem ten odczuwalny jest w okresie grzewczym, gdyż dla ogrzewania mieszkań wykorzystywane są nieefektywne systemy grzewcze, a niewystarczająca izolacja termiczna budynków rzutuje na nadmierne zużycie energii. W rezultacie konieczna jest promocja i wsparcie działań zmierzających do zastosowania przez mieszkańców, przedsiębiorców i podmioty publiczne nowoczesnych i proekologicznych systemów grzewczych.

Należy również zredukować nadmierne zużycie energii, poprzez wymianę energochłonnego oświetlenia. Wymiana ta powinna zostać połączona z inwestycjami w rozbudowę ciągów pieszo – jezdnych i ścieżek rowerowych.

Dodatkowo realizacja niniejszego celu wymaga działań zmierzających do poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców. Należy w szerszym zakresie propagować postawy proekologiczne, w tym wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

Jak już wspomniano konieczne są także inwestycje w budowę systemu przeciwpowodziowego. W ramach tych działań należy rozważyć możliwość utworzenia Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego działającego na bazie istniejących OSP.

Przykładowe działania rewitalizacyjne:

- a. Wsparcie dla wykorzystania proekologicznych rozwiązań w sferze ogrzewania budynków.
- b. Podniesienie efektywności energetycznej w budynkach na terenie Obszaru Rewitalizowanego.
- c. Rozwój sieciowej infrastruktury technicznej Obszaru Rewitalizowanego.
- d. Budowa systemu przeciwpowodziowego.

Tabela 30. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Cele LPR	Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Ścinawa na lata 2015-2022
<p>Cel 1.</p> <p>POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OR POPRZEZ DZIAŁANIA W ZAKRESIE INKLUZJI I AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ.</p>	<p>Cel strategiczny 3.</p> <p>POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY ŚCINAWA.</p>
<p>Cel 2.</p> <p>STWORZENIE EKONOMICZNYCH PODSTAW DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO OR.</p>	<p>Cel strategiczny 2.</p> <p>STWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI GOSPODARCZEMU MIASTA I GMINY.</p>
<p>Cel 3.</p> <p>POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OR W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ I PRYWATNEJ</p>	<p>Cel strategiczny 1.</p> <p>ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, ŚRODOWISKOWYCH I KULTUROWYCH NA RZECZ ROZWOJU MIASTA I GMINY.</p> <p>Cel strategiczny 3.</p> <p>POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW MIASTA I GMINY ŚCINAWA.</p>

Źródło: opracowanie własne

Spójności celów i problemów.

Jednym z elementów prac nad LPR w gminie Ścinawa była diagnoza głównych problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Identyfikacja problemów bazowała na analizie mierników rozwoju oraz danych wynikających z ankiet i była przedmiotem warsztatów Zespołu ds. Rewitalizacji. Wykorzystując metodę partycypacji społecznej połączoną z moderowaną dyskusją ustalono najważniejsze problemy, które następnie zostały pogrupowane i zaakceptowane przez Zespół ds. Rewitalizacji. W dalszej kolejności zdiagnozowane problemy służyły jako podstawa do ustalenia Celów programu. Poniżej

przedstawiono tabelę, w której zaprezentowano logikę interwencji LPR, która dowodzi że zaproponowane cele LPR zostały sformułowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i są z nimi spójne. Literą X w tabeli oznaczono problemy adekwatne do zaproponowanych celów LPR w gminie Ścinawa.

Tabela 31. Matryca problemów i celów

Problemy	Cel 1	Cel 2	Cel 3
Problem bezpieczeństwa OR	X		
Niska aktywność mieszkańców OR	X		
Kapitał społeczny OR	X		
Problemy wpływające na wykluczenie społeczne w OR	X		
Problem bezrobocia wśród mieszkańców OR	X		
Niska jakość infrastruktury społecznej OR			X
Niska jakość przestrzeni publicznej OR			X
Deficyty w infrastrukturze komunikacyjnej OR			X
Niska jakość środowiska OR			X
Niska jakość infrastruktury technicznej OR			X
Niewystarczające wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie OR		X	
Bariery rozwoju przedsiębiorczości OR		X	
Niezadawalająca oferta w sferze usług		X	

Źródło: opracowanie własne.

6. Rozdział: Indykatywne ramy finansowe

Indyktywne ramy finansowe realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ścinawa wynikają ze zgłoszonych i zaakceptowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Projekty/przedsięwzięcia zostały zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji w procedurze otwartego naboru z wykorzystaniem ankiety projektu rewitalizacyjnego. O możliwości zgłaszania projektów wnioskodawcy zostali poinformowani za pośrednictwem strony internetowej gminy. System informatyczny służący do zgłaszania projektów / przedsięwzięć został udostępniony pod adresem <http://scinawa.badanie.net/> Przyjęta przez Gminę Ścinawa procedura naboru była przejrzysta, powszechnie dostępna i niedyskryminująca. W związku z przyjętą metodologią uspołecznienia procesu przygotowania LPR, po zakończeniu naboru, lista projektów/przedsięwzięć została przekazana Zespołowi ds. Rewitalizacji i była przedmiotem dyskusji w trakcie warsztatów. W wyniku ustaleń Zespołu ds. Rewitalizacji nabór projektów został przedłużony w celu uzyskania dodatkowych projektów / przedsięwzięć potrzebnych do osiągnięcia pożądanego efektu rewitalizacji. W dalszej kolejności zgłoszone przedsięwzięcia / projekty rewitalizacyjne zostały poddane analizie ze względu na ich kwalifikowalność do realizacji. Brano pod uwagę: realizację celów LPR, skalę oddziaływania na obszar rewitalizacji oraz harmonogram wdrażania. Na tej podstawie opracowano listę A i B przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych. Lista A odnosi się do działania 6.3. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów RPO WD 2014 -2020. Lista B zawiera pozostałe kwalifikujące się przedsięwzięcia / projekty. Lista A i lista B przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych stanowi załącznik nr 1 i 2 do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ścinawa. Podsumowanie wartości zgłoszonych projektów tworzy indyktywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji.

Tabela 32. Indykatywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji gminy [PLN]

Cel LPR	Źródła finansowania				Razem
	Lista A		Lista B		
	Śr. Zewnętrzne	Śr. Własne	Śr. Zewnętrzne	Śr. Własne	
Cel nr 1			3 136 900,00	1 601 714,00	4 738 614,00
Cel nr 2			13 600 000,00	2 400 000,00	16 000 000,00
Cel nr 3	3 189 962,45	562 934,55	15 627 000,00	2 757 706,00	22 137 603,00
Ogółem	3 189 962,45 zł	562 934,55 zł	32 363 900,00 zł	6 759 420,00 zł	42 876 217,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie zgłoszonych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Kompleksowe zaplanowanie działań rewitalizacyjnych, mających na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego, wymaga uwzględnienia komplementarności pomiędzy projektami/przedsięwzięciami w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym, a także finansowym. Zapewnienie kompleksowej i zintegrowanej interwencji przyczyni się do wzajemnej synergii projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz synchronizacji efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową w obszarze rewitalizacji. W przypadku niniejszego dokumentu komplementarność stanowiła czynnik warunkujący umieszczenie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na liście A lub B.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że LPR jest dokumentem wieloletnim, a projekty / przedsięwzięcia mogą być zgłaszane na każdym etapie jego wdrażania. Część projektów / przedsięwzięć zostanie zgłoszona po zatwierdzeniu LPR, co wynika między innymi z: gotowości do realizacji, dostępności środków, konieczności ustanowienia partnerstwa. Oznacza to, że komplementarność należy rozpatrywać i oceniać również, a może przede wszystkim, w zakresie mechanizmów zapewniających jej występowanie.

Poniżej opisano komplementarność wg obszarów wskazanych w Wytycznych Ministerstwa Rozwoju.

1. Komplementarność przestrzenna – mechanizm zapewniający komplementarność przestrzenną to warunek, że podstawowym miejscem realizacji lub oddziaływania projektów / przedsięwzięć jest obszar rewitalizacji. W trakcie tworzenia LPR brano pod

uwagę wzajemne przestrzenne powiązania pomiędzy projektami / przedsięwzięciami, również po to, aby oddziaływały one na cały obszar rewitalizacji. Realizowane to było między innym przez Zespół ds. Rewitalizacji w trakcie warsztatów. Komplementarność przestrzenna między poszczególnymi projektami /przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi była weryfikowana na podstawie pkt. 6 Formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, stanowiącego załącznik do niniejszego dokumentu.

2. Komplementarność problemowa – mechanizm zapewniający komplementarność problemową to warunek kwalifikowania do LPR tylko takich projektów, które realizują strategię i dzięki temu rozwiązują zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym problemy. Wszystkie przedsięwzięcia wpisują się w cele i kierunki działań rewitalizacyjnych, które zostały wyznaczone na podstawie zdiagnozowanych problemów. W związku z powyższym wszystkie projekty / przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i powinny doprowadzić do realizacji wizji opisanej w LPR. Na etapie tworzenia listy A i B wzajemne dopełnianie tematyczne poszczególnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych przez interesariuszy procesu było weryfikowane na podstawie pkt. 10 Formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, stanowiącego załącznik do niniejszego dokumentu. Wzajemne dopełnianie się tematyczne projektów / przedsięwzięć będzie analizowane również dla nowo zgłaszanych projektów / przedsięwzięć do roku 2023. Jednocześnie warto zaznaczyć, że system realizacji LPR zapewnia powiązanie działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy, między innymi poprzez uwzględnienie kluczowej roli Rady Gminy, Burmistrza oraz Zespołu ds. Rewitalizacji we wdrażaniu Programu.
3. Komplementarność proceduralno / instytucjonalna – mechanizm zapewniający ten rodzaj komplementarności został zapewniony dzięki uwzględnieniu w dokumencie kluczowych podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania LPR (Rada Gminy, Burmistrz, Zespół ds. Rewitalizacji) oraz adekwatnych procedur w zakresie zarządzania. Warto podkreślić, że zaprojektowane procedury umożliwią koordynację rewitalizacji ze strategicznymi zamierzeniami gminy. Ponadto na etapie przygotowywania LPR wszystkie projekty zostały zebrane i zatwierdzone w ramach przejrzystej, powszechnie dostępnej i niedyskryminującej procedury. Zgłoszone projekty były przedmiotem opinii Zespołu ds. Rewitalizacji co gwarantowało prawidłowe uspołecznienie procesu

i jednocześnie umożliwiło uwzględnienie aspektu komplementarności problemowej i przestrzennej.

4. Komplementarność międzyokresową – zgodnie z Wytycznymi MR mechanizmem zapewniającym komplementarność międzyokresową jest właściwe ukierunkowanie wsparcia przez IZ RPO WD 2014 – 2020, które uwzględnia doświadczenia wynikające z poprzedniego okresu programowania, w tym wnioski wynikające z ewaluacji. Na etapie przygotowywania LPR uwzględniono Wytyczne IZ RPO WD w zakresie zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji m.in. poprzez opracowanie Listy A i B projektów / przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
5. Komplementarność Finansowa – mechanizm zapewniający komplementarność finansową jest realizowany poprzez przyjętą na etapie tworzenia LPR zasadę że zgłoszone do realizacji przedsięwzięcia / projekty będą aplikować o środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego lub Funduszu Spójności. Przedsięwzięcia/projekty rewitalizacyjne będą finansowane również z innych źródeł niż ww. fundusze zapewniając tym samym komplementarność finansową pomiędzy programami operacyjnymi oraz środkami polityk i instrumentów krajowych. Dysponentami środków są odpowiednie instytucje zarządzające, które w systemie naborów przewidziały określone preferencje dla przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych. Ponadto wnioskodawcy projektów rewitalizacyjnych zabezpieczą niezbędne do współfinansowania środki własne co zapewni komplementarność finansową pomiędzy prywatnymi i publicznymi źródłami finansowania. W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie kwot przedsięwzięć / projektów rewitalizacyjnych obrazujących komplementarność finansową.

Tabela 33. Komplementarność źródeł finansowania [PLN]

Komplementarne źródła finansowania	Wartość wsparcia	Środki publiczne/prywatne
EFRR	27 358 412,45	5 876 098,55
EFRR/FS	7 934 500,00	1 400 206,00
EFS	107 950,00	19 050,00
Inne źródła finansowania	153 000,00	27 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie zgłoszonych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

7. Rozdział: System realizacji lokalnego programu rewitalizacji

Struktura zarządzania

1. W zarządzanie procesem rewitalizacji zaangażowane są następujące podmioty:
 - Rada Miejska w Ścinawie
 - Burmistrz Ścinawy
 - w imieniu interesariuszy rewitalizacji Zespół ds. Rewitalizacji Gminy Ścinawa
 - Właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację, tj. Referat Funduszy Pozabudżetowych i Inicjatyw Obywatelskich Urzędu Miasta i Gminy w Ścinawie.
 - W imieniu interesariuszy podmioty/ osoby realizujące projekty rewitalizacyjne⁷,
2. Zespół ds. Rewitalizacji jest społecznym organem konsultacyjnym Burmistrza Ścinawy w zakresie rewitalizacji, powoływanym na czas przygotowania i realizacji lokalnego programu rewitalizacji (zwanego dalej LPR). Zespół ds. Rewitalizacji wspiera proces rewitalizacji poprzez wiedzę, doświadczenie oraz znajomość problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.
3. Zespół ds. Rewitalizacji powołany został zarządzeniem Burmistrza Ścinawy nr G/13/2016 z dnia 21.01.2016 r. szczegółowy tryb pracy Zespołu ds. Rewitalizacji określa regulamin Zespołu ds. Rewitalizacji stanowiący załącznik do przedmiotowego zarządzenia.
4. Do zadań Zespołu ds. Rewitalizacji należy współpraca w zakresie:
 - a. Diagnozowania obszarów zdegradowanych oraz wyznaczania terenów rewitalizacji,
 - b. Priorytetyzacji problemów dotyczących obszar rewitalizacji,
 - c. Definiowania celów i kierunków działań procesu rewitalizacji,
 - d. Monitorowania i oceny wdrażania LPR.
5. Obsługę administracyjną Zespołu ds. Rewitalizacji zapewnia właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację.

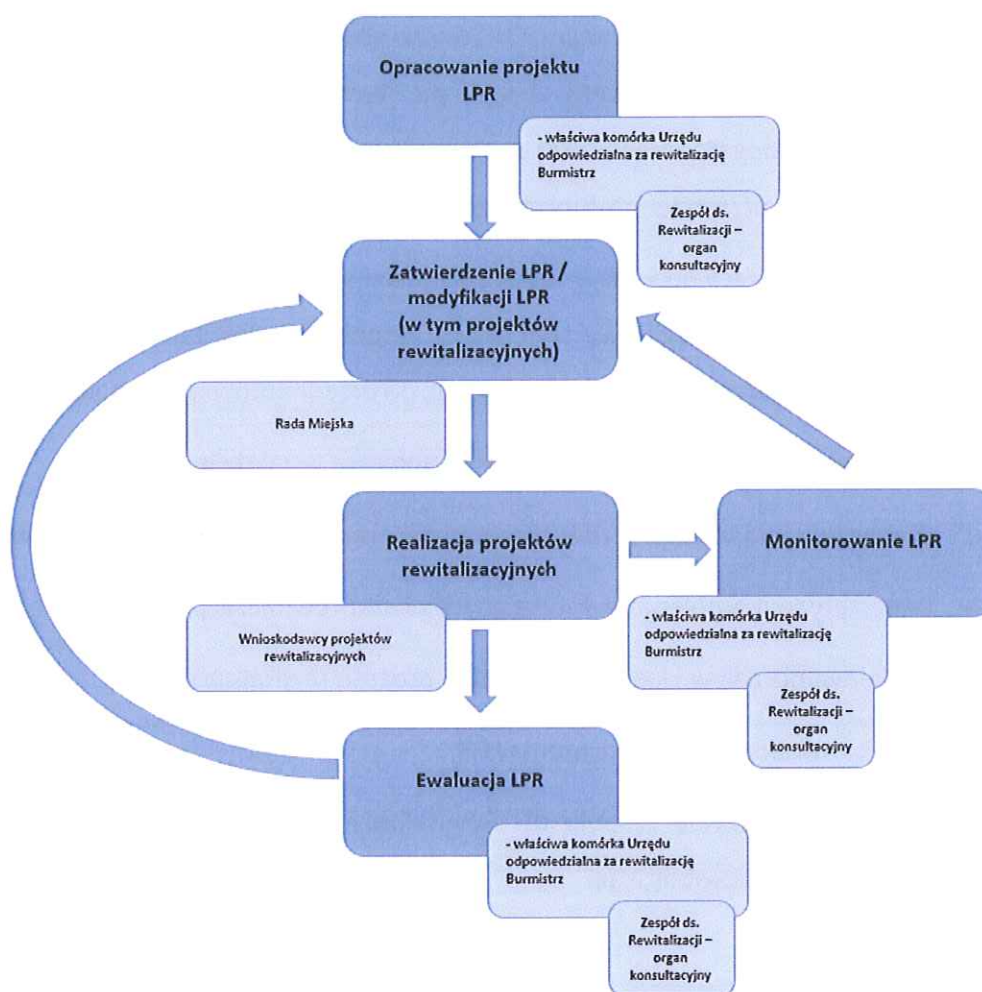
⁷ Przez podmioty/ osoby realizujące projekty rewitalizacyjne rozumie się podmioty/ osoby wskazane jako Wnioskodawcy w projektach rewitalizacyjnych. W przypadku projektów, w których Wnioskodawcą jest Gmina, pod pojęciem podmiotu realizującego należy rozumieć właściwą komórkę Urzędu, odpowiedzialną za realizację projektu.

6. Do zadań ww. Komórki urzędu w zakresie, o którym mowa w pkt 6, należy:

- a) Prowadzenie spraw organizacyjnych Zespołu ds. Rewitalizacji,
- b) Sporządzanie protokołów z posiedzeń Zespołu ds. Rewitalizacji,
- c) Przygotowanie materiałów niezbędnych do wykonywania zadań Zespołu ds. Rewitalizacji,
- d) Powiadamianie członków Zespołu ds. Rewitalizacji oraz innych zaproszonych osób o terminie oraz tematyce posiedzenia,
- e) Archiwizowanie dokumentów Zespołu ds. Rewitalizacji.

System zarządzania procesem rewitalizacji przebiega zgodnie z poniższym Diagram 3

Diagram 3. System zarządzania procesem rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Handwritten signature

Monitoring i ewaluacja

I. Opis podstawowych celów i założeń dot. Monitoringu i ewaluacji LPR

1. Monitorowanie realizacji LPR to ciągły i systematyczny proces zbierania i analizowania danych ilościowych oraz jakościowych, który umożliwia opisanie aktualnego stanu realizacji LPR. Polega na bieżącej obserwacji postępu finansowo-rzeczowego projektów rewitalizacyjnych⁸, która pozwala ocenić stan zaawansowania realizacji ww. Przedsięwzięć oraz stwierdzić czy są realizowane zgodnie z założeniami, jakie zostały przyjęte na etapie ich planowania. Celem monitorowania jest więc określenie postępu rzeczowo-finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz zapewnienie zgodności ich realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami;
2. Monitorowanie LPR jest procesem bieżącym i prowadzone jest przez cały okres wdrażania LPR;
3. Podstawowymi narzędziami służącymi monitorowaniu LPR są coroczne sprawozdania monitoringowe;
4. W warstwie metodycznej monitoring prowadzony jest przede wszystkim z wykorzystaniem ograniczonego zbioru wskaźników produktu i rezultatu umożliwiających szybki pomiar stopnia zaawansowania realizacji projektów rewitalizacyjnych oraz ich zgodności z planowanymi założeniami.
5. Ewaluacja to proces zbierania, a następnie analizowania wiarygodnych informacji i danych dotyczących zarówno realizowanych projektów rewitalizacyjnych (np. W aspekcie rzeczowym i finansowym), jak również dotyczących obszaru rewitalizowanego (przy uwzględnieniu dostępności danych statystycznych). Jej celem jest ocena skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych (w tym przede wszystkim projektów rewitalizacyjnych), w odniesieniu do założonych celów LPR, która stanowi podstawę dla ewentualnych działań korygujących, usprawniających, aktualizujących oraz do lepszego zrozumienia samego procesu rewitalizacji.

⁸ Projekt rewitalizacyjny – to projekt, wynikający z LPR, tj. zaplanowany w LPR i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów.

6. Podstawowymi narzędziami służącymi ewaluacji LPR są raport ewaluacyjny częściowy sporządzany w roku następującym po roku, w którym upływa połowa okresu obowiązywania LPR i raport ewaluacyjny końcowy, sporządzany w roku następującym po roku zakończenia obowiązywania LPR.
7. W warstwie metodycznej ocena skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych prowadzona jest przede wszystkim w oparciu o ograniczony zbiór mierników rozwoju, umożliwiających szybki pomiar stopnia realizacji założonych celów LPR.
8. W proces monitorowania i ewaluacji LPR zaangażowane są podmioty określone w podrozdziale „struktura (w tym Zespół ds. Rewitalizacji)” pkt 1.

II. Opis procedury monitoringu LPR – sprawozdanie monitoringowe

1. Za koordynację procesu monitorowania LPR odpowiada właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację. Do jej zadań należy m. In.:
 - a. Bieżąca współpraca z podmiotami / osobami realizującymi projekty rewitalizacyjne,
 - b. Przygotowanie sprawozdania monitoringowego,
 - c. Zorganizowanie posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji w sprawie zaopiniowania sprawozdania monitoringowego.
2. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przygotowany jest i opiniowany do końca kwietnia danego roku i obejmuje swoim zakresem poprzedni rok kalendarzowy (pierwsze sprawozdanie monitoringowe obejmuje swoim zakresem okres od przyjęcia LPR do końca roku kalendarzowego, w którym LPR został przyjęty).
3. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego opracowywany jest w oparciu o dane i informacje przekazywane m.in. przez podmioty / osoby realizujące projekty rewitalizacyjne.
4. Podmioty/osoby realizujące, wynikające z Programu, projekty rewitalizacyjne zobowiązane są zakończyć ich realizację najpóźniej do dnia 31.12.2023 r.⁹,
5. Podmioty/osoby realizujące, wynikające z Programu, projekty rewitalizacyjne zobowiązane są przekazać do właściwej komórki urzędu odpowiedzialnej za

⁹ Zgodnie z przepisami przejściowymi i końcowymi zawartymi w art. 52 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

rewitalizację co najmniej następujące informacje w zakresie realizowanych przez siebie projektów:

a. Dla projektów planowanych do realizacji i realizowanych odpowiednio:

- Stan zaawansowania przygotowania/ realizacji projektu,

b. Dla projektów zakończonych:

- Osiągnięte wartości wskaźników produktu i rezultatu (jeśli dotyczy: uzasadnienie - nieosiągnięcia zakładanych wartości docelowych wskaźników dla projektu, określonych w LPR),
- Istotne zmiany wpływające na charakter projektu, jego cele lub warunki wdrażania, które mogłyby doprowadzić do naruszenia jego pierwotnych celów.

6. Ww. informacje przekazywane są przez podmioty/osoby realizujące projekty rewitalizacyjne do właściwej komórki urzędu odpowiedzialnej za rewitalizację do końca stycznia danego roku i przedstawiają stan na 31 grudnia roku poprzedniego.¹⁰ W przypadku projektów zakończonych ww. informacje przekazywane są przez kolejne 3 lata kalendarzowe po roku zakończenia ich rzeczowej realizacji, jednak nie dłużej niż do 2025 roku.
7. Właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację może wezwać podmioty/osoby realizujące projekty rewitalizacyjne do przedstawienia dodatkowych informacji oraz wyjaśnień.
8. Właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację analizuje informacje przekazywane przez podmioty/osoby realizujące projekty rewitalizacyjne, w tym w zakresie postępu rzeczowo-finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz ich zgodności z wcześniej zatwierdzonymi założeniami w LPR, dotyczącymi co najmniej możliwości i terminu ich realizacji oraz zakładanych wartości docelowych wskaźników produktu/ rezultatu, a następnie przygotowuje projekt rocznego sprawozdania monitoringowego.

¹⁰ za wyjątkiem informacji dotyczących wskaźników produktu, których osiągnięta wartość podawana jest na dzień zakończenia rzeczowej realizacji projektu oraz wskaźników rezultatu, których osiągnięta wartość podawana jest za okres 1 roku od zakończenia rzeczowej realizacji projektu lub uruchomienia inwestycji, jeśli wynika to z jej specyfiki.

9. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego zawiera co najmniej:

- a. Ocena stopnia zaawansowania wdrażania LPR (narastająco), sporządzoną w oparciu o poziom osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu przez projekty rewitalizacyjne.
- b. Rekomendacje odnośnie:
 - Konieczności/braku konieczności ponowienia naboru projektów rewitalizacyjnych w celu wpisania nowych projektów rewitalizacyjnych do LPR, w następstwie m.in. oceny, o której mowa w pkt 9 ppkt a),
 - Konieczności/braku konieczności wykreślenia projektów rewitalizacyjnych umieszczonych w LPR, w następstwie m.in. Przeprowadzenia analizy, o której mowa w ppkt 8)¹¹,

10. Projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przedkładany jest pod obrady Zespołu ds. Rewitalizacji w celu jego zaopiniowania.

11. Zespół ds. Rewitalizacji może zaopiniować projekt rocznego sprawozdania monitoringowego:

- a. Pozytywnie bez zastrzeżeń;
- b. Pozytywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag;
- c. Negatywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag.

12. Zaopiniowany projekt rocznego sprawozdania monitoringowego przedkładany jest do zatwierdzenia Burmistrzowi Ścinawy, w tym również w zakresie uwzględnienia/ nie uwzględnienia w nim uwag, o których mowa w pkt 11 ppkt b) albo c).

13. Zatwierdzone sprawozdanie monitoringowe za dany rok przedkładane jest do wiadomości Rady Miejskiej w Ścinawie oraz publikowane co najmniej na stronie internetowej gminy, w terminie do 30 czerwca danego roku, w którym zostało zatwierdzone.

III. Opis procedury ewaluacji LPR – raport ewaluacyjny

¹¹ Opóźnienie terminu realizacji projektu, wystąpienie istotnych ryzyk i zagrożeń realizacji projektu czy też zmniejszenie docelowej wartości wskaźników produktu i rezultatu stanowić może przesłankę do wykreślenia projektu z LPR;

1. Za koordynację procesu ewaluacji LPR odpowiada właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację. Do jej zadań należy m. In.:
 - a. Zlecenie podmiotowi zewnętrznemu przygotowanie raportu ewaluacyjnego częściowego oraz raportu ewaluacyjnego końcowego oraz ich odbiór,
 - b. Bieżąca współpraca z ewaluatorem,
 - c. Przygotowanie stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym częściowym oraz raporcie ewaluacyjnym końcowym,
 - d. Zorganizowanie posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji w sprawie zaopiniowania przygotowanego stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w ww. Raportach ewaluacyjnych.
2. Raport ewaluacyjny częściowy oraz raport ewaluacyjny końcowy przygotowujący jest do końca sierpnia danego roku, w którym powinien zostać opracowany.
3. Raport ewaluacyjny częściowy oraz raport ewaluacyjny końcowy zawiera co najmniej:
 - a. Ocenę stopnia zaawansowania wdrażania LPR, sporządzoną w oparciu o poziom osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu przez projekty rewitalizacyjne oraz ocenę ich zgodności z wcześniej zatwierdzonymi założeniami w LPR, przygotowaną m. in. na podstawie sprawozdań monitoringowych;
 - b. Ocenę skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych, w odniesieniu do założonych dla obszaru rewitalizowanego celów w LPR (tj. poprawy sytuacji na obszarach rewitalizacji), w oparciu o zbiór mierników rozwoju wskazanych w poniższej tabeli

Tabela 34. Zbiór mierników rozwoju

Nazwa miernika rozwoju	Cel	Wartość bazowa (2014)	Wartość docelowa (2024)
Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (%)	1	10,65%	8%
Odsetek podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 mieszkańca	2	0,64%	1,2%
Liczba obiektów budowlanych pokrytych/izolowanych azbestem (szt.)	3	81	50

Źródło: opracowanie własne.

- c. Rekomendacje podjęcia działań korygujących, usprawniających, aktualizujących.
- 4. Projekt stanowiska do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym częściowym oraz raporcie ewaluacyjnym końcowym przygotowywany jest i opiniowany do końca października danego roku, w którym został przygotowany raport ewaluacyjny.
- 5. Projekt stanowiska do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym przedkładany jest pod obrady Zespołu ds. Rewitalizacji w celu jego zaopiniowania.
- 6. Zespół ds. Rewitalizacji może zaopiniować projekt stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym:
 - a. Pozytywnie bez zastrzeżeń;
 - b. Pozytywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag;
 - c. Negatywnie z jednoczesnym zgłoszeniem uwag.
- 7. Zaopiniowany projekt stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w raporcie ewaluacyjnym przedkładany jest do zatwierdzenia Burmistrzowi Ścinawy, w tym również w zakresie uwzględnienia/ nie uwzględnienia w nim uwag, o których mowa w pkt 6 ppkt b) albo c).
- 8. Raport ewaluacyjny częściowy oraz raport ewaluacyjny końcowy wraz ze stanowiskiem gminy do zawartych w nich rekomendacji, przedkładane są do wiadomości Rady Miejskiej w Ścinawie oraz publikowane, co najmniej na stronie internetowej gminy w terminie do 31 grudnia danego roku, w którym zostały odpowiednio przygotowane/ zatwierdzone.

System wprowadzania modyfikacji LPR

- 1. Główną podstawą dla wprowadzenia modyfikacji LPR są:
 - a. Zmiany w systemie rewitalizacji w Polsce wynikające np. ze zmiany wytycznych MIR
 - b. Rekomendacje zawarte w zatwierdzonym sprawozdaniu monitoringowym lub raporcie ewaluacyjnym częściowym.
 - c. Konieczność wprowadzenia nowych zadań do LPR.

2. Inicjatorem modyfikacji i zmian mogą być wszystkie podmioty określone w podrozdziale „Struktura zarządzania” pkt 1. Za koordynację procesu wprowadzania modyfikacji i zmian w ramach LPR odpowiada właściwa komórka urzędu odpowiedzialna za rewitalizację.
3. Wprowadzanie modyfikacji w ramach LPR przebiega zgodnie z poniższą ścieżką postępowania:
 - a. Właściwa komórka urzędu w odpowiedzi na zaistniałe potrzeby podejmuje działania administracyjne związane z modyfikacją LPR. Efektem działań jest opracowanie projektu zmienionego lokalnego programu rewitalizacji;
 - b. Propozycja modyfikacji LPR przedkładana jest przez właściwą komórkę urzędu odpowiedzialną za rewitalizację pod obrady Zespołu ds. Rewitalizacji w celu ich zaopiniowania;
 - c. Projekt zmodyfikowanego LPR uwzględniającego opinię Zespołu ds. Rewitalizacji jest akceptowany przez Burmistrza Ścinawy;
 - d. Burmistrz przedkłada projekt zmodyfikowanego LPR Radzie Miejskiej w celu podjęcia stosownej uchwały.

8. Rozdział: Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna może przybierać różne formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rewitalizacji, ze względu na jej kompleksowy charakter i przedmiot działania – wieloaspektowy kryzys dotyczący przede wszystkim społeczności zamieszkującej obszar zdegradowany – konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada, że partycypacja społeczna jest niezbędnym elementem działań rewitalizacyjnych na każdym z czterech etapów procesu rewitalizacyjnego. W związku z realizacją tej zasady zostały wprowadzone mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie rewitalizacji oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączanie w proces rewitalizacji mieszkańców. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania LPR ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dot. celów i kierunków działań i uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmian zwiększa się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną. Ważnym aspektem przyjętych form partycypacji społecznej jest także podniesienie wiedzy wszystkich interesariuszy o procesie rewitalizacji (w tym jej istocie, celach i sposobach ich osiągnięcia) oraz wszelkie działania ukierunkowane na wspieranie działań i inicjatyw (szczególnie tych oddolnych). Działania z zakresu partycypacji społecznej są adresowane do wszystkich partnerów rewitalizacji, dlatego podstawowym elementem uspołecznienia całego procesu jest identyfikacja i analiza potrzeb poszczególnych grup interesariuszy.

Tabela 1. Analiza interesariuszy procesu rewitalizacji w Ścinawie

Grupa interesariuszy	Adresy instytucji/podmiotów	Sposób poinformowania/zaproszenia do współpracy
Służby mundurowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komisariat Policji w Ścinawie 2. OSP Tymowa 3. OSP Ścinawa 4. OSP Parszowice 5. OSP Wielowieś 6. OSP Zaborów 	<p>Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie</p>
Organizacje pozarządowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razem dla Buszkowic 2. PTTK Oddział Ścinawa 3. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci 4. Fundacja Przyszań 5. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów koło Ścinawa 6. Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Byłych Pracowników KGHM Polska Miedź S.A. 7. Mała Ojczyzna 8. Równe Szanse 9. Monar oddział Ścinawa 10. Aktywny Dziewin 11. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Ścinawa Forum Samorządowe 12. Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Iskra 13. Polski Związek Wędkarski 14. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых 15. LZS Czarni Dziewin 16. Ścinawska Grupa Nordic Walking 17. Karate Goju Ryu 18. Klub Sportowy Start 19. Miejski Klub Sportowy „Odra” 20. Viktoria Tymowa 21. Grom- Gromadzyń 22. LKS Sparta Parszowice 23. Stowarzyszenie OSP Działaw 	<p>Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie</p>
Właściciele, użytkownicy, zarządcy nieruchomości	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mickiewicza 8 2. Reymonta 25 3. Rynek 9-15 4. Różana 14 5. Ogrodowa 10 6. Ogrodowa 6 7. Ogrodowa 12 8. Różana 8 9. Mickiewicza 9 10. Plac Zjednoczenia 8 11. Szeroka 26 12. Rynek 5 13. Szkolna 2 14. Głogowska 8 	<p>Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie</p>

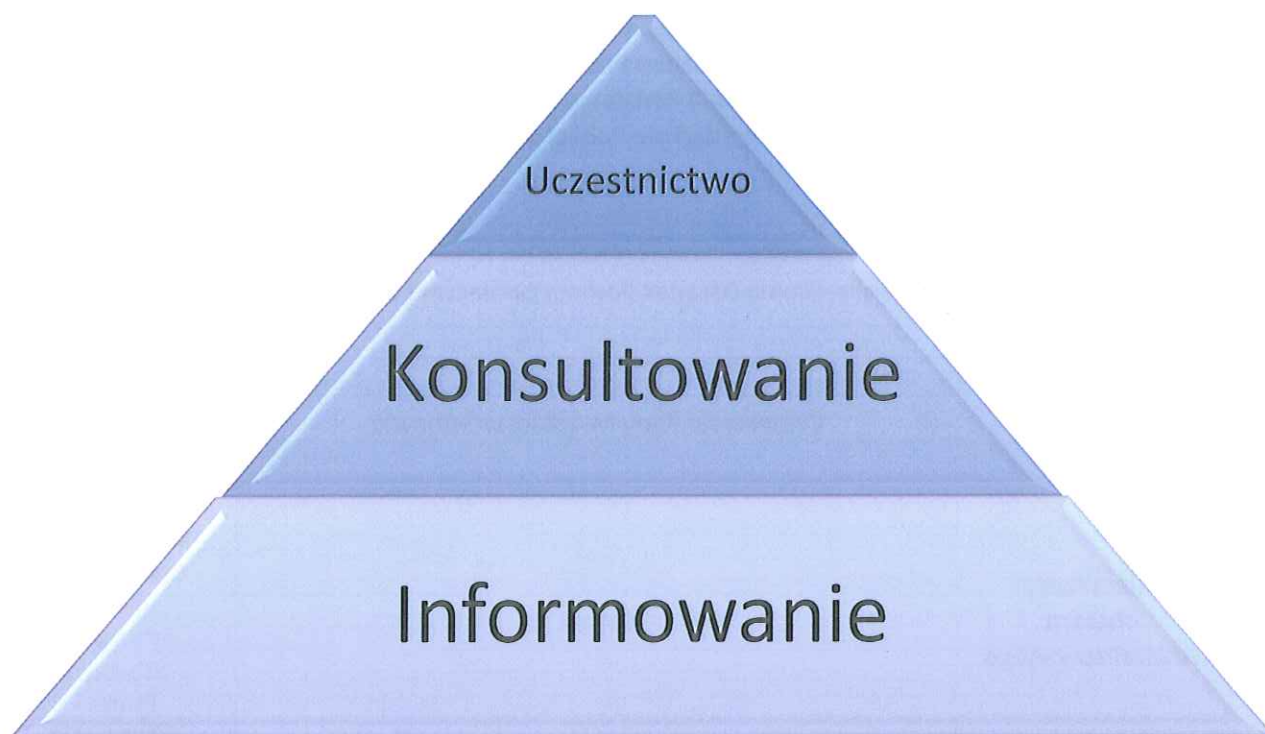
	15. Mickiewicza 18 16. Tymowa 52/1 17. Lipowa 8 18. Kołomyjska 7 19. Głogowska 5 20. Orla 6 21. Rybna 15 22. Lubińska 11 23. Lipowa 10 24. Różana 4-6 25. 1 Maja 26 26. Batorego 22 27. Lipowa 19 28. Mickiewicza 17 29. Kościuszki 41 30. Mickiewicza 32-34 31. Mickiewicza 21 32. Mickiewicza 18 33. Jana Pawła II 6 34. Mickiewicza 30 35. Grunwaldzka 10/1 36. Lubińska 16/16a 37. Głogowska 1 38. Lipowa 7 39. Zgody 1 40. Mickiewicza 10 41. Mickiewicza 16 42. Batorego 9 43. Królowej Jadwigi 4/3 44. Kościuszki 12 45. Kościelna 9 46. „Pod Trzema Dębami” 47. Grunwaldzka 6 48. Polna 7a/9 49. Plac Kościelny 1/2/3 50. Grunwaldzka 8 51. Batorego 16 52. Przyjaciół Żołnierza 1 53. Wołowska 23 54. Kościuszki 29-31 55. Różana 14 56. Zgody 3 57. Zgody 7 58. Szkolna 6 59. Robotnicza 8 60. Batorego 12 61. Kościuszki 6 62. Przyjaciół Żołnierza 14 63. Lipowa 15 64. Lipowa 9 Kościuszki 11/13/15/17	
--	---	--

Instytucje rynku pracy	Powiatowy Urząd Pracy w Lubinie	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Instytucje kultury	Centrum Turystyki i Kultury w Ścinawie Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Ścinawie	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Instytucje edukacyjne	1. Szkoła Podstawowa nr 3 w Ścinawie 2. Gimnazjum Publiczne w Ścinawie 3. Szkoła Podstawowa w Tymowej 4. Przedszkole Publiczne w Ścinawie	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Instytucje opieki społecznej	Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ścinawie	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Rada Gminy	Członkowie Rady Miejskiej w Ścinawie	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie
Mieszkańcy obszaru rewitalizowanego	Sołtysi	Ogłoszenie na stronie www/ Ogłoszenie w miejscu zwyczajowo przyjętym Pismo – zaproszenie
Organy władzy publicznej - wydziały urzędu - jednostki organizacyjne gminy - instytucje skarbu państwa	Inspektor Nadzoru Budowlanego w Lubinie Komenda Policji w Lubinie Urząd Skarbowy w Lubinie Referat Funduszy Pozabudżetowych i Inicjatyw Obywatelskich Referat Inwestycji i Rozwoju Referat Gospodarki Nieruchomości Referat Finansów i Budżetu Referat Organizacyjny i Spraw Obywatelskich Referat Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki Referat Podatków i Opłat	Ogłoszenie na stronie www/ Pismo – zaproszenie

Źródło: opracowanie Gmina Ścinawa

Przyjęta metodologia uspołecznienia, na każdym etapie procesu rewitalizacji, będzie realizowana na trzech poziomach „drabiny partycypacji” – informowanie, konsultowanie oraz uczestnictwo i obejmie najbardziej zaawansowane jej formy.

Diagram 1. Schemat partycypacji społecznej

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawowym poziomem partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji jest informacja. **Informowanie** należy rozumieć jako komunikację jednostronną – administracja decyduje całkowicie jednostronnie i samodzielnie i informuje jedynie opinie o podjętych decyzjach lub przyjętych procedurach, które dotyczą poszczególne grupy interesariuszy. Informowanie będzie realizowana poprzez: działania edukacyjne i informacyjne o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach oraz przebiegu procesu rewitalizacji. Działanie te będą realizowane głównie poprzez stronę internetową dedykowaną rewitalizacji.

Drugi poziom dialogu z interesariuszami rewitalizacji to konsultacje. **Konsultowanie** ma charakter dwustronny – przed podjęciem decyzji administracja aktywnie zasięga opinii różnych grup społecznych i ich reprezentantów. Pojawiające się opinie społeczne, mogą – lecz nie muszą – zostać w mniejszym lub większym stopniu wykorzystane przez administrację do zmiany treści decyzji. Konsultacje to zatem coś więcej niż zwykłe informowanie. Pamiętać

jednak trzeba, że konsultacje nie oznaczają współdecydowania. W przyjętej metodologii uspołecznienia procesu rewitalizacji, **konsultacje** będą prowadzone w formie:

- zbierania uwag i opinii
- badania ankietowego wśród społeczności obszaru rewitalizacji

Uczestnictwo (współdecydowanie) to nie tylko informowanie, czy uzyskanie opinii na temat przedstawionych propozycji, ale autentyczne partnerstwo w budowaniu rozwiązań. Komunikacja ma charakter równoczesny – proces projektowania rozwiązań i ich konsultowania następują jednocześnie. Przed podjęciem decyzji administracja współpracuje z partnerami społecznymi w celu podjęcia decyzji opartej na zasadzie konsensusu (jednomyślności). Strony wspólnie definiują problemy i szukają rozwiązań uwzględniających interesy każdej z nich. Bez takiej wspólnej decyzji nie jest możliwe skuteczne kontynuowanie działań lub stają się one jednostronne albo nawet niezgodne z procedurami prawnymi stopnia realizacji zasady partnerstwa w odniesieniu do programu rewitalizacji. **Uczestnictwo (współdecydowanie)**, czyli najbardziej zaawansowana forma partycypacji społecznej będzie realizowana poprzez spacery studyjne, zgłaszanie propozycji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji. W skład Zespołu wejdą przedstawiciele poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Zespół ds. Rewitalizacji został powołany w początkowej fazie procesu opracowania LPR i funkcjonował zarówno na etapie programowania, wdrażania oraz będzie funkcjonował na etapie monitorowania efektów realizacji programu.

Zespół ds. Rewitalizacji będzie uczestniczył w:

- delimitacji obszaru rewitalizacji
- diagnozowaniu problemów dotyczących obszaru rewitalizacji,
- definiowaniu celów i kierunków działań procesu rewitalizacji
- definiowaniu projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Będzie również monitorował wdrażanie LPR.

Tabela 36. Partycypacja społeczna na każdym etapie procesu rewitalizacji w Ścinawa

Poziom partycypacji	Forma partycypacji	Do momentu zatwierdzenia LPR		Po zatwierdzeniu LPR
		Diagnoza	Programowanie	Wdrażanie i monitoring
Informowanie	Działania edukacyjne i informacyjne o procesie rewitalizacji	Aktualne informacje o prowadzonych działaniach i postępach w procesie rewitalizacji na dedykowanej rewitalizacji podstronie internetowej gminy		Publikacja rocznego sprawozdania monitoringowego Publikacja częściowego Raportu ewaluacyjnego Publikacja końcowego Raportu ewaluacyjnego
Konsultowanie	Badanie ankietowe	Wskazywanie problemów występujących na OR	Wskazywanie pożądanych celów i kierunków działań rewitalizacyjnych	Ocena realizacji procesu rewitalizacji
	Zgłaszanie uwag i opinii		Zgłaszanie uwag i opinii dot. projektu LPR	Zgłaszanie uwag i opinii dot. proponowanych modyfikacji LPR
Uczestnictwo	Projekty		Zgłaszanie propozycji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Przekazywanie danych i informacji na temat realizowanych projektów rewitalizacyjnych

				Opiniowanie projektu rocznego sprawozdania monitoringowego
		Rekomendacje dot. delimitacji OR	Definiowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych	Opiniowanie propozycji modyfikacji LPR
	Zespół ds. Rewitalizacji	Diagnozowanie problemów występujących na OR	Definiowanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Opiniowanie projektu stanowiska gminy do rekomendacji zawartych w częściowym i końcowym raporcie ewaluacyjnym

Źródło: Opracowanie własne.

Prace nad przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Ścinawa przebiegały we współpracy z wszystkimi zdefiniowanymi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji. Dotychczas wykorzystane różnorodne formy partycypacji społecznej zapewniły udział różnych grup interesariuszy w pierwszych dwóch etapach (diagnozowania i programowania) tego procesu. Zaprojektowany i opisany w Rozdziale 7. System realizacji LPR-u, również zapewnia metody partycypacji społecznej (w tym zaawansowane) na etapie wdrażania i monitorowania skuteczności działań rewitalizacyjnych.

Tabela 37. Uspołecznienie procesu przygotowania LPR

Data	Forma partycypacji	Grupa interesariuszy	Cel	Źródło dokumentujące
2016-01-21	Powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji	Wszystkie grupy interesariuszy	Organ konsultacyjny Burmistrza w zakresie rewitalizacji, powołany w celu zapewnienia współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów gminy	Zarządzenie Burmistrza nr G/13/2016
2016-04-22	Warsztaty	Zespół ds. Rewitalizacji	Rekomendacje dot. delimitacji OR Diagnozowanie problemów występujących na OR	Lista obecności
2016-04-26 2016-05-09	Badanie ankietowe	Mieszkańcy wyznaczonych obszarów rewitalizacji	Problemy występujące na OR Pożądane cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	Raport z badania ankietowego
2016-04-27 2016-05-28	Zgłaszanie propozycji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Wszystkie grupy interesariuszy	Weryfikacja i umieszczenie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w LPR	Lista A Lista B Zestawienie projektów z systemu

2016-04-29	Warsztaty	Zespół ds. Rewitalizacji	Definiowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych Definiowanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Lista obecności
2016-07-25 2016-08-08	Konsultacje projektu LPR	Zespół ds. Rewitalizacji Wszystkie grupy interesariuszy	Zgłaszanie uwag i opinii dot. projektu LPR	Informacja podsumowująca opublikowana na dedykowanej rewitalizacji podstronie internetowej gminy

Źródło: Opracowanie własne.

9. Rozdział: Analiza zgodności LPR z wytycznymi w zakresie rewitalizacji

ELEMENTY PROGRAMU REWITALIZACJI	USZCZEGÓLOWIENIE	UZASADNIENIE
POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI GMINY	Czy przedstawiono powiązania programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy?	Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi zostały zaprezentowane w Rozdziale Strategia rewitalizacji , podrozdziałach opisujących poszczególne Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji.
DIAGNOZA	Czy program rewitalizacji zawiera diagnozę negatywnych zjawisk (dokonaną na podstawie mierników rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej gminy) i przyczyn ich występowania we wszystkich sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej) oraz określa skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych?	LPR zawiera kompleksową diagnozę negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Diagnoza została przeprowadzona na podstawie mierników rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej gminy w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej. Została ona zaprezentowana w Rozdziałach nr 1,2 i 4 LPR. Diagnozę prowadzono wg następującej hierarchii: analiza gminy na tle Dolnego Śląska, analizy gminy w celu identyfikacji obszarów zdegradowanych, analiza obszarów zdegradowanych w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Diagnoza uwzględniła skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawiono szczegółowe informacje. W Rozdziale nr 1 Analiza gminy na tle Województwa Dolnośląskiego - przeprowadzono analizę sytuacji w gminie Ścinawa na tle Dolnego Śląska. Celem

diagnozy jest zaprezentowanie sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej.

W Rozdziale 2 Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych na terenie gminy na podstawie mierników rozwoju (patrz zestawienie mierników Załącznik nr 10 do LPR) przeprowadzono analizę negatywnych zjawisk. Sytuację w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej zaprezentowano w Tabeli *Matryca Obszarów zdegradowanych identyfikująca*

występowanie stanu kryzysowego. W matrycy wykazano miejsca (ulice i miejscowości), na których mierniki rozwoju w sposób negatywny odbiegają od sytuacji w gminie. Wynikiem diagnozy jest identyfikacja obszarów występowania stanu kryzysowego, czyli obszarów zdegradowanych.

W Rozdziale 4 Diagnoza obszaru rewitalizowanego, bazującą na miernikach rozwoju, badaniu ankietowym oraz wynikach warsztatów problemowych zrealizowanych z interesariuszami planowanego procesu rewitalizacji, przedstawiono diagnozę problemów występujących na obszarze rewitalizowanym. Diagnoza zawiera informacje na temat skali oraz charakteru potrzeb (problemów) rewitalizacyjnych.

OBSZAR REWITALIZACJI

Czy wyznaczono zasięg przestrzenny obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. czy określono, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoria najbardziej wymagające wsparcia?

W Rozdziale 3 Wyznaczono zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacji. Podstawowe kryteria służące wyznaczeniu obszaru to: szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy oraz zasięg przestrzennych (nie więcej niż 20% pow. Gminy) i liczba mieszkańców (nie więcej niż 30% mieszkańców gminy).

Znaczenie Obszaru rewitalizacji dla **rozwoju lokalnego** gminy weryfikowano w trakcie warsztatów Zespołu ds. rewitalizacji, które odbyły się 22.04.2016 r.

Spełnienie warunku dot. zasięgu **przestrzennego i ludnościowego** weryfikowano na podstawie sumy liczby mieszkańców zamieszkujących obszar oraz powierzchni terenu objętego rewitalizacją.

W Rozdziale nr 3 porównano również wartości mierników rozwoju całego Obszaru rewitalizowanego w porównaniu do wartości mierników dla całej gminy (patrz. Tabela *Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizowanego*)

Czy obszar rewitalizacji obejmuje tereny nieprzekraczające 20% powierzchni

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje powierzchnię 222 ha, co stanowi **1,35% powierzchni całej gminy. Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji**

	<p>gminy oraz tereny zamieszkane przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy?</p>	<p>zamieszkuje łącznie 2.967 osób, co stanowi 29,77% wszystkich mieszkańców gminy</p> <p>W związku z powyższym spełniony jest warunek aby obszar rewitalizacji obejmował tereny nieprzekraczające 20% powierzchni gminy oraz tereny zamieszkane przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy. (Patrz 3.Rozdział: Obszar Rewitalizacji)</p>
	<p>Czy działania przewidziane dla obszarów występowania problemów przestrzennych, takich jak: poprzemysłowe (w tym poportowe, powydobywcze), powojaskowe, pokolejowe, wchodzących w skład obszaru rewitalizacji, są ściśle powiązane z celami rewitalizacji?</p>	<p>Na terenie Obszaru rewitalizowanego nie występują działania przewidziane dla problemów przestrzennych, takich jak: poprzemysłowe (w tym poportowe, powydobywcze), powojaskowe, pokolejowe, gdyż nie zdiagnozowano takich problemów.</p>
<p>PARTYCYPACJA SPOŁECZNA</p>	<p>Czy w programie rewitalizacji znajduje się opis procesu przygotowania dokumentującego udział w nim interesariuszy obszaru rewitalizacji na</p>	<p>W Rozdziale 8 Partycypacja społeczna znajduje się opis procesu przygotowania LPR dokumentujący udział w nim interesariuszy obszaru rewitalizacji na każdym etapie tj.: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania.</p>

każdym etapie: diagnozowania,
programowania, wdrażania,
monitorowania?

W treści Rozdziału nr 8 przedstawiono analizę interesariuszy procesu rewitalizacji oraz stosowane narzędzia partycypacji (w tym zaawansowane) wg poziomów zaangażowania interesariuszy tj.: informowanie, konsultowanie, uczestnictwo.

Zastosowane i przewidziane do realizacji formy partycypacji społecznej w LPR to: działania edukacyjne i informacyjne o procesie rewitalizacji, badania ankietowe, zgłaszanie uwag i opinii, zgłaszanie propozycji projektów, Zespół ds. rewitalizacji.

Czy przewidziano formy odpowiadające szerokiej partycypacji społecznej na każdym etapie procesu rewitalizacji (np. współdecydowanie, kontrola obywatelska)?

W LPR przewidziano formy odpowiadające szerokiej partycypacji społecznej na każdym etapie procesu rewitalizacji. Jedną z zastosowanych metod jest Zespół ds. Rewitalizacji w skład, którego wchodzi przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy. Zespół uczestniczył w przygotowaniu LPR na każdym etapie i współuczestniczył w procesie decyzyjnym dot: delimitacji obszaru rewitalizacji, diagnozowaniu problemów dotykających obszar rewitalizacji, definiowaniu celów i kierunków działań procesu rewitalizacji, definiowaniu projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Informacje

w tym zakresie znajdują się w **Rozdziale 8 Partycypacja społeczna**

CELE, DZIAŁANIA, EFEKTY	Czy opisano wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)?	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została zaprezentowana w Rozdziale 5: Strategia rewitalizacji , Podrozdziale: Wizja . Opis podrozdziału przedstawia planowany efekt rewitalizacyjny.
	Czy cele i działania zostały sformułowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i potrzeb?	<p>Planowane cele i działania LPR zostały zdefiniowane na podstawie zdiagnozowanych problemów i potrzeb co potwierdza Tabela <i>Problemy/cele rewitalizacji</i>, zaprezentowana w Rozdziale 5 : Strategia rewitalizacji, Podrozdziale Spójności celów Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zdiagnozowanych problemów występujących na Obszarze rewitalizacji.</p> <p>Spójność Celów i działań z problemami i potrzebami jest wynikiem przyjętej metodologii pracy nad przygotowaniem LPR. Proces przygotowania dokumentu zapoczątkowała dogłębna diagnoza sytuacji na terenie gminy przeprowadzona w oparciu o mierniki rozwoju i prowadząca do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Ponadto zrealizowano badanie ankietowe, którego celem było poznanie opinii mieszkańców obszaru rewitalizacji na temat występujących problemów i potrzeb. Bazując na zebranym materiale przeprowadzono warsztaty z przedstawicielami Zespołu ds. rewitalizacji, które z wykorzystaniem metod partycypacji i moderowanej dyskusji doprowadziły do identyfikację</p>

		<p>najważniejszych problemów i w dalszej kolejności wyznaczenia celów i kierunków działań rewitalizacyjnych.</p>
	<p>Czy zaplanowane działania przyczynią się do osiągnięcia założonych celów?</p>	<p>Zaplanowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji działania przyczynią się do osiągnięcia założonych celów. Wynika to z przyjętej logiki interwencji przedstawionej w Rozdziale 5: Strategia rewitalizacji, Podrozdział Cele rewitalizacji i kierunki działań (patrz Diagram Logika interwencji). Wyznaczone Kierunki działań rewitalizacyjnych tworzą spójną i logiczną koncepcję wdrożenia założonych Celów rewitalizacji (patrz <i>Tabela Cele rewitalizacji i kierunki działań</i>), które zostały wyznaczone jako odpowiedź na zdiagnozowanych problemy i potrzeby Obszaru rewitalizacji. Dla potwierdzenia dla każdego Kierunku działań określono skalę potrzeb i zaprezentowano w Tabeli w treści <i>Rozdziału 5: Strategia rewitalizacji</i> (patrz <i>Tabela Skala potrzeb rewitalizacji</i>).</p>
	<p>Czy program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy, tak aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno – funkcjonalnego lub technicznego lub środowiskowego (zidentyfikowanego w</p>	<p>W dokumencie Lokalnego Programu Rewitalizacji dokonano gruntownej diagnozy obejmującej wszystkie sfery (społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno – funkcjonalną oraz techniczną) wynikające z Wyttycznych MIR W każdej sferze zidentyfikowano problemy, którym odpowiadają cele i kierunki działań, tworząc kompleksową strategię zmiany sytuacji występującej na obszarze rewitalizacji (patrz Rozdział Strategia rewitalizacji oraz Rozdział Spójności celów lokalnego programu rewitalizacji oraz zdiagnozowanych</p>

	diagnozie) związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.	problemów występujących na obszarze rewitalizacji, <i>Tabela Problemy / cele rewitalizacji)</i>
<p>PROJEKTY, PRZEDSIĘWZIĘCIA ORAZ ICH KOMPLEMENTARNOŚĆ</p>	<p>Czy w programie rewitalizacji wyodrębniono listę i/lub listy planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tzw. Lista A i/lub Lista B), przygotowanych zgodnie z <i>Wytycznymi programowymi IZ RPO WD dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020?</i></p>	<p>Propozycje projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględnione w LPR zostały zidentyfikowane w trakcie otwartej procedury naboru dostępnej dla wszystkich interesariuszy. Projekty i przedsięwzięcia tworzą Listę A i Listę B, które zostały załączone do Lokalnego Programu Rewitalizacji. Lista A zawiera projekty, które kwalifikują się do wsparcia ze środków Działania 6.3 RPO WD i uwzględnia wymagane informacje tzn.: nazwę projektu, nazwę wnioskodawcy, krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu, cel projektu, zakres realizowanych zadań, miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji, szacowaną wartość projektu. Lista B dotyczy pozostałych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do realizacji.</p>
	<p>Czy zapewniono komplementarność między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i</p>	<p>Komplementarność między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami została zapewniona w następujący sposób:</p> <p>Komplementarność przestrzenną – podstawowe miejsce realizacji projektów / przedsięwzięć to obszar rewitalizacji. W trakcie tworzenia LPR brano pod uwagę wzajemne przestrzenne powiązania pomiędzy projektami/przedsięwzięciami.</p>

funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji (komplementarność przestrzenna, problemowa, proceduralno-instytucjonalna, międzyokresowa, źródeł finansowania)?

Komplementarność problemową – wszystkie przedsięwzięcia wpisują się w cele i kierunki działań rewitalizacyjnych, które zostały wyznaczone na podstawie zdiagnozowanych problemów. W związku z powyższym wszystkie projekty / przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i powinny doprowadzić do realizacji wizji opisanej w LPR

Komplementarność proceduralną – wszystkie projekty zostały pozyskane i zatwierdzone w ramach przejrzystej, powszechnie dostępnej i nie dyskryminującej procedury. Ponadto zgłoszone projekty były przedmiotem opinii Zespołu ds. Rewitalizacji co gwarantowało prawidłowe uspołecznienie procesu.

Jednoczenie LPR posiada adekwatne do potrzeb procedury związane z zarządzaniem programem.

Komplementarność międzyokresową – zapewniona jest poprzez właściwe ukierunkowanie wsparcia przez IŻ RPO WD 2014 – 2020, które uwzględnia doświadczenia wynikające z poprzedniego okresu programowania, w tym wnioski wynikające z ewaluacji.

Komplementarność finansową – zgłoszone do realizacji przedsięwzięcia / projekty będą aplikować o środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Dysponentami środków są odpowiednie instytucje zarządzające, które w systemie naborów przewidziały określone preferencje dla przedsięwzięć / projektów

		<p>rewitalizacyjnych. Ponadto wnioskodawcy projektów rewitalizacyjnych zabezpieczą niezbędne do współfinansowania środki własne.</p>
<p>WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA</p>	<p>Czy opisano system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji?</p>	<p>W LPR wskazano indykatywny budżet (patrz Rozdział Indykatywne Ramy Finansowe), który został przygotowany na podstawie informacji pochodzących ze zgłoszonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W Tabeli <i>Indyktywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji</i> przedstawiono wartości środków własnych i zewnętrznych w podziale na Cele LPR oraz Listę A i Listę B.</p> <p>W Rozdziale System realizacji lokalnego programu rewitalizacji opisano strukturę zarządczą, najważniejsze zasady dot. monitoringu i ewaluacji oraz system wprowadzania zmian do LPR. Rozdział ten zawiera również zestawienie mierników rozwoju, które służyć będą ewaluacji skuteczności i efektywności realizacji celów LPR. Bieżący monitoring prowadzony będzie na podstawie informacji przekazywanych przez interesariuszy rewitalizacji i pochodzących z rocznych sprawozdań z realizacji projektów/przedsięwzięć. Monitorowane będą projekty przyjęte do realizacji.</p>

	<p>Czy system zarządzania i realizacji programu przewiduje udział w nim interesariuszy?</p>	<p>System realizacji LPR uwzględnia udział interesariuszy w procesie zarządzania i wdrażania programu. Zostało to zapewnione poprzez udział w procedurach programu Zespołu ds. rewitalizacji.</p>
	<p>Czy zaplanowano system monitoringu, ewaluacji i system prowadzenia modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu?</p>	<p>W Rozdziale System realizacji lokalnego programu rewitalizacji został opisany zaplanowany system monitoringu, ewaluacji i modyfikacji LPR-u w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu programu.</p>

Spis tabel

Tabela 1. Ludność w latach 2010–2014	5
Tabela 2. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 osób w latach 2010–2014.....	5
Tabela 3. Przemiany potencjału demograficznego	6
Tabela 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7
Tabela 5. Pracujący na 1000 ludności	7
Tabela 6. Pomoc społeczna	8
Tabela 7. Liczba mieszkań socjalnych oraz ich powierzchnia użytkowa w latach 2011-2014.....	8
Tabela 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	9
Tabela 9. Wyniki ze sprawdzianu szóstych klas.....	10
Tabela 10. Wyniki z egzaminu gimnazjalnego.....	10
Tabela 11. Podmioty gospodarcze – sektor prywatny	11
Tabela 12. Podmioty według sektorów	12
Tabela 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	13
Tabela 14. Odpady zmieszane zbierane w ciągu roku.....	14
Tabela 15. Infrastruktura przedszkolna.....	16
Tabela 16. Odsetek gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i gazowej.....	17
Tabela 17. Odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje	18
Tabela 18. Zasoby mieszkaniowe	19
Tabela 19. Lista przykładowych mierników wykorzystywanych w celu identyfikacji występowania stanu kryzysowego w gminie.	23
Tabela 20. Przykładowa matryca obszarów problemowych	27
Tabela 21. Matryca Obszarów zdegradowanych identyfikująca występowanie stanu kryzysowego... ..	32
Tabela 23. Obszary szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk	37
Tabela 22. Miejscowości i ulice wchodzące w obszar rewitalizacji.	39
Tabela 23. Liczba mieszkańców poszczególnych podobszarów rewitalizacji	40
Tabela 24. Porównanie wartości mierników dla gminy i obszaru rewitalizacji.....	40
Tabela 25. Cele rewitalizacji i kierunki działań	64
Tabela 26. Skala potrzeb rewitalizacyjnych.....	66

Tabela 27. Skala potrzeb rewitalizacyjnych.....	71
Tabela 28. Skala potrzeb rewitalizacyjnych.....	74
Tabela 29. Powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	81
Tabela 30. Matryca problemów i celów.....	82
Tabela 31. Indykatywne ramy finansowe lokalnego programu rewitalizacji gminy [PLN].....	84
Tabela 32. Komplementarność źródeł finansowania [PLN]	86
Tabela 33. Zbiór mierników rozwoju.....	93
Tabela 34. Analiza interesariuszy procesu rewitalizacji w Ścinawie	97
Tabela 35. Partycypacja społeczna na każdym etapie procesu rewitalizacji w Ścinawie.....	102
Tabela 36. Uspołecznienie procesu przygotowania LPR	104

Spis map

Mapa 1. Lokalizacja Gminy na tle województwa	4
Mapa 2. Stan kryzysowy - wszystkie sfery - natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy Ścinawa	35
Mapa 3. Obszary rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa.....	42
Mapa 4. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa – Ścinawa.....	43
Mapa 5. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Buszkowice	44
Mapa 6. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Dłużyce	45
Mapa 7. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Dziewin	46
Mapa 8. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Jurcz.....	47
Mapa 9. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa - Przychowa	48
Mapa 10. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa – Ręszów.....	49
Mapa 11. Podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Ścinawa – Turów	50

Spis diagramów

Diagram 1. Metodologia identyfikacji miejscowości/ulic, na których występują zjawiska kryzysowe na przykładzie obszaru problemowego bezrobocie.....	26
Diagram 2. Logika rewitalizacji	64
Diagram 3. System zarządzania procesem rewitalizacji.....	88
Diagram 4. Schemat partycypacji społecznej	100

Spis załączników

- Załącznik 1. Projekty rewitalizacyjne Lista A
- Załącznik 2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne Lista B
- Załącznik 3. Aspekty środowiskowe realizacji LPR w Gminie Miejskiej Ścinawie
- Załącznik 4. Obszary zdegradowane
- Załącznik 5. Wyniki analizy - Sfera społeczna
- Załącznik 6. Wyniki analizy - Sfera gospodarcza
- Załącznik 7. Wyniki analizy - Sfera środowiskowa
- Załącznik 8. Wyniki analizy - Sfera funkcjonalno-przestrzenna
- Załącznik 9. Wyniki analizy - Sfera techniczna
- Załącznik 10. Mierniki służące identyfikacji obszarów występowania stanu kryzysowego oraz
wyznaczeniu obszaru rewitalizacji
- Załącznik 11. Wzór formularza projektu - przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

